

SOMNI D'UNA VIDA

El meu institut

Els somnis són la matèria prima de tot projecte...

RESUM

Partint de la meua passió per la docència i el convenciment que és possible una altra manera d'ensenyar més gratificant per a alumnes i professors, va sorgir la idea de crear un institut. Es va plantejar a partir d'aquesta idea crear una nova metodologia i un entorn bioresponsable on desenvolupar aquesta pedagogia.

Després de fer un extens treball de camp investigant diferents metodologies, pedagogs/es, professors/es i mestres, psiquiatres, etc, que han creat, emprat docències alternatives o treballen en el món de l'educació, els infants i la joventut, se n'han seleccionat 19 i s'ha fet un resum de les idees d'aquests.

A més a més, es va fer una enquesta per saber què en pensaven alumnes i professors del sistema educatiu i d'un possible canvi. A partir d'això es va realitzar una anàlisi i es va crear la nova metodologia i els principis que haurà de seguir.

D'altra banda, per crear l'edifici també s'han seguit uns principis de bioresponsabilitat i s'han exposat les característiques que ha de tenir l'institut. A més, s'ha creat una maqueta i uns dibuixos perquè es pugui veure plasmada la idea a la realitat.

Finalment s'ha pogut comprovar que sí que és possible un canvi en l'educació actual i en el sistema d'aprenentatge de l'Estat espanyol, la qual cosa a portat a determinar que també existeix la possibilitat de crear un institut sostenible, bioresponsable i saludable per a les persones que en formaran part.

RESUMEN

Partiendo de mi pasión por la docencia y el convencimiento de que es posible otra forma de enseñar más gratificante para alumnos y profesores, surgió la idea de crear un instituto. Se planteó a partir de esta idea crear una nueva metodología y un edificio bioresponsable en el que desarrollar esta pedagogía.

Después de realizar un extenso trabajo de campo investigando diferentes metodologías, pedagogos/as, profesores/as y maestros/as, psiquiatras, etc, que han creado, empleado docencias alternativas o trabajan en el mundo de la educación, la infancia y la juventud, se seleccionaron 19 de éstos y se hizo un resumen de la ideas de éstos.

Asimismo, se realizó una encuesta para saber qué pensaban alumnos y profesores del sistema educativo y de un posible cambio. A partir de esto se realizó un análisis y se creó la nueva metodología y los principios que tendrá que seguir.

Por otra parte, para crear el edificio también se han seguido unos principios de bioresponsabilidad y se han expuesto las características que debe tener el instituto. Además, se ha creado una maqueta y unos dibujos para que se pueda ver plasmada la idea en la realidad.

Finalmente se ha podido comprobar que sí que es posible un cambio en la educación actual y en el sistema de aprendizaje del Estado español, lo que ha llevado a determinar que también existe la posibilidad de crear un instituto sostenible, bioresponsable y saludable para las personas que formarán parte.

ABSTRACT

The idea of creating a high school came from my passion about teaching and the conviction that there are other ways to teach better. Thanks to this idea, I thought about creating a new methodology and a bio-responsible environment where this pedagogy can be developed.

After doing the laborious work of investigating different methodologies, pedagogists, teachers, psychiatrists, etc, which believed in teaching in alternative ways or which worked in the educational world, 19 of them were selected and their ideas were summarized. A survey was also made to find out what the teachers and students thought about the education system and a possible change. An analysis and a new methodology with its own principles was performed and created based on the answers of the previously mentioned survey.

On the other hand, some bio-responsibility principles were followed to create the building and some characteristics of said high school have been exposed. Also, a mock-up and drawings have been created to show the idea in the most realistic way.

In the end it has been proven if a change in the educational system and in the Spanish learning system is possible, which has led to the conclusion that there's the possibility of creating a sustainable, bio-responsible and healthy high school.

TAULA DE CONTINGUTS

PRESENTACIÓ	8
1.1. Justificació	8
1.2. Estructura i contingut del treball	9
1.3. Hipòtesi de treball	10
1.4. Agraïments	11
PART I. ASPECTES TEÒRICS	13
2.1. Evolució educació tradicional a Espanya	13
2.1.1. Llei Moyano	13
2.1.2. La I i II República	14
2.1.3. El franquisme	14
2.1.4. Llei Villar Palasí o LGE (Llei General d'Educació)	15
2.1.5. LOECE (Llei Orgànica Reguladora de l'Estatut de Centres Escolars)	16
2.1.6. LODE (Llei Orgànica del Dret a l'Educació)	16
2.1.7. Moviments importants de renovació pedagògica i la LOGSE (Llei Orgànica d'Ordenació General del Sistema Educatiu)	17
2.1.8. LOPEG (Llei Orgànica de Participació, Avaluació i Govern dels Centres Docents)	18
2.1.9. LOCE (Llei Orgànica de Qualitat de l'Educació)	19
2.1.10. LOE (Llei Orgànica d'Educació)	19
2.1.11. LOMCE (Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa)	20
2.1.12. LOMLOE (Llei Orgànica de Modificació de la LOE)	20
2.2. Per què és important un canvi en la manera d'ensenyar?	21
2.2.1. Enquesta a professors i alumnes	21
2.2.1.1. Resultats de les enquestes	21
2.2.1.2. Conclusions	26

2.3. Mètodes alternatius, principis filosòfics i la meva interpretació personal	29
2.3.1. Escrits pedagògics de Lev Tolstoi	30
2.3.2. Institución Libre de Enseñanza (ILE)	32
2.3.3. L'escola moderna de Francesc Ferrer i Guàrdia	33
2.3.4. Mètode Montessori	35
2.3.5. Mètode Kilpatrick	36
2.3.6. Pedagogia Waldorf	37
2.3.7. Olga Cossettini	39
2.3.8. Janusz Korczak	40
2.3.9. Escoles Amara Berri	42
2.3.10. Francesco Tonucci	44
2.3.11. Claudio Naranjo	45
2.3.12. Pedagogia sistèmica	46
2.3.13. 23 maestros de corazón de Carlos González y “Entre maestros” película documental dirigida per Pablo Usón	47
2.3.14. Pedagoogia 3000	49
2.3.15. Documental “La educación prohibida”	56
2.3.16. Escuelas creativas de Ken Robinson	58
2.3.17. César Bona	61
2.3.18. David Bueno i la neurociència	63
2.3.19. Una educació rebel de Cristian Olivé	68
PART II. LA MEVA INTERPRETACIÓ	71
3.1. Bases i principis de la metodologia	71
3.1.1. Amor	72
3.1.2. Llibertat	73
3.1.3. Sistema obert	73
3.1.4. Creativitat	74
3.1.5. Arts	75

3.1.6. Neuroeducació	75
3.1.7. Socialització	76
3.1.8. Ser	77
3.1.9. Ecologia	78
3.2. Proposta curricular de l'institut	80
3.2.1. Estructura dels cursos	80
3.2.2. Estructura de les classes	81
3.2.3. Matèries i continguts	81
3.2.4. Desenvolupament de la classe	85
3.2.5. L'equip docent i la seva formació	87
3.2.6. Alumnat	87
3.2.7. Avaluació	88
3.2.8. Horari	89
3.2.9. L'art a l'institut	90
3.2.10. Solució dels conflictes	91
3.2.11. Les famílies a l'institut	91
PART III. UN EDIFICI BIORESPONSABLE	92
4.1. Justificació de l'edifici: l'essència que ha de tenir l'arquitectura	93
4.1.1. Criteris de bioresponsabilitat	93
4.1.2. Principis bàsics d'arquitectura circular	95
4.2. El projecte arquitectònic	97
4.2.1. Dades de partida	97
4.2.2. Fases del projecte	98
4.3. Aspectes concrets del projecte de creació pròpia	99
4.3.1. Distribució d'espais de l'institut	99
4.3.1.1. Espais multifuncionals	100
4.3.1.2. Serveis	101
4.3.1.3. Espais exteriors	102

4.4. Biocompatibilitat	103
4.4.1. Materials	103
4.4.2. Instal·lacions	104
4.5. Sostenibilitat	108
4.5.1. Energia	108
4.5.2. Aigua	108
4.5.3. Residus	109
5. CONCLUSIONS	110
6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	113
7. ANNEXOS	121
7.1. Fotografies dels esbossos que vaig fer quan era petita sobre l'institut	121
7.2. Entrevista a Jose Álvarez, ex professor d'un institut Waldorf	122
7.3. Enquesta professors i alumnes: "Un canvi en la manera d'ensenyar"	127
7.4. Fotografies dels esbossos i la maqueta	146

PRESENTACIÓ

1.1. Justificació

Recordo quan tenia nou anys i em van regalar la llibreta que utilitzen els docents per a posar les notes i el seguiment de l'alumne. Aquell moment va ser màgic; m'inventava les classes que feia a alumnes imaginaris, els feia jocs i els explicava el temari que jo estava fent a classe amb una petita pissarra que tenia al menjador. Sempre he pensat en el moment de poder escriure aquestes paraules que fa temps que imagino al meu cap i m'emociona fer-ho.

Des de petita he volgut ensenyar, jugar, somiar i crear un món fantàstic per quan sigui gran. L'altre dia la vaig tornar a obrir i em va tornar aquella mateixa il·lusió, la que sentia quan era una nena, aquella espurneta que no se'n va mai... Vaig remenar la llibreta i al final de tot vaig veure el que serà el meu treball de recerca.

Al final de tot, en uns fulls una mica tacats tenia l'esbós del meu institut que havia fet amb nou anys (annex 7.1.), aquell tenia un trenet, deu pisos i era una mica agosarat, però partint d'aquell esbós que vaig fer i de l'essència que encara conservo vull crear el meu institut. Perquè des que soc petita hi porto treballant mentalment, sempre he anat fent anotacions i mai he deixat de pensar-hi i vull tirar-ho endavant d'una manera més realista, però amb més il·lusió encara que quan m'inventava els jocs que posaria quan de gran fes l'escola o les classes que podria fer amb els alumnes.

Amb aquest projecte vull fer el meu somni realitat, vull crear el que serà la meva vida, el que vull fer d'aquí uns anys: el meu institut.

El punt de partida és la meva passió per la docència i el convenciment que és possible una altra manera d'ensenyar més lúdica i gratificant per professors i alumnes.

1.2. Estructura i contingut del treball

El cos del treball constarà de tres grans apartats. En primer lloc, hi ha els aspectes teòrics. Per realitzar aquest punt es partirà d'un resum de l'evolució de l'educació a l'Estat espanyol per posar-se en context; seguidament s'explicarà per què és important un canvi en la manera d'ensenyar. Per il·lustrar aquest punt es realitzarà una enquesta a alumnes i professors/es perquè donin el seu punt de vista, ja que és un projecte que engloba a tots. A continuació, es parlarà sobre els principis filosòfics i els mètodes alternatius amb els quals m'he basat i la interpretació que s'ha fet de tots ells, exposant-los de manera cronològica, per així, al mateix temps, veure com ha anat evolucionant l'educació alternativa al llarg dels anys.

Tot seguit, es passarà a la segona part, la meua interpretació. Aquí s'exposaran els punts més importants del treball: les bases i els principis de la metodologia, que a partir d'informar-me i formar-me, llegir, escoltar i mirar conferències i fer alguna entrevista intentaré desenvolupar amb criteri propi; i la proposta curricular de l'institut, on s'explicarà com funcionarà aquest.

Vull crear un institut on la paraula aprendre sigui una d'aquelles que utilitzem diàriament, perquè aprendre és saber i el saber ens fa més creatius, intel·ligents i sobretot més persones. Un institut ple d'art, perquè l'art ens mou. La música, la dansa, el teatre o el dibuix són universals, no entenen fronteres i per això serà una de les bases del meu mètode. Tots som art. Us explicaré també, la importància que té per a l'alumne un bon aprenentatge en tots els àmbits i per què els professors i les professores imparteixen un paper clau en el seu desenvolupament. Perquè volem un futur de noies i nois somiadors, creatius, amb ganes d'aprendre i fer del món un lloc més competent, sostenible, sa, alegre i pacífic. Un ensenyament encarat al futur.

Per fer-ho m'instruiré amb mestres com Ken Robinson, escriptor de llibres sobre educació i autor del TEDTalk més famós del món: *Les escoles maten la creativitat*. També aprofundiré en el mètode Montessori i Waldorf, amb pediatres i pedagogs com Janusz Korczak, amb el llibre *Neurociència per a educadors* de David Bueno, a més de conèixer opinions i mètodes de mestres i professors de diferents escoles del país i altres personalitats lligades al món de l'educació que em portaran a tenir una formació i idea prou sòlida del que ha significat i

significa l'educació alternativa, així com l'aprenentatge dels nens i el seu desenvolupament, per poder doncs, crear un institut que s'adapti a les seves necessitats i reptes del món actual.

L'últim apartat del treball consistirà en la part arquitectònica de l'institut perquè penso que també és un dels eixos més importants. Crec que és un element clau per crear bon ambient a l'escola, aquest lloc on s'està la major part del dia. Es desenvoluparà l'essència que ha de tenir l'arquitectura d'un edifici sostenible i comfortable per a l'institut, o sigui, un edifici bioresponsable. Amb això em refereixo a una construcció de materials sostenibles i/o reciclats, un ambient zero wifi i altres característiques de distribució i ambientació.

En aquest punt cal dir que crec idoni un complex on coexisteixin l'educació secundària obligatòria i no obligatòria, és a dir, ESO i batxillerat. Crec que els dos han d'estar junts i també penso que és important fer-ho, perquè a les escoles ja s'implanten mètodes alternatius, però sembla que no hi hagi consens en aplicar-los a nivells superiors.

Per treballar aquest apartat he contactat amb arquitectes i enginyers perquè em donin el seu punt de vista i alguns consells. D'entrada tinc com a referent al Gabi Barbeta, arquitecte. El que he volgut aconseguir és mostrar com seran els espais del centre, els diferents ambients que hi haurà, les diferents aules i el material que s'utilitzarà i perquè li dono tanta importància. Sempre seguint uns principis de bioresponsabilitat, biocompatibilitat i sostenibilitat que es tindran en compte per fer la creació pròpia del projecte. De manera paral·lela, he dibuixat uns esbossos i he construït una maqueta per poder veure la idea plasmada a la realitat.

1.3. Hipòtesi de treball

La hipòtesi que em plantejo és saber si és possible un canvi real en el model educatiu. Ho vull demostrar amb el disseny del meu model educatiu i de l'espai arquitectònic ideal per desenvolupar-lo. Penso que aquesta fita no és impossible; hi posaré totes les meves ganes, el meu esforç, la meva paciència, alegria i sobretot la meva il·lusió perquè això, al cap i a la fi, sigui un projecte de vida.

1.4. Agraïments

Aquest projecte no hagués estat possible sense un gran nombre de gent que m'ha ajudat i que m'ha recolzat en tots els sentits, tant a l'institut com a casa. A tots ells vull dedicar-los aquest treball i, sobretot, agrair tot el que han fet per mi.

En primer lloc a la meva mare. Gràcies per haver-me portat al món i des d'aquell moment ensenyar-me a valorar la vida, a estimar-la i a creure en mi. Gràcies de tot cor per ensenyar-me aquest do que tens tu en estimar, que l'has transmés a la perfecció i m'ha fet créixer i ser com soc. Gràcies per inculcar-me des que soc petita que aprendre és una de les coses més boniques que hi ha, per ensenyar-me els teus llibres de César Bona i de Goleman i totes les teories i els grans mestres que m'has anat llegint al costat del foc i que tant m'encantaven i que tant ho segueixen fent. Un altre cop gràcies per emocionar-te més que jo quan et vaig dir que faria aquest treball, per posar-li tanta o més il·lusió que jo en que això sigui un projecte per tota la vida i per estar sempre amb mi, donant-me consells, buscant coses per mi quan no podia més i creient fermament que aquest projecte serà el principi d'un tot.

Seguidament vull donar les gràcies al meu pare. Gràcies per fer-ho possible. Gràcies per creure en mi en tot moment, encara que com sempre, anéssim a "misses dites", per transmetre'm aquestes idees tan genials i tan originals que sols les tens tu i que són fantàstiques. Gràcies a tu, soc una mica més conscient d'on vivim, de com hem de cuidar aquest planeta que ens veu créixer i què fer per viure plenament respectant el nostre entorn, gràcies altre cop, perquè m'has obert la mirada al món i puc dir que gràcies a tu també soc qui soc i estaré eternament agraïda. Gràcies pel teu perfeccionisme que he heretat i que ens fa ser tan meticulosos als dos i per això treballar fins l'últim moment, amb tu al costat ajudant-me en tot. I finalment, gràcies per estimar-me sempre.

Gràcies molt especialment també a la meva tutora. No sé ni per on començar però suposo que un infinites gràcies pot valdre. Gràcies per sumar-te en aquesta idea esbojarrada de la teva alumna, una mica lluny de l'habitual i que tenia moltes ganes de fer coses. Gràcies per haver-me sabut posar els punts a les is i haver-me deixat volar i fer aquest projecte tan arriscat i que tanta feina ens ha resultat. Gràcies per fer-me costat sempre, per ajudar-me en

tot i més i donar-me els teus consells de sàvia que he valorat sempre amb tant d'apreci. I gràcies també al meu segon tutor, per confiar i creure en mi cegament des del principi per poder tirar endavant aquest projecte.

També vull donar un dolç agraïment al meu germà. Gràcies per fer-me entendre de primera mà que alguna cosa havia de canviar en el sistema educatiu i tant de bo puguis veure aquest canvi de part de la teva germana, que sempre pensa en tu i et té present. Gràcies per no cansar-te mai de crear invents i no deixar de sorprendre'm cada dia. Ets gegant.

Les amigues i els amics també són una part fonamental de la vida d'una persona i la meua seria molt més difícil i avorrida sense elles i ells. Per això us vull donar un tendre i càlid agraïment, per donar-me suport sempre i creure en les meves anades d'olla i idees poc habituals. Gràcies per fer-me creure que això és possible i no cansar-vos mai de sentir-me parlar d'això que tant m'apassiona. Gràcies boniques i bonics.

Altrament, vull fer un agraïment especial a l'arquitecte Gabi Barbeta, perquè tot i demanar-li consell de manera urgent, la seva atenció va ser molt ràpida i em va servir de gran ajuda per poder realitzar la part arquitectònica, un tema que no dominava massa. I també, agrair al professor José Álvarez, al qual vaig poder entrevistar, per explicar-me la seva experiència treballant a un institut-escola que utilitzava la pedagogia Waldorf.

I finalment, gràcies a totes les persones, alumnat i equip docent d'instituts per haver contestat l'enquesta. Gràcies a vosaltres això ha estat possible, sou l'estructura de l'institut.

PART I. ASPECTES TEÒRICS

2.1. Evolució educació tradicional a Espanya

2.1.1. Llei Moyano

L'educació a l'Estat espanyol ha anat evolucionant de manera exponencial. Des de l'edat mitjana fins el s. XIX l'educació estava en mans de l'església o de perceptors privats. L'educació no es considerava un dret universal i per tant no era pública i no tothom estava escolaritzat.

La primera legislació que va oferir un marc normatiu estable al sistema educatiu espanyol fou la Llei d'Instrucció Pública, coneguda com Llei Moyano, promulgada el 9 de setembre de 1857 per un govern progressista, la qual va facilitar el consens entre les diferents tendències polítiques.

La Llei de Bases sobre la qual es va assentar la Llei Moyano va establir que l'ensenyament podia ser públic i privat, sent el govern el director de l'ensenyament públic i interventor en l'escola privada per assegurar la seva formalitat acadèmica. A més, va dividir l'ensenyament en tres períodes: primer, segon i tercer.

La primera etapa durava sis anys i comprenia les nocions bàsiques d'aplicació als diferents àmbits de la vida i es podia impartir tant a l'escola pública, a la privada, com a casa amb supervisió del govern per a aquesta última. La segona etapa equivalia al batxillerat i contemplava sis anys comuns i una prova al final de l'etapa per a permetre l'accés a professions industrials. Les matèries estaven regulades pel govern. Podia impartir-se tant en centres públics com privats. L'ensenyament, en canvi, universitari o superior tan sols es podia realitzar a centres públics, amb professors i supervisors nomenats pel govern.

Per primera vegada l'ensenyament es va contemplar com a una cosa obligatòria per a tothom, que incloïa, a més, ambdós sexes i al mateix temps era pública i gratuïta. L'Estat, tanmateix, es feia càrrec del manteniment d'aquestes i oferia subvencions als pobles petits per poder dur a terme l'ensenyament primari. De manera paral·lela es van oferir llibres de text per a totes

les escoles i van constituir magisteri (masculí i femení) com a una carrera universitària amb ingrés per oposicions.

Per últim, cal destacar que es van ampliar tant els recursos educatius com les acadèmies, biblioteques, arxius, museus i centres específics per a les branques més elevades de la ciència. Ara bé, a nivell social i pedagògic era una llei que deixava molt que desitjar però es va mantenir vigent més de cent anys (1857-1970), tot i que amb diverses modificacions en aquest temps (Martínez Pisón, 2012).

2.1.2. La I i II República

Dos moments clau van ser la I i II República. Durant la I República es va fundar la Institució Lliure d'Ensenyament inspirada en la filosofia kraussiana¹ que va establir un ensenyament laic, partint del mètode socràtic i incorporant noves metodologies de caràcter participatiu i innovador. La nova visió situava a l'alumne com a protagonista del seu aprenentatge incentivant, al mateix temps, una reorganització de l'espai escolar per afavorir un ambient harmònic per aconseguir l'ideal educatiu.

L'escola republicana se sustentava amb els valors i directrius de la Constitució de 1931 i es va caracteritzar per ser pública, laica, gratuïta, cíclica (avaluació continuada) i centrada en l'alumne, incloent un currículum més integral i preocupant-se per la coeducació. Estableixen una educació bàsica amb les mateixes matèries de 1r a 6è i garanteixen una major fluïdesa en la transició entre nivells (Martínez Pisón, 2012).

2.1.3. El franquisme

Els assoliments d'aquesta etapa es van perdre amb la Guerra Civil espanyola i la posterior dictadura. Durant la primera etapa del franquisme, l'escola va ser pensada i dirigida per fomentar "l'esperit nacional", és a dir, legitimar la ideologia falangista i nacionalcatòlica i va exigir l'ús obligatori del castellà com a eix de la unificació del país.

¹ Karl Christian Friedrich Krause va ser un autor i filòsof alemany. És principalment conegut per ser el creador del panenteisme i per haver contribuït a la formació d'una línia ideològica denominada krausisme, que va arribar a inspirar la fundació de centres acadèmics i culturals, així com grups intel·lectuals i polítics de gran influència, sobretot als països de llengua espanyola (Ureña & Fuchs, 2021).

L'ensenyament primari fou l'únic que es va garantir, ara bé, amb separació de sexes. La segona etapa es va focalitzar en la modificació de l'ensenyament mitjà i en la incorporació de continguts al currículum. Es basava en la lectoescriptura, l'adquisició de “quatre regles” (sumar, restar, multiplicar, dividir), l'estudi de la història d'Espanya des d'una visió sesgada, centralista i patriòtica, el foment de l'educació ciutadana i la interiorització dels valors moralistes de la religió catòlica.

D'altra banda, en el context europeu, el final de la II Guerra Mundial, va provocar un canvi de suma rellevància en la societat industrial europea, ja que els empresaris necessitaven un coneixement més tecnològic i específic per part dels treballadors. Aquest fet va afectar al sistema educatiu espanyol que va haver d'afrontar gran part de la població que era analfabeta, derivada dels dèficits de les escoles franquistes (Martínez Pisón, 2012).

2.1.4. Llei Villar Palasí o LGE (Llei General d'Educació)

Per consegüent, el 1970 es va promulgar la Llei General d'Educació, també coneguda com Llei de Villar Palasí. Aquesta llei va propiciar la unificació de la línia d'escola pública (classe baixa) i la línia del col·legi privat en mans de l'església majoritàriament (classe alta) i va modificar, així, el sistema educatiu des de primària fins a la universitat.

La nova llei va establir l'ensenyament obligatori i gratuït fins els 14 anys i el va estructurar en dues etapes. La que componia l'educació general bàsica (EGB), que comprenia vuit cursos dividits en tres etapes i una etapa de secundària i de caràcter postobligatori que es dividia en les dues branques que compartien matèries troncal bàsiques. Les altres estaven orientades a una posterior formació universitària, batxillerat unificat polivalent (BUP) o a estudis tècnics i professionals, formació professional (FP). Per a poder accedir a la universitat era de fonamental importància fer el Curs d'Orientació Universitària (COU) i passar una prova d'accés. La LGE estableix, al mateix temps, una avaluació més continuada.

A partir d'aquí, l'Estat estableix un currículum amb una selecció tancada dels sabers culturals i disciplines més rellevants, organitzats per temes de forma jeràrquica, que havien de ser impartits seguint un calendari establert per a tothom. La funció del professor quedava reduïda

a la de transmetre el coneixement de manera linial i obtenir resultats. L'avaluació era una activitat totalment memorística i tenia un valor gens creatiu.

D'altra banda, el pla d'estudis de magisteri no va ser modificat fins el 1977 quan es posà més atenció a la formació pedagògica, però aquesta reforma no va ser tan profunda com es va pensar inicialment per la LGE. La llei, a més, posseïa tres grans punts dèbils: l'oblit i la marginació rural, la poca consideració de l'etapa preescolar i el buit que va deixar entre els 14 i els 16, edat en que els joves podien incorporar-se al treball (Martínez Pisón, 2012).

2.1.5. LOECE (Llei Orgànica Reguladora de l'Estatut de Centres Escolars)

És la primera llei aprovada en democràcia a Espanya i la primera en matèria d'educació després de la Constitució de 1978. Va sortir endavant per iniciativa del Govern d'Unió de Centre Democràtic (UCD), firmada pel ministre José Manuel Otero.

Les principals aportacions d'aquesta nova llei van ser la creació d'entitats col·legiades que agrupaven a tots els sectors de la comunitat educativa (les associacions de mares i pares, per exemple) i l'aplicació d'un sistema democràtic d'organització als col·legis i instituts. La polèmica ve quan el PSOE al·lega que no respecta la Carta Magna i el Tribunal Constitucional li dona la raó. No va arribar a entrar en vigor per dos motius: el cop d'Estat del 23-F (1981) i la victòria electoral del Partit Socialista (1982) (Diario de Navarra, 2020).

2.1.6. LODE (Llei Orgànica del Dret a l'Educació)

La segona llei d'educació de la democràcia va arribar de la mà del Partit Socialista, que ja governava a Espanya després de guanyar les eleccions el 1982 i el seu ministre d'Educació, José María Maravall. Una de les seves principals novetats va ser l'impuls dels consells escolars, òrgans que per primera vegada van facilitar la participació dels alumnes, mares i pares, professors i membres de les corporacions municipals en la gestió dels centres. A més, va mantindre intacte el sistema d'ensenyament que havia aprovat el règim franquista en la seva Llei General d'Educació de 1970 (EGB i BUP), vigent fins aquest moment, però va afegir una modificació substancial al pla de subvencions a centres escolars privats que recollia aquesta legislació: a partir d'aquest any, havien de complir una sèrie de requisits i estaven obligats a admetre de forma preferent a aquells nens que residissin més a prop del

centre, tinguessin germans estudiant ja a les seves aules o les seves famílies comptaren amb menor capacitat econòmica (Diario de Navarra, 2020).

2.1.7. Moviments importants de renovació pedagògica i la LOGSE (Llei Orgànica d'Ordenació General del Sistema Educatiu)

Durant la dictadura i els primers anys de la transició va haver una regulació estricta de l'ensenyament. Tot i això, una part del sector educatiu amb inquietuds pedagògiques i idees progressistes, es va començar a agrupar des dels anys vuitanta en els anomenats Moviments de Renovació Pedagògica (MRP). Es tractava de propostes educatives alternatives de tipus assembleari i lliure que buscaven la transformació democràtica del col·legi públic (laic) i la promoció de pràctiques pedagògiques (Llorente Cortés, 2003). Els MRP van causar un impacte notable i van constituir la llavor de la posterior reforma educativa a Espanya, ja assegurada sobre principis democràtics i humanistes: la Llei d'Ordenació General del Sistema Educatiu (1990).

La LOGSE (1990) va suposar una significativa revolució pedagògica en sintonia amb els valors de la llibertat democràtica reflexats a la Constitució (1978) recolzant la participació activa de l'alumne. Un dels seus majors èxits va ser l'ampliació fins als setze de l'escolaritat obligatòria. A banda d'això van configurar un nou currículum que tenia un caràcter concèntric i sistemàtic, contemplant els diferents nivells de concreció per a garantir una major adaptació dels alumnes i les seves necessitats individuals. Fet des del principi democràtic d'igualtat, donant atenció als alumnes amb NEE (necessitats d'atenció a la diversitat) i estimulant els aspectes cognitius. Per tal d'organitzar-ho van crear tres grans blocs: coneixements, procediments i actituds/valors, per poder abordar l'eix transversal de les matèries, encara que a la pràctica no va funcionar. Les causes són prou complexes per abordar-les en aquest esbós, com ara canvis en l'estructura de les matèries, bona part de professorat contrari a la reforma i poc preparat i també un alumnat acostumat a un rol passiu. Es pretenia un canvi en els rols de l'alumnat i el professor, ja que el professor jugava un paper essencial ajudant l'alumne a ser el vertader protagonista i coresponsable del seu aprenentatge però no tots els actants van secundar la proposta.

L'estructura del sistema educatiu es va veure igualment alterada amb la LOGSE per donar resposta a la nova necessitat formativa de la població. L'etapa infantil (0-6 anys) es va quedar igual, però la resta d'etapes sí que van canviar: l'educació primària (6-12 anys) incloïa sis cursos dividits en tres cicles; l'educació secundària contemplava quatre cursos dividits en dos etapes i amb diversificació curricular en l'última etapa; el batxillerat estava compost per dos cursos, amb diverses branques d'especialització; la formació professional es va diversificar enormement i es va dividir en graus mitjans (als que s'accedia una vegada superada l'ESO) i estudis de grau superior (accedint-ne per mitjà del batxillerat o una prova d'accés). Fins i tot es van crear programes de formació inicial per a alumnes amb més dificultats.

Tot i que la LOGSE era potent a nivell tècnic i jurídic, no comptava amb una bon finançament ni amb un compromís social suficient per dur a terme els canvis necessaris per al correcte funcionament.

A diferència d'altres països com Finlàndia, Espanya no estava dotada de docents amb suficients eines per a realitzar un diagnòstic des del punt de vista educatiu i implementar un pla d'acció coherent a les necessitats destacades a les seves aules. D'altra banda, hem de contemplar que des de la Guerra Civil fins la LOGSE a Espanya s'havia seguit un model tradicional, amb algunes pinzellades del model tecnològic. El salt era massa gran i per això es va seguir amb la mateixa cultura, enfocada als continguts i fins i tot algunes famílies s'hi van oposar perquè no havien experimentat una altra forma d'ensenyar i aprendre. Pel que fa a l'alumnat, l'ampliació de l'escolaritat obligatòria va portar a un augment significatiu de la ràtio a les aules però que va dificultar enormement l'atenció individualitzada a l'alumne, desmotivant-se i abandonant. El percentatge d'absentisme i abandonament escolar va augmentar notablement durant la LOGSE i segueix sent un problema no resolt (Martínez Pisón, 2012).

2.1.8. LOPEG (Llei Orgànica de Participació, Avaluació i Govern dels Centres Docents)

Es va aprovar, de nou sota un govern socialista, el novembre de 1995 i més que una reforma, va suposar un complement a la LOGSE. Els seus objectius tenien a veure amb l'organització i la gestió dels centres escolars, als que van atorgar una major autonomia i van obligar a admetre de forma preferent a alumnes procedents de minories socials. Amb aquesta llei, a

més, es va reforçar la funció inspectora, es va ampliar la vigència del càrrec de director de centre de tres a quatre anys (elegit pel Consell Escolar, com fins llavors) i va promoure la jubilació anticipada del personal docent als seixanta anys fins l'any 2000 (Diario de Navarra, 2020).

2.1.9. LOCE (Llei Orgànica de Qualitat de l'Educació)

Es tracta de la primera reforma educativa del govern del Partit Popular després de guanyar les eleccions el 1996, amb José María Aznar al capdavant i Pilar del Castillo com a ministra d'Educació. Es va aprovar el 2002 però no va entrar en vigor fins l'any 2003 i va tenir una vigència bastant fugaç: la victòria electoral de José Luís Rodríguez Zapatero (PSOE) el 2004 i un decret immediat aprovat pels socialistes va paraitzar l'aplicació de moltes de les seves mesures (el 2006 es va aprovar la nova llei). Entre les seves novetats, trobem la posada en marxa d'itineraris formatius diferents en Educació Secundària i Batxillerat, una prova de revàlida al final del batxillerat, l'assignatura de religió computable i alguns canvis en els currículums formatius de l'etapa d'Educació Infantil (Diario de Navarra, 2020).

2.1.10. LOE (Llei Orgànica d'Educació)

La LOE (Llei Orgànica d'Educació, 2006), és la llei vigent fins l'any 2013 i ha suposat un pas més a la transformació social de l'escola, incorporant l'aprenentatge per competències. Amb ella es pretén impulsar un ensenyament més transversal de les matèries que possibilita un ensenyament al llarg de la seva vida en diferents contextos i situacions; configurant un projecte de vida acord amb les potencialitats de cada persona i desenvolupant una major consciència de la realitat social necessària per a l'exercici de la ciutadania responsable. No obstant, aquest canvi requereix també un canvi d'esquemes i d'accions per part del professorat que tan sols es pot obtenir amb formació i la participació activa en projectes d'investigació. Aquests han de servir com a espai de reflexió, així com de plataforma per a promoure pràctiques educatives més conscients amb els conflictes de la nostra societat, més equitatives en quant a les oportunitats d'aprenentatge i desenvolupament de tots els alumnes en la seva diversitat i de major qualitat respecte als processos implicats (Martínez Pisón, 2012).

2.1.11. LOMCE (Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa)

Batejada com a “llei Wert”, ja que el seu impulsor va ser el ministre d'Educació del govern de Mariano Rajoy i José Ignacio Wert (PP), és la llei educativa que ha estat en vigor fins el 2021 i la que va establir el castellà com a llengua vehicular. La seva aprovació va portar una de les polèmiques més fortes que es recorden per mesures com: la implantació de les revàlides al final de l'ESO i el batxillerat, la reducció de les assignatures optatives, l'eliminació de les assignatures d'educació per a la ciutadania i ciències per al món contemporani i l'impuls renovat de l'assignatura de religió. (Diario de Navarra, 2020)

2.1.12. LOMLOE (Llei Orgànica de Modificació de la LOE)

Va ser aprovada l'any 2021 al Congrés dels Diputats i va arribar de la mà de l'actual govern socialista de Pedro Sánchez i de la seva ministra d'Educació, Isabel Celaá, d'aquí que se la conegui també com a “llei Celaá”. Es tracta de la primera reforma educativa impulsada i aprovada per un Govern de coalició (PSOE i Unidas Podemos) de la democràcia a Espanya. La polèmica, en aquest cas, ha arribat per mesures com: l'eliminació del castellà com a llengua vehicular de l'ensenyament, l'obligatorietat dels centres ordinaris d'implementar els mitjans necessaris per a escolaritzar l'alumnat d'educació especial en un termini de deu dies i la no obligatorietat de cursar l'assignatura d'ètica a 4t d'ESO (Diario de Navarra, 2020).

A més de molts problemes sense resoldre en l'ensenyament públic actual com la financiació pública de centres privats, la obligatorietat de l'ESO fins als setze anys sense diversificació curricular (recuperació de l'FP per formar alumnat per un ofici), desafecció de l'esforç i de l'aprenentatge de la societat en general, manca de mitjans per reforç (impossibilitat de repetir curs), exigència de resultats, centres amb alta complexitat, ràtios, etc.

2.2. Per què és important un canvi en la manera d'ensenyar?

Al món hi ha gent amb mil històries i mil projectes de vida i el meu és compartir amb el món la meva passió per l'educació i crear el meu institut. No estaria fent tot això si no pensés que potser ja és hora de renovar els principis amb els quals ens ensenyen i estem lligades des de petites.

A la vida d'una persona sempre s'experimenten canvis perquè estem en constant evolució; passem d'estar al ventre de la mare, embolcallats de la placenta i alimentats per ella, a sentir el primer batec i obrir els ulls al món. Llavors comencem a cridar, plorar, riure i gatejar. Aprenem a caminar i a dir el nostre nom i algunes paraules que són tan màgiques. Aleshores aprenem a menjar sols i anem creixent a poc a poc i fem un pas gegant, el de parlar i a un ritme més lent comencem a escriure, també el nom, per saber qui som. Comencem a saber què volem i què ens agrada; aprenem a estimar i canviem, canviem constantment. I seguim canviant a mesura que ens anem fent grans, i canviem d'opinió mil vegades i finalment en formem una de crítica i la defensem fins a morir, tot i saber que potser en uns anys torna a ser diferent. També comencem a ser sociables i a conèixer gent, a crear vincles forts amb persones que ja seran per tota la vida i mentrestant, anem a l'escola, a l'institut i seguim aprenent. Ens passem tants anys sotmesos a les institucions educatives que ens acaben marcant, acabem coneixent persones per recordar i intentem trobar que és allò que ens apassiona i que voldrem estudiar més profundament. Per això és important actualitzar l'educació, adaptar-la a les necessitats del moment i evolucionar-la, com nosaltres ho fem des que naixem fins que morim.

2.2.1. Enquesta a professors i alumnes

Després d'haver realitzat una enquesta a alumnes d'ESO i batxillerat amb 320 respostes i una altra a professores i professors amb 72 respostes em dispo a contestar la pregunta plantejada al títol: "Un canvi en la manera d'ensenyar".

2.2.1.1. Resultats de les enquestes

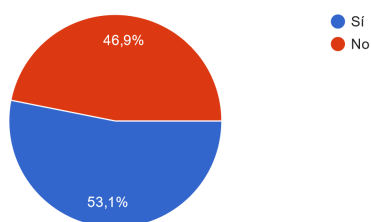
A continuació, us mostro algunes de les respostes més sorprenents i que més m'han ajudat a comprendre que sí que es necessita un canvi i que ambdues parts hi estan d'acord. A l'annex 7.2. us comparteixo les enquestes completes amb totes les respostes i els percentatges.

1. Enquesta a l'alumnat

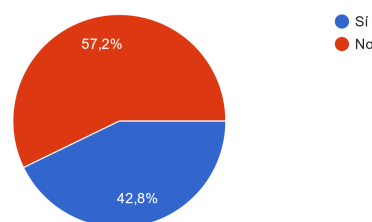
L'enquesta que vaig fer als alumnes, va rebre un total de 320 respostes, de les quals un 14,4% de 1r d'ESO, un 19,7% de 2n d'ESO, un 14,1% de 3r d'ESO, un 18,4% de 4rt d'ESO, un 16,6% de 1r de batxillerat i un 16,9% de 2n de batxillerat. Per fer-la em vaig servir de preguntes on la majoria de respostes es podien contestar amb sí o no, per tindre una idea bastant clara del que pensava la majoria, també hi havia algunes respostes per escriure i per triar diferents opcions, per fer-la amena i fàcil a l'hora de saber que pensaven ells i elles.

Amb un 53,1% sabem del cert que als alumnes els agrada anar a classe però amb un 57,2% veiem que no els agrada el que fan quan estan allí. Què és el que s'està fent malament?

2. Vas contenta a l'institut?
320 respostes

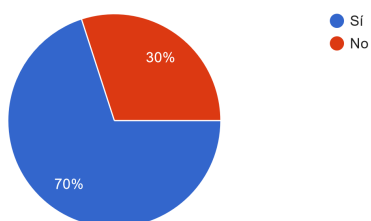

3. T'agrada el que feu a classe?
320 respostes

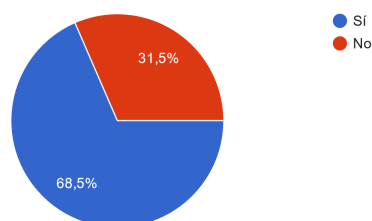

Per què les escoles no capten l'atenció dels seus alumnes? Tenim un 70% de persones desconnectades a classe però en canvi són curioses i volen aprendre i buscar sobre allò que els agrada perquè és una capacitat innata que tenim els éssers humans.

6. Desconnectes molt sovint a classe?
320 respostes

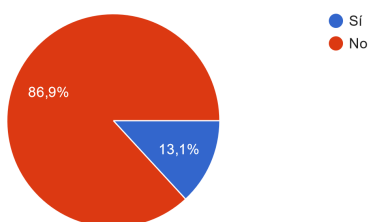

7. Busques informació i et fas preguntes sobre allò que t'interessa?
314 respostes

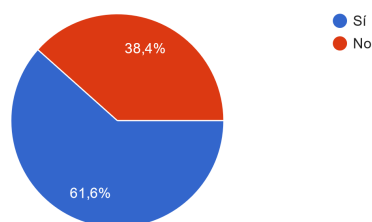

Sabem que alguna cosa no funciona i per tant hi ha un problema quan un 61,6% dels alumnes prefereix quedar-se a casa abans que anar a l'institut. A més de constatar que els exàmens, la manera en què s'avalua actualment a l'alumnat, és insatisfactòria per a la majoria d'ells.

8. T'agrada que de totes les matèries (o gairebé totes) hi hagi examen?
320 respostes

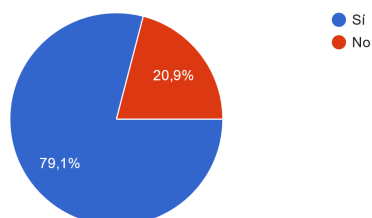
11. Preferiries no anar a l'institut i quedar-te a casa fent allò que més t'agrada?
320 respostes

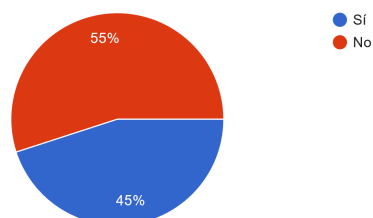
Malgrat que avui dia encara no se'ls estigui donant suficients eines per complir els seus somnis, l'alumnat vol poder treballar l'art a l'institut i incloure'l al currículum i potser així trobar que és allò que tant els apassiona.

És una necessitat. Incloquem l'art als instituts, fem que s'expressin, que mostrin com se senten, que deixin volar la seva imaginació i creen mons meravellosos i obres d'art fantàstiques. Deixem que creguin amb ells, perquè tothom pot, ajudem-los a construir el seu propi camí, a fer-lo. Com deia Aristòtil “*El que hem d'aprendre, ho aprenem fent*”.

18. T'agradaria anar a un institut on l'art (escènic, musical, visual, estètic, culinari, etc) fos tant important com les altres assignatures?
320 respostes

24. Creus que t'estan donant i ensenyant suficients eines per poder complir els teus somnis?
320 respostes

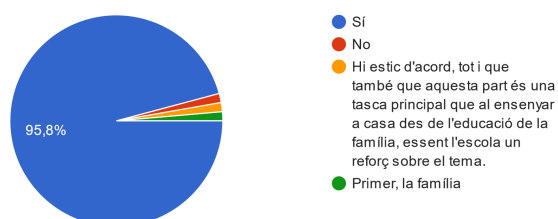
2. Enquesta al professorat

L'enquesta que vaig fer als professors i professores d'instituts, amb un total de 72 respostes, de les quals un 11,1% porten entre un i cinc anys treballant en educació, un 27,8% porten més de cinc anys treballant en educació, un 37,5% porten més de quinze anys treballant en educació i un 23,6% porten més de vint-i-cinc anys treballant en educació. Val a dir que m'esperava més participació per part del professorat, ja que és un projecte en el qual ells en formen part.

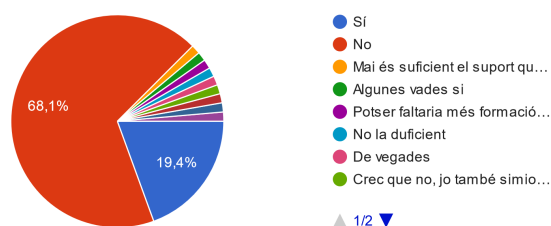
Altre cop vaig basar l'enquesta en preguntes de sí o no, però aquest cop donant l'opció de donar la seva opinió en tot moment i l'altra part de les respostes eren de triar quina o quines opcions preferien i també podien donar la seva opinió.

Un 95,8% de les respostes, és a dir, exceptuant tres persones, tots els docents han considerat bàsic ensenyar als alumnes a ser bones persones, això ens dona a entendre que al professorat els importen els alumnes i volen influir en el seu desenvolupament, però també veiem que no es poden sentir del tot realitzats dins el sistema perquè manquen els recursos per part del departament d'ensenyament.

6. Consideres bàsic ensenyar als alumnes a que siguin bones persones?
72 respostes

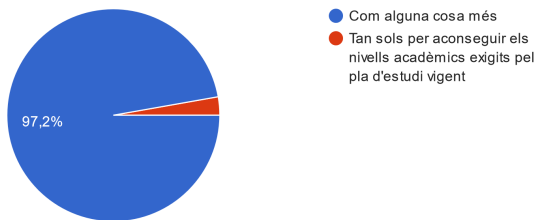
7. Reps prou suport, ajuda i comprensió per desenvolupar la teva tasca per part d'ensenyament?
72 respostes

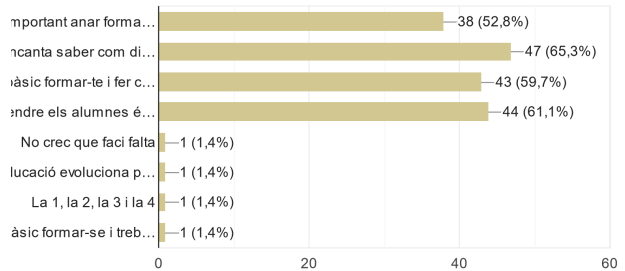
Per què els resultats de les enquestes ens afirmen amb un 97,2% de respostes que consideren l'ensenyament com una cosa més a banda d'aconseguir els nivells acadèmics exigits i això no es veu reflexat a les aules? També els docents estan disposats a fer cursos i anar formant-se per saber divulgar la matèria i poder fer-la entendre millor als alumnes i garantir-los un

ensenyament de qualitat. Però això no es posa en pràctica a la realitat, es necessiten canvis urgents i significatius!

9. Consideres l'ensenyament com un mitjà per aconseguir els nivells acadèmics exigits pel pla d'estudi vigent o com alguna cosa més?
72 respostes

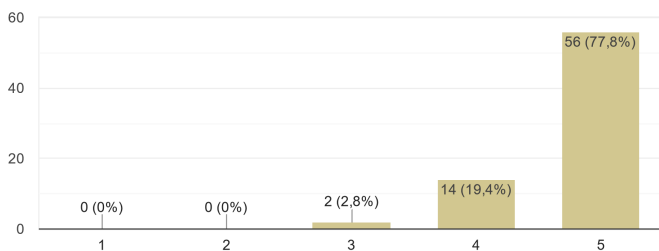

10. Creus que és important formar-te fent cursos, coneixent diverses teories sobre l'aprenentatge, investigacions sob...ficienent coneixent la matèria únicament?
72 respostes

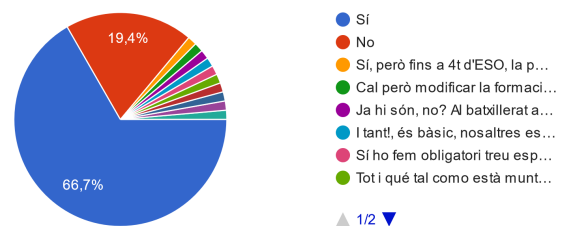

Els docents també creuen en l'art als instituts, art com a una manera d'expressió artística, art com a una assignatura més, art com allò que ens mou a les persones. La creativitat es pot treballar per mitjà de l'art, estem a favor d'un ensenyament que ens faci més creatius, hem de deixar volar la nostra imaginació.

15. Creus que és important treballar la creativitat dels alumnes i professors?
72 respostes

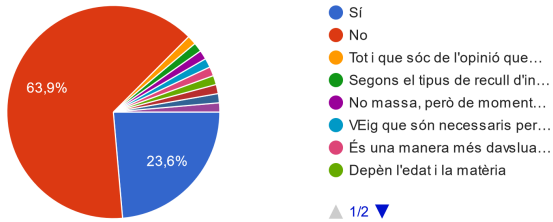

16. Inclouries l'art (musical, visual, estètic, escènic, culinari, etc) com un conjunt de disciplines obligatòries a inc...ensenyament fins a segon de batxillerat?
72 respostes

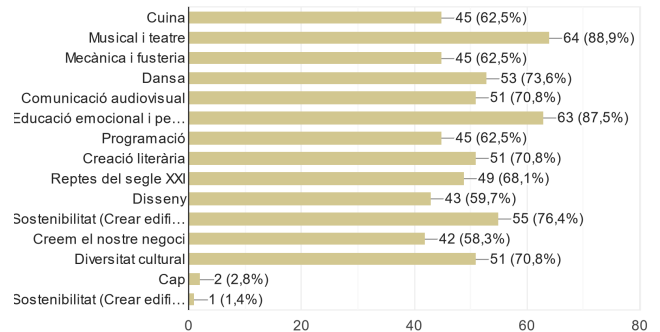

Els mateixos docents es responen a ells mateixos, pensen igual que els alumnes, estan en el mateix vaixell. Un 63,9% de respostes a favor de no posar exàmens i com a assignatura més votada musical i teatre, igual que a l'enquesta d'alumnes, seguida d'educació emocional i per a la salut.

19. T'agrada posar exàmens als alumnes?
72 respostes

22. Marca les assignatures que et semblaria bé que s'impartissin al teu institut.
72 respostes

2.2.1.2. Conclusions

Vas contenta a classe? T'agrada el que feu? T'avorreixes a classe? Són algunes de les preguntes que vaig realitzar als alumnes, perquè em donessin el seu punt de vista, perquè som tots qui compartim el sistema educatiu actual i cal preocupar-nos per allò que pensa la majoria al respecte.

Em van sorprendre molt algunes respostes d'alumnes, on no esperava un percentatge tan alt de respostes en contra del propi sistema educatiu que compartim.

Pel que fa als professors he de dir que em van sorprendre gratament les respostes i és que la majoria d'elles fan una crida a un canvi urgent en la manera d'ensenyar. Tant alumnes com professors em van donar a entendre que es necessita un canvi i que ells estan a favor però i per què no està en marxa ja?

Avui dia l'ensenyament és un sistema caduc on els alumnes es passen sis hores asseguts en una cadira, en una classe rectangular, escoltant al professor i prenent apunts. Els mateixos docents volen canviar això, perquè no funciona, perquè el que importa als alumnes és la nota que es trobaran al butlletí a finals de juny, on els indicarà si passen o no passen i quins resultats han obtingut després d'aquesta carrera a fons que la duen a terme durant tot l'any.

Els alumnes prefereixen quedar-se a casa fent allò que més els agrada que anar a l'escola, i curiosament el que més agrada a la gran majoria són les activitats artístiques i/o manuals, llegir o fer l'esport que els motiva. No deixo de preguntar-me perquè els estem privant d'això, perquè no mirem quines són les necessitats dels nois i noies a l'hora de fer un currículum que han de complir ells.

Els joves i les joves d'ara reclamen canvis, reclamen respostes a un sistema que els falla, a un sistema que els comporta atacs d'ansietat, molts plors, pors, que els mata la creativitat i no contempla allò que realment se'ls dona bé, perquè simplement ho ignora.

On és l'educació emocional? Per què no ens preocupem de com estan mentalment els nostres fills i filles, amics i amigues o alumnes? Per què no mirem com són tractats a classe? Si les seves necessitats es veuen realitzades, si poden amb tot o no, si els cal més ajuda o menys. Es primen totes aquelles assignatures teòriques com a les més importants, però no les que vetllen pel creixement interior de l'alumne com a una persona realitzada i sana mental i físicament, quan per poder fer la resta de coses amb una capacitat del 100% s'ha d'estar bé amb un mateix i amb els que l'envolten, per poder focalitzar l'atenció plena en allò que més li agrada i treure el millor d'un mateix. Necessitem persones intel·ligents emocionalment.

Tanmateix, seguint amb l'art i el perquè de les assignatures no teòriques, quan preguntes quina assignatura t'agradaria fer a l'institut les més votades són: cuina, musical i teatre, disseny i dansa. Un altre motiu per debatre i pensar en un canvi, en un canvi positiu, a millor, on alumnes i professors es sentin realitzats amb ells mateixos, per poder donar pas a una societat pròspera, una societat més pacífica, més sàvia, més sostenible i alegre. Una societat i una escola on no t'encasellin per l'edat física, en una societat on no posin a tots els alumnes al mateix sac i als que no compleixen algun requisit se'ls tracte de manera diferent, a vegades menyspreativa. Una societat on et dotin d'eines per materialitzar els teus somnis. Els alumnes volen noves assignatures, volen ser compresos, ben tractats, volen aprendre, però volen aprendre de manera dinàmica, divertida, interessant, creativa, curiosa, col·laborativa i cooperativa; no volen seguir com fins ara.

Els mateixos professors diuen que el més important de ser professor és poder ajudar els joves i les joves en el seu procés d'aprenentatge i desenvolupament. Ells mateixos es repeteixen quan diuen que la funció primordial d'un professor és establir metes: perseverància, hàbits d'estudi, autoestima, metacognició...; sent el seu principal objectiu que l'alumne construeixi habilitats per a aconseguir la seva plena autonomia.

Els professors diuen que els manca el suport del Departament d'Educació i la falta de recursos i també que el sistema educatiu no busca crear persones crítiques amb una societat injusta sinó persones disciplinades i obedients amb el poder. M'alegra llegir aquestes paraules dels professors i pensar que volen també una escola diferent a l'actual. Reitero que els professors volen que els alumnes tinguin ganes de començar la classe, que es diverteixin i tinguin ganes de saber-ne més sobre allò que estan aprenent, però ho aconsegueixen?

Amb tot, cal destacar que també pensen que l'art és molt important i hauria de tenir més cabuda als instituts, però tornem a ser-hi amb els impediments del govern. Els professors i els alumnes estan d'acord amb molts de canvis i moltes propostes, però que és el que impedeix aquest canvi? Què és el que està frenant alumnes i professors per tirar-lo endavant? El canvi és necessari i urgent i els únics que el podem dur a terme som nosaltres amb la nostra voluntat.

2.3. Mètodes alternatius, principis filosòfics i la meva interpretació personal

Per poder fer un projecte primer s'ha de buscar molta informació sobre el tema que es va a tractar, s'ha d'investigar, llegir i contrastar la informació, relacionar-la, classificar-la i verificar-la. Primer t'has de formar per poder crear després, amb l'experiència i els coneixements adquirits, alguna cosa nova, innovadora, que sigui trencadora amb tot el que ja s'ha vist. Amb l'educació funciona igual.

A continuació us mostro la meva investigació amb dinou documents que m'han servit per formar-me de manera íntegra per poder després realitzar el meu institut.

Els documents que hi ha seguidament estan ordenats cronològicament des del més antic fins el més nou, això s'ha fet amb la intenció de veure i comparar com ha anat evolucionant l'educació alternativa al llarg dels anys. El primer document és de finals del segle XIX i l'últim de l'any 2021. Trobareu psiquiatres, mestres, professores i professors, metges, mètodes d'aprenentatge alternatius, pedagogs i pedagogues, tot un seguit de personalitats que han vetllat per una educació més pròspera al llarg dels anys i que han fet que el canvi estigui una mica més a prop i fins i tot sigui factible.

Per fer-ho he confeccionat una extensa bibliografia per contrastar bé les fonts i buscar diferents opinions i punts de vista. He utilitzat llibres, vist documentals i pel·lícules, he cercat molta informació a diferents pàgines webs i documents en línia. Per classificar la informació he optat per escriure a cada document les idees clau o conceptes que a mi m'han semblat essencials per al meu projecte i amb les quals jo estava d'acord segons el meu criteri.

El document més antic del qual he cercat informació és el llibre *Escritos pedagógicos* de Lev Tolstoi, on ens explica que ja a finals del segle XIX, a Rússia, a la seva mateixa finca situada a Iàsnaia Poliana va crear una escola amb bases molt revolucionàries que fins i tot avui dia es poden aplicar a escoles i instituts. Continuant amb la Institución Libre de Enseñanza, d'aquí l'Estat espanyol que suposarà un punt clau en l'educació del país; i seguint amb personalitats com Maria Montessori, Janusz Korczak, les escoles Amara Berri de finals de segle XX fins pedagogies actuals com la Pedagogooogia 3000 o la sistèmica, així com diferents professors i

mestres, que avui dia intenten aportar a les seves aules el seu granet de sorra i ser agents de canvi, com Cristian Olivé ens explica a *Una educació rebel*, últim document.

Tots ells tenen un tret en comú i és que posen per damunt de tot la nena i el nen, fent-los protagonistes del seu propi aprenentatge. Aquesta tasca tan complexa que al llarg dels anys ha suposat tants problemes té la base en l'amor. L'amor és el que ens porta a la vida i l'amor és la base d'ella i què millor que emprar-lo en educació. Fer de l'educació un dels actes més bonics que hi ha, que és el d'aprendre i transmetre allò que hem après. Som aprenents nats i aprenem cada dia de la nostra vida, des que naixem fins que morim. Aprendre ho portem a l'ADN i no ens podem permetre que les i els adolescents no en tinguin ganes. La tasca de les professores i els professors és més complexa de la que avui dia s'està duent a terme en la majoria d'instituts del país, per això a continuació podreu observar com ho han fet, quines eines han utilitzat, quins criteris segueixen i el més important, com tracten a l'alumne.

2.3.1. *Escrits pedagògics de Lev Tolstoi*

“La raó no m'ha ensenyat res. Tot el que sé m'ha sigut donat pel cor.”

Tolstoi

Lev Nikolàievitx Tolstoi (Iàsnaia Poliana, 9 de setembre de 1828 – 20 de novembre de 1910) fou un escriptor rus, un dels grans novel·listes clàssics de tots els temps, especialment distingit per obres com ara *Guerra i pau* i *Anna Karèнина*. Per llur ambició, alè i descripció de la vida a Rússia, tots dos llibres s'inclouen entre els màxims exponents del realisme. En el seu ideari filosòfic es destaca la noció de resistència pacífica. A més d'escriptor i filòsof, va ser un anarquista cristià, pacifista, reformador de l'educació i vegetarià. La pedagogia no fou per a Tolstoi una activitat secundària, sinó una preocupació fonamental en la seva vida. S'instal·là a la seva finca rural de Iàsnaia Poliana, on es dedicà a l'educació dels infants dels camperols. Fundà una escola a la seva propietat i d'altres arreu del districte, edità la revista Iàsnaia Poliana i publicà diversos llibres per a l'ensenyament. Tolstoi fou dels primers a reclamar el dret de l'educació per a tothom. Dedicà, així mateix, molt de temps a l'estudi de la geometria, la física, la química, l'astronomia i la zoologia. (*Lev Tolstoi*, 2021)

Funda la seva escola amb unes bases molt revolucionàries per a la Rússia d'aquell moment i que avui dia també podem aplicar a les nostres escoles i instituts.

Partint de la base del seu llibre *Escritos pedagógicos: Tolstói y la escuela de Yásnaia Poliana* i amb l'ajut extra d'algunes webs, alguns dels principis més importants dels que ell era fidel són:

- Havia fundat una escola altament llibertària amb un sentit pràctic de la no violència i el respecte per la llibertat i la individualitat.
- No fa obligatòria l'assistència a l'escola i fins i tot a realitzar les activitats que el professor proposava, volent aconseguir així que l'aprenentatge estés lliure d'opressió.
- Deixa als docents impartir les classes amb total llibertat a l'hora d'explicar un temari o programar unes classes, fent servir les eines que cregui més convenients, sempre des de la passió per allò que fa, l'honestedat i l'entrega.
- Parla de la importància de llegir bons llibres, per a ser més lliures, més cultes. ("Escritos Pedagógicos. León Tolstói | Reseña - Yo Soy Tu Profe", 2018)
- Per a ell era tan simple com dir que l'educació havia de ser divertida.
- Els alumnes s'asseuen on més els plau, no tenen un lloc fix ni és obligat asseure's a la cadira, poden seure al terra, en bancs...
- Ell vol exigir al professor creativitat pedagògica.
- Les classes no tenen perquè durar una hora, poden durar més si els nens i el professor estan entusiasmats i posats amb allò que estan fent.
- El nen no s'ha de torturar pensant en la pròxima classe, sino que ha d'anar ell mateix amb la seva naturalesa receptiva i la certesa que avui la classe serà tan divertida com ahir.
- Com més instruits estan els alumnes, més capacitat d'ordre tenen.
- Els alumnes són persones, éssers subjectes a les mateixes necessitats que els adults; són criatures pensants, com els adults.
- Deixar els nens que resolguin ells el problema, deixant que se'n donin compte que allò que han fet està malament. Deixar-los així certa autonomia i responsabilitat.

- El nen castigat odiarà encara més el seu enemic, el càstig no és la solució. Hem de mantenir als nens lliures d'engany i d'aquesta creença criminal en la legitimitat del càstig.
- S'ha de donar plena llibertat als alumnes per a estudiar.
- Cadascú ha de fer allò que creu necessari que ha de fer.
- Dur a terme programes flexibles, que poden anar variant segons les necessitats dels alumnes, la matèria i els professors.
- L'únic sistema d'aprenentatge correcte és aquell que és satisfactori per als alumnes. (Tolstói, 2017)

2.3.2. Institución Libre de Enseñanza (ILE)

“El primer material d'ensenyament,
l'adequat en tot cas, el que sempre és viu,
el que no s'esgota mai, és la realitat mateixa,
que generosament se'ns ofereix.”

ILE

Alguns dels objectius de la Institució, que va tenir lloc a finals del segle XIX a Espanya, com a forma de protesta i millora del model educatiu implantat en aquell moment a l'Estat espanyol i dut a terme per diverses personalitats com van ser: Francisco Giner de los Ríos, Manuel Bartolomé Cossío, Leopoldo Alas Clarín o José Ortega y Gasset entre moltes altres, van ser:

- L'objectiu final és la formació total de la persona, per tant, s'ha de cuidar inclús l'edifici i les instal·lacions.
- Tenien molt en compte el: *Mens sana in corpore sano*, que significa cuidar el desenvolupament del cos, que ha de ser paral·lel al de l'esperit.
- Practicaven la pedagogia de la intuïció: No ensenyar les coses sinó ensenyar a fer-les, involucrant l'estudiant d'una forma activa.
- Duien a terme l'avaluació contínua, evitant l'examen.
- Els punts fonamentals havien de ser l'educació física, artística i moral, en la qual és un factor decisiu la personalitat del mestre.

-
- L'ensenyament era des del respecte.
 - S'havien de formar persones capaces de concebre un ideal, de governar amb substantivitat la seva pròpia vida i de produir-la mitjançant l'harmonios consorci de totes les facultats, per això és fonamental una profunda formació en humanitats.
 - Defensaven cultivar el cos i l'ànima i educar la sensibilitat.
 - L'educació havia de ser pràctica, formada sobretot per viatges i excursions. La feina del mestre consisteix en despertar i mantindre viu l'interès del nen excitant els seus pensaments, suggerint-li questions i ampliant els seus punts de vista amb altres de nous. La classe, activa, ha de servir per ensenyar i aprendre a treballar estimulant i valorant l'esforç, el treball personal.
 - L'educació no abarca un període determinat de la vida, sino la vida sencera.
 - Consideraven molt important tenir un docent amb densitat científica, vocació docent, generositat i abnegació corporativa.
 - El treball manual aguditza l'ingeni, l'originalitat és una porta de sortida a l'activitat del nen i afavoreix la virtut de la paciència i la creativitat.
 - Volien fer l'ànima del nen sensible a les emocions estètiques i activa per a convertir-la en llei de la seva vida. (Institución Libre de Enseñanza - Wikipedia, la enciclopedia libre. 2021)

2.3.3. L'escola moderna de Francesc Ferrer i Guàrdia

“S'ha de deixar que el nen, sigui on sigui, consumeixi sincerament els seus desitjos.”

Francesc Ferrer i Guàrdia

Nascut a Alella l'any 1859 i mort el 1909 a Montjuïc, Francesc Ferrer i Guàrdia va ser un pedagog llibertari i lliurepensador. Fill d'una família catòlica i monàrquica, que trencarà amb la ideologia familiar durant la seva joventut abraçant l'anticlericalisme i les idees republicanes que, de forma autodidacta, va aprendre de les doctrines de Pi i Margall. L'any 1886, va donar suport al pronunciament militar fallit de Villacampa per reinstaurar la República, i es va veure obligat a l'exili. En aquest període va treballar de mestre d'espanyol a França i es va començar a interessar per l'anarquisme i la pedagogia llibertària. Gràcies a una herència quantiosa d'una alumna seva, Ferrer i Guàrdia va poder inaugurar l'agost de

l'any 1901 l'Escola Moderna al carrer Bailèn de Barcelona. Projecte que li costaria l'enemistat dels sectors conservadors i l'església catòlica, ja que veien en l'escola una amenaça als seus interessos com a amos exclusius de l'educació espanyola i com a garants de les classes privilegiades. Sota pressions i amenaces, Ferrer i Guàrdia es va veure obligat a tancar definitivament l'escola l'any 1909. La seva experiència es troba recollida en el llibre que es ressenya.

Ferrer i Guàrdia al seu llibre *L'escola moderna* defensa:

- Havia de ser una escola interclassista, és a dir, ha d'haver una coeducació entre rics i pobres i per tant, igualtat entre persones, ensenyant aquests valors de tolerància i igualtat des que són petits.
- Hi hauria llibertat de càtedra, amb aquest dret els professors tenen llibertat d'ensenyar als seus alumnes al marge del programa escolar, ja que no tots els estudiants es troben a la mateixa realitat educativa i personal, per tant cal adaptar-se en tot moment a ells.
- Una escola que apropi als alumnes a la vida real, fent-los tenir una pròpia opinió crítica socialment.
- Ell volia que els continguts s'apreguessin des del punt de vista del bé comú, de la classe treballadora. Per exemple: la història d'Espanya explicada del punt de vista dels moviments socials i la lluita de classes.
- Una escola crítica fundada sobre el col·lectivisme i els valors republicans. (Camps, 2020)
- Una escola amb un programa que ensenyi als alumnes a ser persones justes, instruïdes, verídiques i lliures de prejudicis.
- L'alumne no ha de ser un membre més a la societat amb el seu propi valer individual sino que ha d'eleva proporcionalment el valor de la col·lectivitat.
- S'haurien de convertir les aules en laboratoris d'experiències.
- A l'escola tot ha de ser efectuat per al benefici de l'estudiant.
- Fer exàmens sol crea rivals i això és l'últim que es vol en educació, que els estudiants i les famílies competeixin per veure qui és el millor i s'emporta el premi, per tant no hi ha ni càstigs ni premis. (Ferrer i Guàrdia, 2014)

2.3.4. Mètode Montessori

“El senyal més gran de l'èxit d'un professor és poder dir:
«Ara els nens treballen com si jo no existís”.

Maria Montessori

Maria Tecla Artemisia Montessori (31 d'agost de 1870 - 6 de maig de 1952) va ser educadora, científica, metgessa, psiquiatra, filòsofa, psicòloga, catòlica devota, feminista i humanista. Va néixer a Chiaravalle, província d'Ancona, Itàlia.

La metodologia Montessori va començar a Itàlia i és tant un mètode com una filosofia de l'educació. Va ser desenvolupada per la doctora Maria Montessori a partir de les seves experiències amb nens en risc social a principi del segle XX. Maria Montessori considerava els infants com l'esperança de la humanitat. Estava convençuda que si de ben petits se'ls donava l'oportunitat d'utilitzar la llibertat, més tard podrien afrontar millor els grans problemes de la societat. ("Mètode Montessori - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure", 2021)

Maria Montessori va tenir grans idees i va ser una revolucionària i avui dia podem seguir aplicant els seus mètodes i la seva manera de treballar.

A continuació es fa esment del que es tindrà en compte del seu mètode, tan innovador encara al segle XXI:

- Els nens i les nenes aprenen per ells mateixos.
- Els nens segons Maria Montessori tenen una ment absorbent, és a dir, que absorbeixen informació del seu entorn inconscientment, aprenent de manera molt ràpida.
- Un futur d'èxit es projecta sempre i quan un té autoestima des que és petit.
- Hem de confiar en que el nen serà capaç d'entendre i desenvolupar-se al màxim.
- Veure al nen com un ésser integral, no des d'una matèria que hem d'ensenyar.
- Desenvolupar la part emocional.
- El nen o la nena ha d'estar a gust tant en l'entorn físic com en l'emocional. Ha de sentir-se estimat i tractat amb cura i atenció.
- Exercicis d'autoestima i convivència.

-
- Molt important que el professor estigui bé, perquè ha de ser un exemple.
 - Ha de ser primordial que les eines que els ho donem els serveixen a dia d'avui i en un futur, és a dir, no concentrar-nos tan sols amb el professional que serà, sinó també amb el present del nen i la nena.
 - Els nens i les nenes són autònoms, per tant, s'han d'aprendre a cuidar, fer-se responsables de les seves relacions, del seu aprenentatge, de la seva vida.
 - Defensava el treball amb grups de diferents edats com a eina educativa.
 - Programa organitzat per a l'aprenentatge de la pròpia cura i la del medi ambient.
 - Les famílies participen en el procés d'aprenentatge.
 - Tots els nens tenen una motivació innata per aprendre, no pots impedir-los que ho facin.
 - El joc és el treball del nen, perquè és el medi per on aprèn.
 - Segons Montessori, des dels 12 fins els 18 anys, el nen necessita tanta cura i atenció com quan tenia menys de sis anys, perquè durant aquest temps tenen lloc molts de canvis.
 - S'ha d'educar des del respecte, fent saber als alumnes que és primordial per al seu desenvolupament el respecte cap a les altres persones i cap a ells mateixos. Sense això no es pot buscar res més.
(“¿Qué es el método Montessori?”, n.d.)

2.3.5. Mètode Kilpatrick

“L'ensenyament s'hauria de donar per l'acció i no per la instrucció”.

William Heart Kilpatrick

William Heart Kilpatrick, nascut el 1871 a Geòrgia (EEUU) i mort el 1965 a Nova York, va ser un professor universitari nord-americà que va desenvolupar una tècnica d'estudi innovadora i revolucionària basada principalment en el mètode per projectes de John Dewey. L'ensenyament per projectes de Kilpatrick és una tècnica que sosté que l'aprenentatge és més eficaç quan es basa en experiències, ja que d'aquesta manera l'estudiant forma part del procés de planificació, producció i comprensió d'aquests.

El que s'ha tingut en compte del seu mètode per al projecte han sigut les següents idees:

-
- Formar integralment els nens i nenes del món actual en un context de coneixement i respecte a l'ésser humà i al seu equilibri amb la naturalesa.
 - Descobrir i potenciar les fortaleces dels estudiants enlloc de prioritzar la superació de les seves debilitats.
 - Desenvolupar l'autoestima i la capacitat de lideratge dels joves, així com la seva sensibilitat per a que siguin capaços de crear, valorar i disfrutar de les diferents manifestacions artístiques.
 - Formar individus equilibrats, alegres, optimistes i solidaris que es respecten a ells mateixos, als altres i al seu entorn.
 - Mètode basat en l'elaboració de projectes. Els projectes desperten la iniciativa dels alumnes, l'afany d'investigació, la creativitat, la responsabilitat i el desig d'autorealització, a més de possibilitar el desenvolupament del pensament divergent.
 - Fer sortides per conèixer la realitat socioeconòmica d'altres persones i experiències de treball.
 - Utilitzar els llibres de text com a referència, no com a un marc limitant del coneixement. ("Claves de la enseñanza por proyectos de Kilpatrick", 2014; Paymal, 2008)

2.3.6. Pedagogia Waldorf

“És important que descobrim un mètode educatiu on les persones aprenguin a aprendre i segueixin aprenent tota la seva vida”.

Rudolf Steiner

Rudolf Steiner (25 de febrer de 1861 – 30 de març de 1925) va ser un filòsof austríac, erudit literari, educador, artista, autor teatral, pensador social i esoterista. Va ser el fundador de l'antroposofia, que es troba a l'origen de l'educació Waldorf, l'agricultura biodinàmica, la medicina antroposòfica, la forma artística anomenada eurítmia i d'altres moviments. ("Rudolf Steiner - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure", 2021)

La Pedagogia Waldorf (també coneguda com a Educació Steiner-Waldorf) és un sistema pedagògic basat en la filosofia educativa desenvolupada pel filòsof Rudolf Steiner. El 7 de

setembre del 1919 es va inaugurar la primera "Escola Lliure Waldorf" per a 256 alumnes procedents essencialment de famílies obreres treballant per a la fàbrica de cigarrets Waldorf-Astoria de Stuttgart, establiment d'una educació mixta de primària i secundària. ("Pedagogia Waldorf - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure", 2021)

En base a l'entrevista que he fet al professor Jose Álvarez (Annex 7.2.), professor de l'institut Cristòfol Despuig, que va ser professor d'un institut Waldorf un any i al documental i la web oficial dels col·legis Waldorf extrec com a informació vàlida i interessant per al meu treball les següents conclusions:

- Treballen molt a la natura. Les escoles Waldorf sempre es troben envoltades de natura perquè és una premissa en la seua pedagogia.
- Treballen molt en les mans i un dels elements bàsics és la creativitat, sempre fomentada en aquestes escoles.
- Fer classes a l'aire lliure, envoltats de naturalesa.
- Donen un gran valor a assignatures com el teatre o les arts plàstiques.
- Treballar en grups petits, com a recurs essencial.
- Tenir en compte els diferents temperaments dels alumnes i donar un ensenyament més individualitzat.
- Participació activa de les famílies al centre.
- Lema: Abans de comprar-ho cal crear-ho.
- Donar importància a tot allò que ve de la terra.
- Busca educar la globalitat del nen equilibrant totes les seves capacitats, potencialitats i la seva voluntat respectant les seves etapes evolutives.
- S'adequa a les necessitats reals dels nens en el seu procés evolutiu.
- Fomenta dinàmiques d'aprenentatge cooperatiu i individualitzat on els alumnes passen a ser subjectes actius del seu propi aprenentatge.
- No hi ha exàmens ni deures. (Posovisual, 2020; Asociación de centros educativos Waldorf, n.d.)

2.3.7. Olga Cossettini

“En aquest aprenentatge espontani, natural, l'alumne busca, sent, observa, reflexiona,

i sense saber-ho estudia”.

Olga Cossettini

Olga Cossettini va ser una mestra i pedagoga argentina (1898-1987), lluitadora dels drets dels docents i que a més, va desenvolupar una proposta pedagògica original, que va suposar un abans i un després a l'educació argentina del s. XX.

La seva proposta educativa portarà el nom: d'Escola Serena i algunes de les seves propostes més atractives van ser:

- L'aprenentatge/ensenyament ha de ser un fet social, per tant, sol s'aprèn del que es viu.
- S'ha d'aprendre a l'aire lliure.
- Va ser una escola de portes obertes, estava lligada a la comunitat en la qual estava situada l'escola i per tant, es feien projectes conjunts.
- No s'utilitzen files ni horaris fixos i no s'utilitzava cap mena de timbre per anunciar el principi i el final de les classes, però sí estaven marcats amb música.
- S'ha d'apropar l'escola a la realitat social.
- L'escola tractada com a una cosa extraordinària.
- Una escola pràctica, on cada dia descobries coses.
- Hi havia un intercanvi d'idees, criteris i sentiments perquè rebien a diari escriptors, pintors i artistes.
- Cada alumne troba la manera d'expressar-se per mitjà de la música, el cant, el teatre, la dansa, el dibuix, etc.
- Concerts una vegada per setmana, també així incentivaven la sensibilitat.
- Es pretén alliberar el potencial de cada alumne per a que pugui autodesenvolupar-se.

(Artese Grillo, 2021)

2.3.8. Janusz Korczak

“La vida és estranya.

Es com un somni molt rar.

A qui tingui una voluntat ferma
i estigui decidit a ajudar les persones,

la vida se li convertirà en un bell somni.
Encara que per això hagi de recórrer un camí sinuós.
O encara que els seus pensament siguin inquietants.”

Janusz Korczak

Janusz Korczak (1878-1942) va ser un pediatre, escriptor i pedagog polonès. Era el director d'un orfenat jueu a la seva ciutat natal. El 1942, va decidir acompanyar els nens del seu institut, quan els nazis van decidir evacuar-los vers un camp d'extermini, tot i que sabia que per a ell significava una mort segura i malgrat el fet que li van proposar una via d'escapament. ("Janusz Korczak - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure", 2021)

És una figura reconeguda i valorada en el discurs internacional sobre la infància i els estudis sobre els drets dels nens, que va subratllar la dignitat inalienable del nen, la seva subjectivitat i el valor de tota vida humana. El seu concepte sobre els drets dels xiquets es va adelantar a la època en la que va viure: els temps en els que els drets dels nens estaven lluny de ser respectats. Va col·locar tant els nens com els adults com a guardians dels drets dels xiquets.

En les seves publicacions i en el treball diari amb els seus alumnes, intentava cridar l'atenció del món sobre les interdependències entre adults i nens. Les va expressar amb les següents paraules: *“Nosaltres t'eduquem, però tu també ens eduques”*.

Va indicar que els educadors/cuidadors sempre han d'adaptar el seu enfoc i la seva activitat a la situació concreta de cada nen. Per això, seguidament es mostren algunes de les seves idees que m'han semblat essencials:

- Korczak veu en el nen una força que pot contribuir al canvi social.
- L'infant té dret a que se'l prengui seriosament, a que els seus assumptes siguin considerats equitativament. Fins ara, tot ha depès de la bona voluntat del mestre o del seu bon o mal humor.
- El nen ha de ser tractat com un ésser respectable, pensant i sensible a l'igual que els adults.
- Una escola on es desenvolupin relacions harmonioses entre els nens i els adults.

-
- S'ha de crear un sistema global d'educació mitjançant la cooperació de l'escola, la família i les diverses institucions socials.
 - S'ha de desenvolupar una atmosfera d'autonomia i responsabilitat compartida, prestant molta atenció a les diverses formes d'intercanvi d'opinions.
(UNESCO: Oficina Internacional de Educació, 1999)
 - Avui en dia les escoles o institucions que proporcionen servei als nens no tenen el dret legal d'esperar que els estudiants compleixin tasques que es troben entre les responsabilitats del personal de l'escola (com el personal de llimpiesa de l'escola, els monitors o els cuiners), per tant les possibilitats d'assignar tasques tal com està avui dia la legislació són molt limitades. Els estudiants poden ser responsables de les seves pròpies accions sols a partir dels 18 anys, degut a la convicció que abans d'arribar a aquesta edat els individus no estan suficientment desenvolupats psico-físicament per prevenir els resultats de les seves accions. En la seva essència, aquesta idea és contrària a la creença de Janusz Korczak i els seus intents d'ensenyar als nens des d'una primerenca edat a ser cada vegada més responsables de les seves pròpies accions.
 - La creença de Korczak de que la confiança entre mestres i alumnes influeix en la qualitat dels processos d'aprenentatge i criança és correcta. La importància d'aquesta confiança és subratllada pels estudiants juntament amb les declaracions, que estan més disposats a aprendre si són ensenyats per mestres confiables que els tracten amb respecte, són honestos, autèntics i accepten i inspiren un sentit de seguretat.
 - Korczak va donar-li molta importància a la preparació dels alumnes perquè fossin independents. L'objectiu era desenvolupar en els nens el desig de ser millors persones i mostrar els avantatges que es deriven d'aquest procés (incloent l'alegria i l'orgull inspirats pel reconeixement social). Per assolir aquest objectiu, també era necessari reforçar la seva autoestima i eficàcia.
 - En l'actualitat, els diplomes que els alumnes reben per a commemorar fites importants a l'escola tan sols es centren en esdeveniments exitosos, sense tenir en compte el record dels tristos o difícils. Experimentar dificultats i frustracions permet aprendre a acceptar-les, per això, Korczak, un dels drets que va atorgar als xiquets era el dret al fracàs i a les llàgrimes. Avui dia, la pressió per l'èxit sovint fa que es negui aquest dret tant als adults com als nens. Però, sense l'oportunitat d'aprendre a bregar amb els

fracassos o les conseqüències dels errors en la infància, és encara més difícil enfrontar-se a situacions com quan ets adult.

- El principi més important de la pedagogia de Korczak que va ser el fonament del sistema educatiu implementat per ell, va ser: la igualtat de tracte de les persones, independentment de la seva edat, ell deia: “*s’ha de veure a una persona plena en el nen*”, i el dret del nen al respecte. Korczak va fer una crida a la igualtat entre professors i alumnes davant de les regles creades conjuntament.
- També va subratllar que el procés d’educació és en realitat experiment, una sèrie de proves i errors, encara que els camins han de ser cautelosos i atents, per evitar posar en risc als nens.
- Avui dia Korczak recomanaria: “*crear oportunitats per experimentar, per permetre solucions alternatives en l’àrea dels currículums didàctics i educatius així com en els mètodes per a la seva implementació*”. (Markowska-Manista & Zakrzewska-Olędzka, 2019)

2.3.9. Escoles Amara Berri

“L’escola no educa per a la societat ni per al dia de demà:
l’escola és la mateixa societat i l’alumnat té vida pròpia”.

Escoles Amara Berri

Amara Berri és un sistema educatiu que utilitza el joc i les situacions quotidianes per al desenvolupament de competències.

El model educatiu té origen amb els Jesuïtes de Durango el 1972, encara que Loli Anaut, se la considera realment la impulsora del projecte que es realitza des del 1979. Aquest moviment es va declarar Centre d’Innovació Pedagògica pel Govern Basc el 1990, el qual li va donar el suport que necessitava per a donar a conèixer aquest model i implantar-lo a una xarxa de centres del País Basc. Al mateix temps, es va crear un grup assessor que té relacions estretes, no tan sols amb els vint centres que duen a terme el sistema sino amb altres comunitats autònomes com Canàries, Catalunya, Navarra o Saragossa. ("Modelos educativos alternativos: Amara Berri", 2017).

A continuació exposo els principis que m'han semblat més rellevants de les escoles Amara Berri:

- Defineixen a l'alumne com a un ser global, amb els seus propis interessos i motivacions, amb uns esquemes conceptuals i emocionals determinats i que posseeix el seu propi potencial individual.
- Individualitat: unit al concepte de diferència, de diversitat: totes les persones som diferents en edat, història, personalitat, estil d'aprenentatge, potencial, ritme, etc. Individualitat és identitat.
- La socialització implica interacció. La interacció és actuar entre. És donar i rebre. És generar en comú.
- Per al professorat: fer entre ells allò que es proposa amb l'alumnat: aportar el treball propi amb actitud oberta, acollir el d'altres persones, saber treballar amb tothom, intentar superar les diferències, crear en comú, recolzar i recolzar-nos.
- Ens identifiquem al grup i ens descobrim com a grup.
- Tot el que l'alumnat, com a grup o com a persona pugui fer per si mateix, no li ha de donar fet el professorat.
- Ments actives, reflexives, és a dir: despertes, amb iniciativa, que impliquen l'esperit de la curiositat, de voler saber, de voler avançar... Una acció sense reflexió pot espatllar o no ajudar a resoldre adequadament una situació.
- Una baixa autoestima, una manca de confiança de la persona, en ella mateixa, frena la capacitat de reflexió, de presa de decisions. Paralitza l'acció.
- Educar en esperit de búsqueda i superació personal.
- Cadascú és protagonista o subjecte del seu propi creixement, del seu propi fer.
- Sense esforç mental difícilment hi hagi un avanç, però ha de ser un esforç possible, perquè sinó, es desconnecta i l'activitat plantejada, no seria vàlida.
- No es tracta de motivar, sinó de fer que l'activitat, el joc, el context, connecte amb les motivacions que té l'alumnat.
- Donar no és el mateix que descobrir.
- Crear és donar vida. Fer néixer alguna cosa. Mantindre la vida. Crear és superar el sabut i ja fet. És una capacitat o potencialitat de tot ésser humà. És innata: "intel·ligència creativa".

-
- Acull a l'alumnat i a la seva obra, respectant la diferència. Valora el procés, no tan sols el resultat.
 - Quan hi ha una carència de creativitat al professorat, és impossible projectar-se, no creient en les possibilitats creatives de l'alumnat.
 - S'entén llibertat com el dret a pensar, expressar, elegir, manifestar-se com s'és, respectant a les altres persones i l'entorn que ens rodeja.
 - Desenvolupar l'esperit crític ens ajuda a ser lliures i viceversa.
 - La llibertat és identitat en evolució. És factor de canvi. La llibertat sempre és dinàmica. Està molt a prop d'allò creatiu. És recrear-te i recrear el marc social. No soc jo en solitari, sinó en interrelació i respecte mutu.
 - És fonamental que l'alumnat es senti acollit tal i com és.
 - Educant la ment amb el cor. ("Principios metodológicos - Amara Berri Sarea", 2021)

2.3.10. Francesco Tonucci

“El professor no és saber sino el mediador del saber”.

Francesco Tonucci

Francesco Tonucci (Fano, Itàlia, 1940) és un pedagog italià especialitzat en educació infantil i llicenciat en pedagogia per la Universitat Catòlica de Milà. Proposa adoptar el punt de vista de l'infant i deixar-lo més lliure, tant a l'escola com a casa. Ha promogut diverses iniciatives per fomentar la participació dels nens i nenes, com el camí escolar, el parlament dels nens o els consells urbans. ("Francesco Tonucci - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure", 2021)

- Francesco Tonucci parla al seu llibre *La ciudad de los niños* sobre la importància que té la ciutat per al creixement del nen i de la mateixa societat de manera sana. Diu que una ciutat/poble on els nens i nenes juguin al carrer, vagin amb altres nens sols passejant o jugant serà una ciutat més sana i més segura, tant per als nens com per a tots els ciutadans. Així mateix, recalca la importància de fer vida al carrer, a la ciutat, a la natura, de fer vida amb altres nens, sense que estiguin les famílies pendents tota l'estona de si estan bé o si s'han perdut; o si tan sols els deixen jugar a casa per por a que passi alguna cosa. Això, segons Tonucci, aporta als nens una major autonomia, la socialització espontània que sorgeix amb els nens quan juguen i tan necessària,

d'adquirir experiència. Els nens necessiten relacionar-se, sortir de casa, estar amb altres nens, viure experiències, que dins de casa amb la televisió o sols, els ho estem privant. Un futur de solidaritat, de desig i de pensar en la possibilitat de benestar. (*La ciudad de los niños*, n.d.)

- Tonucci, en una entrevista per a RTVE ens diu que els nens haurien de formar part dels debats que es fan per imposar normes per als propis nens i per tant que les decisions surtin d'un diàleg compartit. També ens parla de les aules de les escoles, les quals ell diu que s'haurien de convertir en laboratoris de ciència, art, humanitats... donar funcionalitat a les aules i fer-les espais especialitzats. L'escola hauria de ser el lloc on el nen troba el seu talent, allò que li apassiona, i la majoria de vegades no és així (Martín, 2020).

2.3.11. Claudio Naranjo

“Una educació que cerca la competència en comptes de la col·laboració és el reflex d'una societat que està profundament malalta”.

Claudio Naranjo

Claudio Benjamín Naranjo Cohen (Vallparadís, 24 de novembre de 1932-Berkeley, California, 12 de juliol de 2019), més conegut com Claudio Naranjo, va ser un psiquiatra y escritor xilè que se va convertir en un dels pioners i màxims referents de la psicologia transpersonal. ("Claudio Naranjo - Wikipedia, la enciclopedia libre", 2021)

- Claudio Naranjo en un dels seus escrits sobre la seva proposta educativa transformadora ens diu que a les escoles s'hauria d'investigar en comptes de memoritzar, de cooperar en comptes de competir, de crear en comptes de repetir, d'estimar i abraçar en comptes de pegar i criticar, de ser feliços en comptes de ser avorrits.
- També ens diu que l'educació és la que hauria d'atendre el desenvolupament integral humà i no hauria de formar éssers dòcils, manejats, automatitzats, sense visió futura, capaços de manipular als altres, produir, vendre i acontentar-se amb la

pseudo-democràcia. L'educació integral abarca la totalitat de la persona: cos, emocions, intel·lecte i esperit.

- Abans de descobrir cap matèria és prioritari el coneixement del ser. El descobrir-se és descobrir als altres. Meravellar-se d'un mateix, del seu ésser suprem, és meravellar-se dels altres i de l'entorn natural. Respectar la naturalesa humana i el seu entorn ecològic té aquest preu.
- La nostra essència és l'amor. Naranjo ens recorda: "Quan l'escola ens ajuda a desenvolupar la nostra capacitat d'estimar, la salut i l'amor són inseparables, tant per a un mateix com per als altres. La salut mental comporta la capacitat d'estimar. Una educació que parteixi de la realitat actual". (Diesbach, n.d.)

2.3.12. Pedagogia sistèmica

"La vida t'oculta els tresors fins que empris el viatge i surts a buscar-los".

Bert Hellinger

L'any 2001, Bert Hellinger, impulsor d'aquesta pedagogia, va realitzar les primeres intervencions sistèmiques en el camp educatiu, aplicant el mètode de Constel·lacions Familiars per identificar problemàtiques profundes en el pla familiar que afecten el procés d'ensenyament-aprenentatge dels estudiants. ("Pedagogia sistèmica - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure", 2021)

- La pedagogia sistèmica parla sobre les relacions entre els membres de la família i l'escola i la posició que adopta cada membre al que anomenen "sistemes", que poden ser sistemes familiars, escolars... Per tant ens ensenya a relacionar-nos adequadament segons l'entorn en el qual estem convivint en aquest moment, a descobrir-nos, a relacionar-nos entre sí, a saber la posició que ocupa cadascú al sistema.
- A la pedagogia sistèmica s'ensenya des del més profund respecte i amor per la vida, aquest respecte i amor comencen per un mateix. Ens diu que totes les relacions seran respectuoses i pacífiques si respectem el context de procedència de cadascú, on tots tinguin el seu lloc, l'ocupen i assumeixin les seves responsabilitats.

- Una pedagogia que ens parla des de l'amor, l'amor cap a un mateix i cap als altres. El més important són les relacions que es van desenvolupant al llarg de la vida, partint de la base del respecte i l'amor.
- L'escola ha de ser el lloc on tot això tingui cabuda, és a dir, ha de ser un espai on tots trobin el seu lloc. A més, molts de problemes poden solucionar-se gràcies al treball conjunt i organitzat de professores, professors, mares, pares i estudiants.
- Tanmateix, ens parla que quan algú de dins el sistema se sent exclòs, aquest entra en desequilibri i per tant, vol dir que estem fent malament alguna cosa i és un desajust del propi sistema. Hem de formar un sistema del tot inclusiu, permetent que ningú se senti en desacord amb ell, el propi sistema.
- Com a conclusió: la pedagogia sistèmica pretén ampliar la mirada cap a les interrelacions que qualsevol ésser estableix al sistema en el qual es desenvolupa i, al mateix temps, comprendre el nivell subconscient de participació al mateix. (Pastor, 2006; Parellada, 2007)

2.3.13. *23 maestros de corazón* de Carlos González y “Entre maestros” película documental dirigida per Pablo Usón

“Educar no és donar carrera per a viure,
sinó temperar l'ànima per a les dificultats de la vida”.

Carlos González

Carlos González és un professor d'institut de física i matemàtiques que escriu aquest llibre i d'altra banda és el protagonista de la pel·lícula documental: *Entre maestros*, que vol posar a la realitat digital la història que conta a *23 maestros de corazón*, produïda per Pablo Usón.

Carlos González Pérez (2011) al seu llibre ens explica com un professor de física i matemàtiques d'un institut comença a fer les classes ensenyant des del cor, com ell sempre havia volgut fer, això suposarà un repte tant per a ell com per als seus alumnes, que al principi no comprendran massa que vol aconseguir.

A continuació, alguns fonaments i directrius que s'utilitzen tant al llibre com al documental (Usón, P. 2014) que m'han semblat clau per a aquest canvi:

-
- Ser nosaltres mateixos és fer de la nostra llibertat la nostra seguretat.
 - L'autoconeixement és molt important per a sentir-nos creadors de la nostra pròpia vida, podent nombrar aquest fet com *l'empoderament*.
 - La clau no està en el perquè hem d'aprendre, sino en tindre clar quina part nostra és la que ho ha de fer.
 - Tots som artistes de la creació.
 - Els alumnes i el professor entren en contacte amb el seu interior i acaben convertint-se en una font de coneixement, cadascú per a tota la resta, a classe hi ha “23 mestres”
 - Un ensenyament que tingui en compte la consciència: sentir que a aquesta consciència la nodreix un cor que emana amor.
 - Som éssers creadors, únics i meravellosos.
 - Mirar des del cor als alumnes, des d'aquesta posició no els veus defectes, sino un univers de dons esperant veure la llum.
 - Sense confiança no pot haver una autèntica educació.
 - Els somnis són l'aliment de la realitat.
 - Si volem ser amos de la nostra vida, hem de sentir que la creem i no hi ha creació sense imaginació.
 - Cinc ingredients fonamentals per a la seva recepta del mestre integral:
 1. Estimar-se a un mateix
 2. Estimar la vida sense reserves
 3. Estimar també sense reserves a la persona que pretenem ensenyar
 4. Provocar-la
 5. Ingredient que permet integrar-ho tot: confiança. Un vertader mestre és amic de l'alumne.
 - No es pot ensenyar si, a la vegada, no s'està aprenent.
 - El principal obstacle educatiu és que l'adolescent, igual que l'adult, és, en aquests moments, un ésser “desempoderat”, una persona que bàsicament no creu en ella.
 - L'escola hauria de ser un model de la democràcia diàriament. Els joves van a votar sense sentir-se importants, perquè mai abans han comptat amb ells.

-
- A mesura que es compleixen anys els alumnes haurien de ser atorgats cada vegada amb més poder de decisió sobre l'educació; permetent-los-hi equivocar-se i aprendre a assumir els seus errors.
 - La verdadera autoritat no es basa en la temor, sino en la plena confiança.
 - Un mestre ha de ser capaç de despertar la sabiduria als seus alumnes, de fer-los sentir únics, de posar-los en contacte amb els somnis que ni tan sols s'atrevien a sentir, de generar la suficient confiança en ells mateixos per a que no siguin esclaus de les seves pròpies màscares.
 - Apreciar les qualitats de cadascú.
 - La classe ha de ser un lloc per a disfrutar.
 - Cadascú ha de ser el rei de la seva pròpia vida.
 - El com ens veiem a nosaltres mateixos és l'eina amb la que construïm la nostra vida.
 - El poder de la imaginació és brutal.
 - Per què no convertir l'aprendre en una festa?
 - Ningú té més poder a negar-nos coses que nosaltres mateixos.
 - Les coses es poden viure com avorrides o divertides, tot depèn de com ens apropem a elles.
 - Les limitacions són sempre presumptes, ja que hi ha una gran part de nosaltres que no coneixem.
 - Tan sols pot haver-hi verdadera integració des del respecte a les parts.
 - Cada persona és una font de coneixement i amor.
 - Tothom porta la seva sabiduria a dins.

2.3.14. Pedagoogia 3000

“És fomentar l'educació en els seus múltiples aspectes recolzant-nos amb l'Amor incondicional, la Sabiduria, la Responsabilitat, l'Alegria i l'Harmonia”.

Noemí Paymal

Noemí Paymal és investigadora, antropòloga, comunicadora i autora de diversos llibres. Va impulsar Pedagoogia 3000® (des del 2001), l'Enllaç Mundial per a una Nova Educació (des de 2008) i la Xarxa Mundial de les Escoles dels 7 Pètals (des de 2015). Es va graduar en Antropologia Aplicada a la Universitat Salesiana de Quito, Ecuador el 1986. Actualment és

directora de l'Institut Internacional de Pedagogia 3000®, a La Paz, Bolívia. Ha cooperat en més de 55 països en el camp de l'antropologia aplicada i de l'educació integral.

La Pedagogia 3000 és un moviment que està tenint lloc a tot el món que busca la implantació d'una nova pedagogia, d'una nova manera de relacionar-nos, de comprendre i veure el món, des de l'amor i on el centre són les nenes i els nens. Ells consideren que les nenes i els nens són el futur d'aquest mil·lenni i estan molt més evolucionats, són d'una nova era i per tant requereixen de necessitats diferents i més complexes, tant per a ells com per als docents i les famílies.

El primer llibre de Pedagogia 3000 (2008) és una recopilació d'informació molt valuosa de com són les nenes i els nens del nou mil·lenni, què necessiten, què poden fer les famílies i l'escola, característiques d'ells, recursos pedagògics i referents científics per al canvi radical de l'educació i l'explicació de la Pedagogia 3000.

Algunes idees interessants del llibre i que crec que em serviran són les següents:

- Al llibre comenta un dels temes d'actualitat en educació: el TDA i TDAH, tant diagnosticat en alumnes avui dia. Sobre això ens diu: Per a nosaltres un dèficit és alguna cosa que “manca de”. Aquests nens no tenen dèficit, tenen excés d'atenció, però els especialistes actuals no volen donar-se'n compte d'això. Una de les nostres missions és erradicar l'hàbit d'afirmar que “Aquest nen té un problema!”. Tots són meravellosos i cadascun té un nivell d'evolució perfecte. Aquí ho transformen dient que és Supra-Atenció i això inclou: Una atenció múltiple. La nena o el nen té la facultat de posar la seva atenció en diverses coses a la vegada.

Pel que fa a la Hiperactivitat, aquesta pot ser simplement l'energia normal de les nenes i els nens sans; el seu dinamisme, creativitat i espontaneïtat a una societat cansada i estressada que no suporta les activitats dels nens, sobretot en un context urbà caòtic, on els nens tenen pocs espais verds per a desfogar-se i on no se'ls deixa viure la seva infantesa amb alegria i jocs. Se'ls exigeix una vida i uns ritmes d'adults donant-los molts deures, massa classes extra, pressions per obtenir alts rendiments escolars des d'edats molt primerenques, acompanyat d'una vida sedentària i

mecanitzada. Això no vol dir que no hi hagin diagnòstics que no siguin veritat, però sí que s'hauria de ser més curós amb ells. És a dir, una nova psicologia que contempli altres perfils de comportament sense haver de relacionar-los forçosament amb patrons patològics.

- Els nens d'avui tenen DAHEIM: El nen d'avui utilitza àmpliament el potencial del seu hemisferi **Dret**. És **Autònom**, auto-desenvolupat i autodidacta. Posseeix un alt grau d'**Hipersensibilitat** i intuïció. Posseeix una Intel·ligència **Emocional** supra-desenvolupada. Utilitza naturalment diverses de les Intel·ligències **Múltiples**.
- Els nens d'ara qüestionen moltes coses des de molt petits. Hem d'entendre que ja som, no fa falta fer-nos com se'ns ha fet creure. Els nens i les nenes ja són. Nosaltres som tots espills uns dels altres. Si una mare, per exemple, quasi no mira als ulls al seu fill des de molt petit, per a parlar i comunicar-se amb ell, les seqüeles, els traumes i els efectes solen ser molt greus en la conducta del futur adult. Tenen una forma molt àmplia de veure.
- Una nova pedagogia basada en l'amor incondicional. Els nens són més vius, més inquiets, més desperts. Els nens d'ara poden captar més coses, són més madurs que els nens de l'època anterior. Estan sobreestimats. Apuntem a una educació molt activa. Un sistema d'avaluació constant és clau, això ens ajuda molt a que els nens no tinguin un estrés innecessari ni angústies. És important que el nen estigui ocupat amb allò que li agrada. L'educació és primordial per a construir una millor societat.
- És necessari transformar l'escola de la saliva, la tissa, la pissarra, la còpia i els apunts. És una verdadera transformació. Aquesta realitat ens impulsa a tots a realitzar un gir diametralment contrari a les nostres formes de pensar i actuar, per descomptat, requereix temps i decisió per part de tots els involucrats en l'educació, especialment del professor. S'ha de canviar:
 1. La relació de tipus vertical entre els estudiants i el professor.
 2. El rol passiu de l'estudiant en la construcció de la seva formació.
 3. El rol autoritari i de gestor de totes les decisions del docent.
 4. El coneixement vist com alguna cosa aliena al subjecte que aprèn.
 5. La falta de compromís professional per part del col·lectiu docent.
 6. Revisió profunda en la formació dels futurs docents.
 7. Reconceptualitzar la missió docent com a tal i les pràctiques pedagògiques.

-
8. Indagar on s'ubiquen els sabers, quina funció compleixen i com poden integrar-se en el procés d'aprenentatge. Reformar la concepció de l'ensenyament, del pensament i de la qualitat de l'ensenyament i dels aprenentatges.
- El personal docent ha d'estar en contínua actualització i innovació permanent i obligatòria, capaç d'acceptar el desafiament del canvi, d'aportar prepositiva i creativament en la construcció i en el desenvolupament de la gestió institucional i curricular. Una organització sòlida però flexible. L'equip docent ha de treballar en equip si es volen aconseguir canvis. Han de fer un canvi de pensament, igual que tota la societat.
 - L'escola s'ha reduït a un lloc per a aprendre coses intranscendents, quan hauria de ser un lloc per a viure, relacionar-se, cooperar, un lloc d'amistat sincera i de retrobament entre persones. Una escola activa, democràtica, oberta i creativa, on hi hagi acollida, amor, respecte, una actitud d'escolta que permeti a l'alumne un desenvolupament autònom i integral, a més de l'exercici ple de la seva pròpia llibertat. L'escola ha de brindar i oferir una educació integral, holística, que abarqui totes les potencialitats i facetes de la personalitat dels nens i nenes. Trencar definitivament amb els prejudicis, estereotips, mites i/o esquemes mentals nocius que ens obsessionen i l'únic que fan és paralitzar-nos.
 - El més important és conèixer-se a un mateix. Entendre'ns per mitjà de l'amor. Cadascú de nosaltres és un ser únic i irrepetible; per tant, respectar la nostra essència i la dels altres és bàsic. Totes les persones, sense importar en quina etapa de la nostra vida estem necessitem amor. Sentir comprensió per a poder seguir amb el nostre camí i expressar lliurement la verdadera dimensió del ser. Per això hem d'inundar les aules i les cases d'amor i afecte.
 - La intel·ligència emocional és summament ràpida, requereix d'una acció instantània. Funciona com un radar. Els joves d'avui tenen en general una intel·ligència emocional súper desenvolupada. El *flux* és el punt òptim de la intel·ligència emocional. És un estat d'oblit d'un mateix, de relaxació total i a la vegada d'extrema concentració. L'estat de flux no pot tenir lloc si el subjecte pateix:
 1. Avorriment
 2. Depressió

3. Ansietat o tensió per aconseguir fer bé una tasca.

Enfocar l'educació d'aquesta manera, aporta una triple satisfacció al nen o nena:

1. Desenvolupar-se en un estat de flux, perquè està fent alguna cosa que li atrau i li agrada.
 2. La de tenir maestria en la seva especialitat i missió.
 3. La de saber que està seguint el camí adequat per a la seva vida personal i comunitària.
- Les emocions gestionen la nostra vida a la realitat quotidiana, elles condicionen el nostre comportament. Si estem tristos no actuem o ho fem de forma caòtica. Hem de saber el perquè de les nostres emocions per a poder canalitzar-les i gestionar-les de manera positiva. Els nens han de ser més protagonistes de les seves pròpies vides, per a que puguin recolzar-se amb aquesta energia emocional per a créixer i conèixer-se millor. La capacitat d'aprenentatge d'un nen o una nena estarà fortament minorada si no està bé emocionalment.
 - Ensenyar utilitzant les intel·ligències múltiples proporciona una educació variada i divertida tant per al docent com per a l'estudiant.
 - El cervell el podem dividir en dos hemisferis: l'hemisferi esquerre és el centre de la lògica, sobre ell es basa el món actual i va ser el pilar de l'educació del segle passat. En canvi, l'hemisferi dret és la seu de la genialitat, de les arts i la metafísica. Les genialitats de l'hemisferi dret van ser reprimides en l'educació dels segles passats i en la nostra pròpia educació. El desenvolupament de l'hemisferi dret a una edat molt primerenca és molt important per a la creativitat dels nens i les nenes.
 - No es tracta d'educar, sino d'aprendre simultàniament. Hem d'adaptar l'educació a cada sistema ecològic, a cada sistema sociocultural, a cada situació, a cada individu.
 - Quan parlem d'una nova educació ens referim a una educació associativa, experimental, interactiva i multidimensional.
 - Activitats per a fer amb les diferents intel·ligències:
 1. Lingüística: debats, entrevistes, xerrades, diaris, llibres, pamflets, televisió, ràdio.
 2. Lògic-matemàtica: escacs, laboratoris, ordinadors, experiments, explorar, pensar.

3. Visual-espacial: trencaclosques, vídeos, imatges, laberints, excursions, organitzar exposicions.
4. Corporal-cinestèsica: teatre, sala de psicomotricitat, sala de gimnàs, sala d'arts marciais, sales per a treballs manuals, parcs polifuncionals.
5. Musical: Gravació de música, instruments musicals, concerts, formar grups musicals, corals.
6. Interpersonal: Treballs en grups, clubs, exposicions, responsabilitats compartides.
7. Intrapersonal: Llocs secrets, aprenentatge a distància, alternatives d'estudis.
8. Naturista: Aire lliure, material per a activitats d'esplai i observació de la natura.

Tots tenim una combinació d'aquestes intel·ligències.

- Les activitats ecològiques fan augmentar la consciència de l'entorn, estimulen l'acció, desenvolupen l'esperit col·lectiu, relaxen el docent.
- Activitats com les sortides al camp, realització d'experiències i pràctiques professionals, tallers tècnics (fusteria, joies, mecànica, cuina, salut, primers auxilis, salut alternativa, artesanía...). Incentivar les investigacions i l'aprenentatge autònom, individual i grupal.
- El riure és una energia netejadora i extremadament estimulante i motivadora. El riure provoca una revolució química, psíquica i amorosa als éssers humans, que mitiga les penes i facilita la millora i l'obertura de nous horitzons optimistes, fent més grans les ganes de viure.
- Una educació lliure significa no viure pressionat per qualificacions sino aprendre en un espai de tranquil·litat on equivocar-se no és viscut com alguna cosa que ha de ser penalitzada, sinó com a part integral de l'aprenentatge i honrat com a tal.
- Setmanalment s'hauria de fer una assemblea general per a organitzar i planificar junts activitats, intercanviar el que s'hauria de millorar, així com felicitar-se quan quelcom surti bé.
- Guanyar o perdre és un joc molt perillós que ens té a la vora de la capacitat de càrrega del nostre planeta Terra, a la vora de la capacitat de càrrega de les nostres comunitats, a la vora de la capacitat de càrrega dels nostres ecosistemes i a la vora de la capacitat

de càrrega dels nostres propis cossos. Si aconseguim trobar i visibilitzar les contradiccions del sistema, llavors sorgirà la innovació i el canvi tan necessaris.

- Hem de tenir una actitud de comunicació no violenta i empatia, que exigeix de nosaltres que buidem la nostra ment i escoltem amb tot el nostre ser a l'altra persona. Tots som un i per tant, cada acte de la vida és un acte de respecte i d'empatia, cap al bé personal i el bé comú. Tanmateix, una cultura de la pau es construeix a través del treball cooperatiu de tots i totes, permetent construir una cultura o cultures que integren a l'altre.
- Solem educar professionals però no eduquem éssers humans. Hem d'educar éssers savis. Una educació que s'adapti als nens segons el seu entorn social, cultural, econòmic i ecològic de la zona on es desenvolupen. Hem d'apuntar a un ser humà ple i feliç, el qual desemboca naturalment en la co-construcció responsable d'una millor societat i a la co-cura del planeta. Una nova cultura pedagògica que prioritza el nen d'avui i de demà, amb els seus canvis, les seves necessitats específiques i la seva nova manera d'aprendre. Una eina educativa que permeti la integració de l'ésser humà des de la pràctica, generant una nova consciència o cultura pedagògica.
- Cultura pedagògica integral que sigui:
 - Holística Protagonista
 - Flexible Pràctica
 - Incloent Lúdica
 - De pau Afectuosa
 - Activa Divertida
- Ha de ser una constant obertura per entendre i atendre les necessitats dels estudiants d'avui i de demà, els quals són, per descomptat, bastant diferents a les generacions anteriors i seguiran canviant, segons sembla, ràpidament.
- El principi essencial ha de ser l'amor universal i incondicional i actuar cada vegada amb més consciència. Per tant, promoure tècniques que desenvolupin a la vegada: el cos físic, l'hemisferi cerebral dret, la intel·ligència emocional, la intel·ligència energètica, les arts i el ser humà. Enfocada a l'alegria i desitja que els protagonistes de l'educació actual disfruten plenament dels extraordinaris canvis que travessen el planeta.

- El més important és que els professors i els nens es sentin còmodes i que els docents tinguin les eines pràctiques apropiades, sentit comú, creativitat i sobretot amor, dedicació i passió per la seva labor.
- Enfortir una educació productiva, és a dir, que s'encarregui d'inserir l'escola a la vida comunitària, ja sigui rural o de barri. Valoritza l'aprenentatge tècnic i l'estudiant té la gratificació de fer alguna cosa útil. Tradició local com a part del currículum.
- La qualitat del que ens passa depèn de la profunditat amb la que estem vivint conscientment cada instant.

2.3.15. Documental “La educación prohibida”

“Mai hem d'oblidar que l'Amor és vital per al desenvolupament i l'aprenentatge”.

La educación prohibida

Documental fet l'any 2012 on diferents educadors, pedagogs, metges, psicòlegs i personalitats que treballen al món de l'educació alternativa a l'Amèrica del sud i Espanya expliquen perquè ha d'haver un canvi en l'educació i ens donen el seu punt de vista i el seu saber sobre els nens, el seu aprenentatge i desenvolupament.

Seguidament el que m'ha semblat més important i essencial:

- No és l'estudiant qui fracassa, és el sistema que està mal plantejat.
- El problema està en la manera en com concebim paradigmàticament l'escola, és un problema de concepció bàsica.
- L'escola, ara, tan sols focalitza el treball en unes àrees concretes del coneixement.
- No som números i l'escola busca que un número defineixi inclús la qualitat de persona que ets.
- A l'escola actual hi ha perdedors i guanyadors.
- Tothom parla de la pau, però ningú educa per a la pau.
- No té sentit que un nen passi més hores a l'escola que un universitari.
- L'escola ha de ser un lloc de creixement personal.
- L'educació com la coneixem avui és administrativa. L'escola com una cadena de muntatge (taylorisme).
- Actualment, tots han de saber el mateix i igual de bé.

-
- El sistema educatiu és un sistema d'exclusió social, selecciona el tipus de persones que seran l'elit.
 - A l'estat no li preocupa la persona, com a individu.
 - L'escola ha d'estar pensada per a les necessitats dels nens, no dels adults.
 - El ser humà no pot no aprendre, està dins seu aprendre, és la seva essència.
 - Tots els que han fet grans descobriments o grans coses han sigut grans somiadors.
 - Tots estem per a millorar.
 - L'escola està orientada a les respostes, però hauria d'estar orientada a la indagació, a la pregunta.
 - L'educació és lineal però l'aprenentatge no.
 - Estem creant una societat on la posició i els títols són el més important, però en canvi, el més important haurien de ser les ganes de viure.
 - Qualsevol educació és bona si vetlla per l'alegria dels alumnes.
 - La diversitat ens diu que som originals.
 - Sempre estem aprenent.
 - L'escola ha de ser un banc d'experimentació.
 - Si no accedeixes a l'art, no accedeixes a una educació integral.
 - Saber gestionar les emocions és fonamental.
 - Aprendre el que volem aprendre.
 - El professor proposa, no imposa.
 - No s'ha d'avaluar, s'ha d'acompanyar.
 - Poder treballar en diferents grups, de diferents edats i diferent nombre de persones, canviant de grup segons la necessitat.
 - Els professors són uns guies.
 - La clau està en com veiem l'educació.
 - El principi bàsic de tot el canvi és qüestionar-se.
 - Un mestre ha d'estar en un desenvolupament continu, no pot dubtar de les seves capacitats, ha de ser feliç.
 - Ha d'haver-hi implicació de les famílies a les escoles.
 - Molt important l'amor de la família cap als fills i filles.
 - El més important: donar amor als nens perquè ells en puguin donar. (*La Educació Prohibida*, 2012)

2.3.16. *Escuelas creativas* de Ken Robinson

“La creativitat és tan important a l’educació com l’alfabetització”.

Ken Robinson

Ken Robinson (Liverpool, 4 de març de 1950 - Los Angeles, 21 d'agost de 2020) va ser un educador, escriptor i conferenciant britànic. Doctor per la Universitat de Londres, investigant sobre l'aplicació de teatre en l'educació. Robinson és considerat un expert en assumptes relacionats amb la creativitat, la qualitat de l'ensenyament, la innovació i els recursos humans. A causa de la rellevància de la seva activitat en els camps esmentats, especialment en relació a la necessitat d'incorporar classes d'art a el currículum escolar, va ser nomenat Sir per la reina d'Anglaterra, Isabel II el 2003.

("Ken Robinson - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure", 2021)

Llegint un dels seu llibre *Escuelas creativas* (2016) he pogut extreure la informació que trobareu a continuació que serà essencial per al desenvolupament del projecte.

- Els professors necessiten conèixer els seus alumnes i centrar-se en cadascun partint de les seves necessitats i interessos personals, és a dir, ajudar als alumnes a sentir-se valorats com a individus. S’ha d’estar pendents del que és realment important per als alumnes.
- S’ha d’elaborar un pla d’estudis per als alumnes per a tenir èxit al futur.
- Frase de la directora d’un institut marginal: *“El que és important per a l’alumne ha de ser-ho també per a nosaltres. Cap disciplina és més rellevant que una altra: el fútbol, l’orquestra, les matemàtiques o la llengua. Tinc alguns professors als que no els hi agrada el fútbol, però aniran a un partit per a animar a Bobby i el següent dia el treuran a la pissarra per a que resolgui una equació de física. Bobby farà el que sigui per a impressionar a un professor així.”*
- L’educació és un tema candent en política. El nostre desafiament és assegurar-nos que tots els nens tinguin una oportunitat justa de triomfar a la vida.
- Hi ha molta competició entre països pels resultats acadèmics i la raó és econòmica, ja que, és un dels majors negocis del món. La segona raó és cultural, social i personal.

Competició entre alumnes, els professors es jutgen en la virtut de les notes d'aquests i les escoles competeixen pels recursos.

- A l'actualitat es veu el treball acadèmic com la salvació econòmica de les nacions al món modern.
- Les assignatures estan jerarquitzaades en les escoles i els instituts actuals.
- Hi ha un gran atur juvenil que va en augment. Cada dia al voltant de milers d'estudiants de secundària deixen els estudis per fer FP o algun curs professionalitzador.
- Les escoles se centren en el treball acadèmic i se desinteressen per les altres funcions, a les que consideren, generalment, alternatives de segona categoria per als que no serveixen per a estudiar.
- Els alumnes haurien d'experimentar al llarg de l'etapa educativa com és el món laboral i tenir experiències pràctiques en diferents llocs per saber què és treballar en una empresa o lloc realment.
- L'escola hauria de respectar el desenvolupament físic i psicològic dels alumnes i asseure unes bases sòlides per a que segueixin desenvolupant-se al llarg de tota la seva vida.
- La misèria i les privacions socials poden condicionar de forma nefasta l'èxit als estudis dels joves, per això és important una educació pública de qualitat.
- Factors determinants per a millorar el rendiment dels alumnes són la motivació i les expectatives dels alumnes, adoptant un pla d'estudis més ampli i equilibrat i aplicar sistemes d'avaluació informatius i comprensius.
- Les persones no són totes igual, ni tampoc ho són les seves capacitats i formes de ser. Hi ha una tendència institucional de jutjar als alumnes segons un únic criteri de capacitat i considerar que aquells que no el compleixen són "menys capaços".
- Classe de creativitat i ciències empresarials: construir un pont en palets, restaurar un cotxe, aprendre a fer un llibre...
- Sistemes educatius de masses a l'actualitat, que van sorgir de la Revolució Industrial del s. XIX.
- Enaltir la diversitat.
- Un sistema que motivi als alumnes a fer preguntes, a buscar respostes alternatives i poc habituals i a exercitar la seva capacitat creativa i la seva imaginació.

-
- El principi de *linealitat* és apropiat per a fabricar productes però no per a educar a persones. Ensenyar als nens per edats dona a entendre que el més important que tenen en comú és la data de fabricació, sense tenir en compte que cada alumne aprèn al seu ritme en les diferents disciplines.
 - Molts alumnes desconeixen quines són les seves autèntiques capacitats per la marginació d'algunes competències i interessos de l'alumne.
 - Destinats a produir guanyadors i perdedors.
 - “El bàsic” són els talents biològics amb els que naixem, intuïció increïble, creativitat natural i una profunda curiositat.
 - Crear escoles on els alumnes desenvolupen tot el seu potencial.
 - L'educació és un sistema orgànic.
 - L'educació ha de capacitar als alumnes per a convertir-se en persones responsables i independents econòmicament:
 1. Temes interdisciplinaris:
 - Consciència planetària
 - Cultura financiera, econòmica, comercial i empresarial
 - Cultura cívica
 - Cultura sanitària
 - Cultura ambiental
 2. Competències per a l'aprenentatge:
 - Creativitat i innovació
 - Pensament crític i resolució de problemes
 - Comunicació i col·laboració
 3. Competències per a la vida i el treball:
 - Flexibilitat i adaptabilitat
 - Iniciativa i autonomia
 - Competències socials i transculturals
 - Productivitat i responsabilitat
 - Capacitat de lideratge i responsabilitat
 - El desafiament immediat: fomentar models educatius que animen els joves a implicar-se en les qüestions econòmiques mundials relacionades amb la sostenibilitat i el benestar ambiental.

-
- L'educació ha de capacitar als alumnes per a comprendre i valorar la seva pròpia cultura i respectar totes les altres. Prioritats culturals a les escoles: entendre la pròpia cultura, conèixer altres cultures i fomentar un clima de tolerància i coexistència cultural.
 - L'educació ha de capacitar als alumnes per a convertir-se en ciutadans actius i comprensius. Les urnes són l'instrument fonamental de les democràcies. Les escoles tenen un paper fonamental a l'hora de fomentar el civisme ciutadà, han de convertir-se en llocs que practiquen aquests principis en el seu funcionament diari si volen aconseguir-ho.
 - L'educació ha de capacitar als joves per a relacionar-se amb el seu món interior, a més de fer-ho amb el món que els envolta. L'educació consisteix en enriquir les ments i els cors dels éssers humans. El sistema actual no té quasi en compte els nostres sentiments.
 - S'ha d'averiguar que els apeteix aprendre. Deixar a les persones tranquiles, permetre'ls que prenguin les seves pròpies decisions, té un efecte molt positiu sobre elles.
 - Per a canviar qualsevol situació es necessiten tres formes de discerniment: una *crítica* de l'estat actual, una *visió* de com hauria de ser i una *teoria transformadora* per a passar d'un a l'altre.
 - Escoles i professors col·laboren entre sí, compartint recursos, idees i coneixements.
 - Fonamental de les escoles no és millorar les notes dels exàmens sino afavorir l'aprenentatge.
 - La funció dels directors és crear a les seves escoles les condicions per a que els professors puguin exercir el seu treball. Aquesta comesa repercuteix en la direcció i en la cultura de les escoles.

2.3.17. César Bona

“Pensem amb alumnes i en parlem, però se'ns oblida pensar com ells.

Aquesta és la clau”.

César Bona

César Bona naix el 1972 i és mestre i escriptor. Llicenciat en Filologia Anglesa i Diplomati en Magisteri en Llengua Estrangera per la Universitat de Saragossa. Pels seus diversos projectes va rebre el Premi Magister d'Honor per la Plataforma de l'Escola Pública, el Premi Create

del Ministeri de Cultura en dos ocasions pel seu estímul a la creativitat, així com també la Creu de Sant José de Calasanz, màxima distinció en l'educació aragonesa. A més a més, va tenir la Menció d'Honor en l'Internacional Children Film Festival of Indian, per la pel·lícula de cinema mut "The importance of being an Applewhite" que va fer unir a dos famílies que no es parlaven. I després dels 16 anys de trajectòria com a mestre, va ser nominat com un dels 50 millors mestres del món segons el Global Teacher Prize (2014). Entre els seus llibres destaquen: *La nova educació* (2015), *Les escoles que canvien el món* (2016), *L'emoció d'aprendre* (2018) i *Humanitzar l'educació* (2021) llibres que serveixen de referència a moltes universitats.

Al seu TED "Los nuevos retos de la educación" explica (Bona, 2015):

- Els professors han de treballar amb passió i perseverança i el dia que això no passi la feina s'ha de deixar. Una de les preguntes que s'haurien de fer els docents cada dia hauria de ser: com ha de ser un bon professor?
- Una de les claus, segons César és l'actitud, aconseguir contagiar amb aquesta bona actitud als alumnes. Els professors són l'exemple per a cents d'alumnes, així que aquesta feina no val per a qualsevol.
- Els docents no s'han d'oblidar d'educar l'empatia, la sensibilitat, les emocions i el respecte. La base de tot és el respecte.
- No ens podem oblidar de la curiositat i la creativitat, per a César és un món estrany aquell en el qual un nen o una nena que estan compostos de creativitat, curiositat, il·lusió i imaginació, quan entren a classe s'ho han de deixar a la porta, han de seure, comportar-se com adults, escoltar dades i després transmetre-les. Això és antinatural.
- Els estem robant la seva essència i després ens estranya que hi hagi absentisme a les aules.
- En comptes de voler canviar els alumnes el que hauríem de fer és canviar la perspectiva amb que els mirem, perquè cada alumne és un univers i com més difícil és un alumne més gran ha de ser el nostre repte.
- Hem de deixar les programacions a un costat, deixar de parlar i posar-nos a escoltar. Estem fets d'emocions i si estem fets d'emocions hem de saber trobar que els emociona a cadascun dels nostres alumnes.

-
- La missió dels professors i mestres hauria de ser donar-los les eines per a que siguin nens, joves i adults feliços.

En una entrevista realitzada per l'Aula de cultura de la Universitat d'Internet (UNIR) aquest 2021, César diu el següent:

- Els nens si els deixem fer poden canviar el món. Els hem de donar eines per a que puguin ser xiquets, no adults abans d'hora. Som éssers socials i per tant podem aprendre coses de cada persona.
- Els docents s'haurien de fer dos preguntes; si realment pensen que el sistema educatiu que volem perpetuar té èxit, i la resposta és que 1 de cada 4 estudiants no acaba els seus estudis, llavors alguna cosa no funciona. L'altra pregunta seria: Quines eines tenim per canviar això? I com a resposta tenim la reflexió i l'acció. L'educació ha de donar eines per créixer. Hem de saber relacionar-nos amb nosaltres mateixos, relacionar-nos amb els altres com a éssers socials que som i saber relacionar-nos amb el món que vivim. Ens hem de preguntar: que puc fer jo per millorar el meu entorn?
- S'ha de tenir sentit comú a classe i ensenyar coses de la vida quotidiana (salut física, psíquica, nutrició, escoltar, reflexionar, connectar, etc.)
- Més important: ensenyar a ser bones persones.
- Els professors han de ser creatius, curiosos, solidaris. Ha d'haver diàleg entre professors i alumnes, perquè educar en diàleg i conversació, ens porta al consens.
- Les dos paraules importants per a César són:
 1. Escoltar: no pots educar a ningú que quasi no coneixes. Rebre i donar amor.
 2. Connectar: si no es connecta amb l'alumne és molt difícil que hi hagi una relació amb ganes d'aprendre.

2.3.18. David Bueno i la neurociència

“Per a un bon aprenentatge és bàsic emocionar-nos amb el que aprenem”.

David Bueno

David Bueno i Torrens és doctor en biologia, professor i investigador de genètica; especialitzat en neurociència per la Universitat de Barcelona i ha sigut investigador de la

Universitat d'Oxford. El seu treball se centra en la formació del sistema nerviós i la seva relació amb la conducta i els processos d'aprenentatge. És autor de diversos llibres i ha publicat seixanta articles científics especialitzats.

La neurociència és una part de la ciència que estudia com es desenvolupa el cervell, la seva estructura, les regions que s'activen i com es relacionen entre elles. Ell diu que com més connexions tinguem, més riquesa mental tindrem i podrem generar més oportunitats i més possibilitats de gestionar de manera diferent el nostre entorn.

En el seu llibre *Neurociència per a educadors* (2017) fa unes reflexions molt interessants:

- Explica la importància de les emocions en l'àmbit educatiu, abordant qüestions, entre d'altres, sobre com afecta la forma que té el docent de parlar dels seus alumnes, les pors i les reaccions dels alumnes, la importància de conèixer els seus gustos i interessos, etc. També ens parla del funcionament del cervell, i com ens ajuda a entendre els canvis que es produeixen en els circuits cerebrals per saber com evoluciona el cervell en les diferents etapes de la vida (infància, adolescència i edat adulta).
- Exposa que tenim dos-cents bilions de connexions al cervell i que qualsevol cosa que aprenem altera alguna d'aquestes connexions. En aquest patró de connexions cada neurona es connecta una en l'altra i en aquest patró és on emmagatzemem la memòria, per tant, aprendre és canviar el nostre cervell.
- Neurociència és comportament i comportament és aprenentatge.
- Ell creu que és horrible limitar les hores de plàstica, música i educació física a les aules, perquè són els aprenentatges més transversals que hi ha. Les altres assignatures haurien de construir-se d'acord amb aquestes. Per exemple, l'educació física exigeix coordinació de moviments, exigeix aprendre a seqüenciar els moviments, i aquesta part del cervell que aprèn a seqüenciar l'utilitza per a qualsevol activitat de la vida. Saber que hem de fer una cosa i després una altra, entrenar parts del cervell que després ens seran molt útils per estudiar matemàtiques o per qualsevol activitat intel·lectual. L'exercici físic també fa que les neurones es connectin més fàcilment entre elles, és un sistema químic i fa que aprenguis les coses amb més facilitat. El

mateix es pot dir de la música. La música és gimnàstica cerebral, és de les poques activitats que activen tot el cervell simultàniament. No sols escoltar-la, sinó també tocar-la. I, el mateix, amb la plàstica. La música i la plàstica van directament a les emocions de la persona, i les emocions són molt importants per aprendre qualsevol cosa. Per tant, s'hauria de muntar el currículum escolar segons això, i després, afegir la resta.

- Però com aprèn el cervell realment? Qualsevol cosa que nosaltres aprenem el cervell ho guarda en un patró de connexions determinat. El cervell està format per neurones, però el que realment importa, és la connexió d'aquestes neurones, i tenim unes dos-cents bilions aproximadament de connexions al cervell. Qualsevol cosa que aprenem altera alguna d'aquestes connexions i en aquest patró de connexions és on s'emmagatzema la memòria, per tant, aprendre és canviar el nostre cervell. El canviem físicament perquè fem connexions noves; i això és aprendre. Com més connexions hi ha en un aprenentatge amb més eficiència el podem utilitzar, i com més zones connecti el nostre cervell també millor recordarem. Això significa que un aprenentatge eficient ha de ser transversal, i contextualitzat, posat en un context. Això és el que vol el cervell, el que prefereix per aprendre qualsevol cosa (conceptes, actituds i aptituds).
- El cervell és dinàmic, no és estàtic, passa contínuament informació d'un lloc a un altre, sobretot aptituds i actituds, i això són les competències. Saber una cosa perquè sí al cervell no li importa massa, per tant, tendeix a no retenir-ho o a no retenir-ho bé. El que li interessa són les competències, per tant, aprendre una cosa sense l'altra no serveix per a res. El cervell busca mesclar les dues coses, i si ha d'escollir, escull les competències.
- Una forma molt bona que tenim d'aprendre com a espècie és a través del joc. El joc és assaig-error, perfecció i interacció, sobretot amb altres persones. Al joc et pots equivocar sense que passi res, d'aquí la gran importància com a aparell per a l'educació. De fet, l'educació als centres escolars hauria de ser viscuda com un joc. El joc significa poder assajar, practicar, poder-te equivocar lliurement, sabent que després ho faràs millor i rectificaràs allò que no funciona. El joc motiva a aprendre a totes les edats. El repte és un joc, posem reptes als alumnes perquè hagin de decidir!

-
- Tenim una biologia de naixement, però a través de l'educació es pot treure el màxim partit, de manera que una persona amb mala memòria, si treballem bé, pot treure més profit que una persona amb més memòria però amb mal treball.
 - A les aules s'han de treure les etiquetes i no és senzill perquè estem acostumats a etiquetar-ho tot. S'ha de donar poca importància a les coses que no surten bé i molta importància en el que es pot millorar. Tot el món és bo, perquè tot el món pot millorar.
 - Referint-se als professors, diu que es millora l'experiència educativa si se sap com transmetre els coneixements. L'educació ha de basar-se a ajudar a formar persones que siguin capaces, primer, d'analitzar-se a elles mateixes, de comprendre's, i de comprendre el seu entorn, de forma crítica, reflexiva i dinàmica, perquè l'entorn va canviant constantment. Això té una relació claríssima amb les competències emocionals. Pensem que, com a espècie, som una espècie racional, però la major part de decisions que prenem tenen components emocionals més elevats que els racionals, així la competència emocional és claríssima, primer per prendre bones decisions, però, després, també per entendre'ns a nosaltres mateixos i per relacionar-nos amb els altres i comprendre l'entorn.
 - Saber quina emoció sentim, com reconduir-la quan aquesta emoció ens està resultant desagradable, és un punt bàsic per a formar persones amb capacitat autotransformadora i de transformació del seu entorn. I, a més, hi ha un altre efecte, i és que les emocions són tan importants per a la vida humana, que qualsevol aprenentatge que tingui emocions associades, el cervell ho interpreta com a quelcom important. Així que comprendre com ens estem emocionant, al fons ens ajuda a aprendre encara millor.
 - Les emocions ens ajuden a aprendre amb més eficiència. Hem d'implementar l'educació emocional en cada assignatura a les aules. Els professors han de ser conscients que la forma en com miren als seus alumnes els estan transmetent el seu valor emocional.
 - A les aules s'han de generar espais on fer sorgir emocions proactives, on les persones s'integren millor entre elles. Però, mai hem d'educar a través de la por, perquè aquesta persona associarà aprenentatge a por, i quan no l'obliguis a aprendre no voldrà aprendre res de nou perquè associarà aprenentatge amb por. Seran persones amb menys qualitat de vida, perquè viuran el seu dia a dia amb certa por, ja que cada dia

s'aprenen coses noves. No seran persones transformadores del seu entorn, i una part molt important dels educadors és crear persones transformadores, que s'integren en la societat, però si alguna cosa no els agrada, siguin capaces de transformar-la.

En canvi, una emoció molt bona és educar en l'alegria, ja que ajuda a aprendre confiant. Una altra emoció molt bona és la sorpresa, "no sé què és", i té molts avantatges, ja que activa el tàlem, que és el centre de l'atenció, i sense atenció no hi ha aprenentatge. El tàlem també activa la motivació, i aquesta és crucial per qualsevol aprenentatge. La motivació aporta glucosa i ajuda al cervell a funcionar amb més eficiència i per més temps. El cervell ho valora com a positiu. Un alumne sense motivació està cansat abans de començar. Aquí està la importància de la sorpresa, atenció i motivació.

- Addueix que el fracàs escolar no existeix, existeix el fracàs del sistema. Diu que el millor seria flexibilitzar horaris i barrejar alumnes i professors i que es treballi de forma paral·lela. Per això per al cervell és molt bo el treball cooperatiu, ja que treballa moltes àrees. Ha d'estar pendent dels altres, de les seves intencions, de les seves emocions i del seu estat emocional, del que li poden aportar a ell i del que pot aportar ell. Aquest tipus de treball permet emmagatzemar al cervell les dades amb més qualitat. Aquest treball cooperatiu fa que un se senti particip, se senti integrat i responsable i valori el que fan els altres per un objectiu comú.
- Es tracta d'educar les emocions per generar una societat on les possibles tensions es gestionin des de la comprensió i respecte mutu. El treball entre iguals activa el cervell social i l'aprenentatge és més integral.
- En resum, ens ve a dir que l'educació altera físicament les connexions del cervell, i, en conseqüència, segons sigui l'educació estarem generant persones més crítiques i reflexives, impulsives o submises. Que el reforç positiu és clau en l'aprenentatge, i que hem d'afavorir amb el possible els aprenentatges col·laboratius i cooperatius, amb sorpreses incorporades i estimulants la motivació. Tot això ve a dir que els aprenentatges transversals, que incloguin els intel·lectuals, artístics, psicomotrius, etc, activaran zones més àmplies del cervell, i això es traduirà en una millor fixació d'aquests aprenentatges i, sobretot, en una major capacitat d'aplicació i utilització.

2.3.19. *Una educació rebel* de Cristian Olivé

“L’aprenentatge és a tot arreu
i de tot en podem aprendre”.

Cristian Olivé

Cristian Olivé és llicenciat en Filologia Catalana i actualment és professor d’un institut de Barcelona. Ha escrit *Una educació rebel: El poder de transformar la societat* i el 2020 va escriure *Profes rebels: El repte d’educar a partir de la realitat dels joves*.

Llegint el seu llibre *Una educació rebel* (2021) he pogut arribar a les següents conclusions:

- L’escola és créixer i intentar conèixer-se a un mateix; és descobrir els talents per desenvolupar les capacitats i desplegar la creativitat; és apreciar els que tenim al voltant amb tolerància i respecte; és trobar aixopluc quan el que hi ha a fora ens tracta a cops; és comprendre el món en el qual vivim per millorar-lo si cal; és fer preguntes de qüestions que sovint han quedat fora o que encara no s’han fet; és viure experiències i, a través seu, assolir el coneixement; és oferir pautes per superar els obstacles de la societat del present i del futur; és desenvolupar la fortalesa emocional necessària per afrontar les situacions més adverses.
- La por atura i aturar-se vol dir perdre oportunitats.
- L’escola és formar ciutadans perquè tinguin responsabilitat social i capacitat d’actuar. L’escola és canvi constant i evolució, i té el poder de transformar la societat.
- Educar no és omplir de continguts; és convidar algú a llançar-se a la piscina i a treure a fora el que guarda a dins.
- El món digital també ha d’entrar a l’aula per treballar-lo des de l’ús crític i responsable i no des de la prohibició. De la mateixa manera, l’educació sexual, la igualtat i la diversitat sexual hi han de tenir un paper indispensable.
- Una escola que doni eines per a tenir intel·ligència emocional perquè els ciutadans es coneguin millor, s’adaptin a les circumstàncies i gestionin situacions de desgast emocional. S’han d’integrar els sentiments i les emocions a les assignatures habituals.
- Les classes com uns entorns en els quals es pot parlar de tot sense censures.
- Admetre l’error és el primer pas per a la confiança, tant en alumnes com en professors, la confiança és la clau.

-
- Cal conèixer bé les diferències dels alumnes perquè un repte estimulador per a uns pot ser una intimidació per a d'altres.
 - Si un alumne riu a classe vol dir que hi està a gust.
 - L'escola del segle XXI vol aconseguir el desenvolupament integral de l'alumne a partir de coneixements transversals.
 - En l'educació que defensem, les velocitats no són les mateixes per a tothom.
 - Aprendre en equip és compartir. I compartir és aprendre dues vegades.
 - Es tracta de transformar l'educació per fer-la més rellevant i adequada a l'entorn i als nostres temps.
 - La primera porta per atrevir-se a desplegar la creativitat és la confiança en un mateix, tant dels alumnes com dels docents.
 - La lectura és una eina transversal que ofereix oportunitats inacabables i serveix per a trobar-se amb un mateix.
 - Com a docent, s'ha de ser inquiet i una mica tafaer. No només s'ha de pretendre projectar els coneixements que sap, sinó que s'ha d'intentar fer participants als alumnes del seu procés d'aprenentatge i de creixement.
 - Compartir és imprescindible per enriquir-nos entre tots.
 - L'educació integral se centra en l'alumne. En aquest sentit, les seves preocupacions i inquietuds i els seus interessos generals hi han de ser presents, però sobretot s'ha d'obrir el camí de l'autoconeixement.
 - L'escola ha d'ajudar als joves a saber qui són, com són i què volen ser.
 - L'autoconeixement va lligat al concepte d'autoestima. Animar-los a l'autoreflexió.
 - El plaer d'aprendre va lligat a la sensació de ser capaç d'aprendre.
 - Educar els joves requereix saber què necessiten, què pensen, què desitgen.
 - Una classe és viva quan percebem que bull i va a mil per hora. Els alumnes actius i que experimenten amb els coneixements aprenen fent i reflexionant sobre el que fan.
 - Volem que els alumnes siguin lliures en el futur i, en canvi, no els deixem tastar el deix de llibertat quan són a l'etapa acadèmica. Si els deixem decidir una mica més i fem que l'escola sigui un espai de democràcia autèntica, per fi la sentiran com a seva.
 - El sentit de l'humor és la millor estratègia cognitiva.
 - L'aprenentatge és el reflex més fidel de la vida.

- Els professors aprenen amb els alumnes; els alumnes aprenen amb els professors i els alumnes aprenen amb la resta de companys.
- Els professors acompanyen els alumnes en un procés on cada alumne explora els seus talents i els comparteix amb la resta.
- El docent ha d'actuar com a descobridor, facilitador del procés d'aprenentatge i catalitzador dels talents i la creativitat.
- Ensenyar a algú una idea sense donar-hi sentit és igual d'estèril que fer-li memoritzar un contingut sense que aprengui una habilitat.
- Cal reivindicar la calma educativa i fomentar un aprenentatge lent i assossegat.
- En una classe no hi pot haver només un ritme.
- Aprendre no és abocar el que un sap. És adquirir coneixement a partir de l'experiència.

PART II. LA MEVA INTERPRETACIÓ

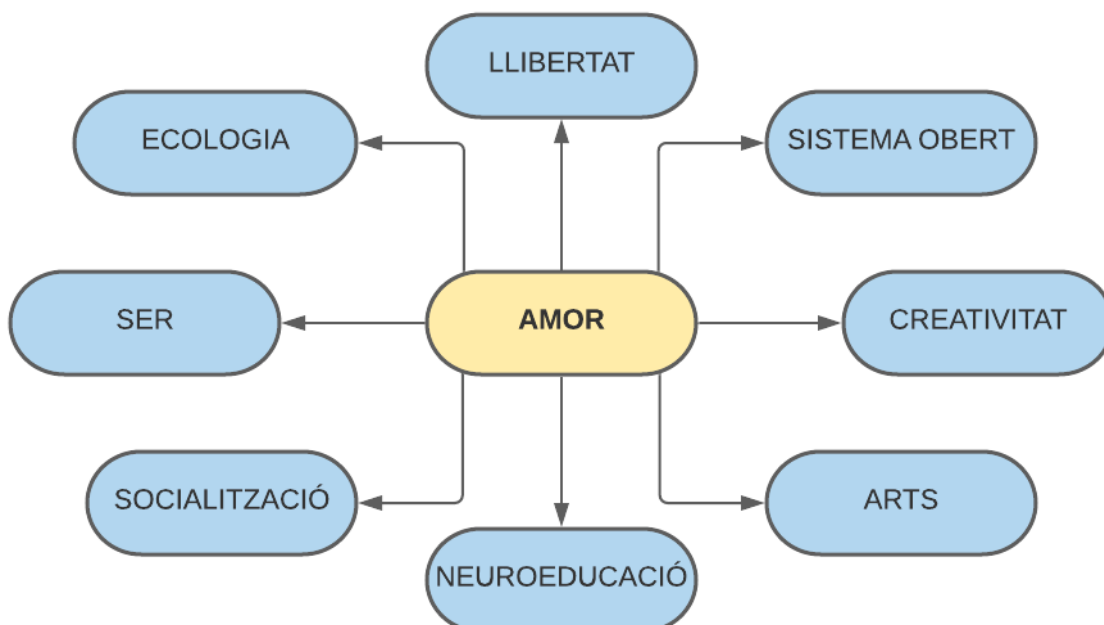
Per crear la meua metodologia he cregut essencial dividir en dos parts la informació. La primera part consistirà en els principis de la meua metodologia, és a dir, nou elements que són bàsics per a la creació del meu institut i que he cregut que són els fonaments en què vull basar la meua pedagogia. Amb ells vull fer entendre els criteris que jo seguiré per dur-la a terme i també la importància de tots ells com a iguals, exceptuant l'amor, que penso que ha de ser l'eix fonamental del qual parteix tot.

L'altre apartat constarà de la part més específica i tècnica de la metodologia explicant cada detall sobre ella, com es durà a terme, quines estructures hi haurà dins l'institut, com funcionarà, etc, que ho veureu desglossat al punt 3.2.

3.1. Bases i principis de la metodologia

Tota institució té unes bases i uns principis, els quals té en compte per al bon funcionament d'aquesta. Les bases pedagògiques del meu institut són nou: l'amor, la llibertat, un sistema obert, creativitat, arts, neuroeducació, socialització, ser i ecologia.

Com a eix central he partit de l'amor, que penso que és el principi més important, d'ell sorgeix tot i és on el meu institut comença a ser. La resta d'elements són conseqüents i es necessiten tots per igual, per això he confeccionat aquest mapa conceptual per tindre una idea clara que a continuació desenvoluparé. Anteriorment he exposat tots els documents que he utilitzat dels quals extreuré informació que aplicaré per a explicar els principis.

3.1.1. Amor

S'ha d'entendre el concepte d'educació com un acompanyament al procés d'aprenentatge, no com una obligació per introduir coses al cap dels alumnes. L'educació no ha de ser per passar exàmens. Educar és treure de dins, fomentar el desenvolupament d'allò que som, aprendre a ser lliures, amorosos i savis.

Actualment, molta gent no som el que podríem ser, hi ha una pèrdua d'humanitat i l'educació ha d'advocar per l'autoconeixement, que és el coneixement de la saviesa. Per això, competències existencials com l'amor són indispensables per créixer i per viure. Avui en dia, la paraula *amor* està pràcticament prohibida al món acadèmic i jo la vull reivindicar amb majúscules i per això l'he posat com a eix central de la meva pedagogia.

Vivim en una societat bastant violenta en molts d'aspectes (poca empatia, poca solidaritat, poca cooperació, etc.). No n'hi ha prou en creure que l'amor és important per a la vida. Hem de tenir una base per a una pedagogia de l'amor. Està demostrat que el cervell és altruista de naturalesa i mitjançant l'educació podem ajudar a que aquest altruisme es manifesti. En l'educació no podem fer sols éssers pensants, ja que això porta a una pobresa inferior.

L'amor ens ajuda a l'autoconeixement i com deia Sòcrates "*si no hi ha autoconeixement no hi ha vida humana*". L'amor estima qui té davant, i en aquest cas, un professor que sap transmetre amor i s'estima a ell mateix, estimarà a l'alumne que té al davant i per sintonia l'alumne s'estimarà a ell mateix. Hem de visualitzar uns alumnes amb profund respecte i pau, tant exterior com interior.

Com diuen els pioners de la Pedagogia 3000, "Hem de re-connectar-nos com a humanitat amb l'essència de la vida". La majoria d'escoles d'avui no tenen "mestres", sols tenen professors i tècnics. Un ensenyament sense amor no motiva i, la motivació és l'ingredient essencial de l'atenció, l'aprenentatge i la memòria. Si el que un mestre diu no li ressona dins el cor, possiblement la seva classe es converteixi en un lloc on hi regnarà el dèficit d'atenció. La nova pedagogia ha d'encarnar el millor de la cultura humana, assistida per l'amor. Hem d'educar per a enamorar-nos de la vida. Hem d'ajuntar el cap i el cor en un projecte per viure

i educar, on la llibertat sigui conseqüència de la responsabilitat, i en aquest pas, l'amor serà la millor eina.

3.1.2. Llibertat

Seguim els principis de les escoles Amara Berri que afirmen: “La llibertat és identitat en evolució. És factor de canvi. La llibertat sempre és dinàmica. Està molt a prop d'allò creatiu. És recrear-te i recrear el marc social. No soc jo en solitari, sinó en interrelació i respecte mutu”.

S'ha de concebre la llibertat com a factor de canvi. És fonamental que l'alumnat es senti acollit tal i com és. L'ensenyament parteix de la llibertat i per això ens fa evolucionar com a persones, perquè ens fa ser nosaltres mateixos, sense por al fracàs, però amb esperit crític, creatiu i cocreador. Si podem sentir-nos lliures serem més honestos amb nosaltres mateixos i la societat serà més justa, per això l'institut és un lloc clau on practicar-la. La llibertat també és aprendre el que volem aprendre, fer allò que creiem necessari que hem de fer.

Tindrem en compte la llibertat a l'hora de tractar als alumnes, sabent que són diferents i únics, llibertat a l'hora d'impartir les classes, llibertat d'expressió, deixant sempre un espai on poder expressar-se i compartir com se senten, llibertat de ser, la més important, tothom és vàlid i tots els gustos són legítims, només cal saber trobar com es poden relacionar i així actuar de manera conjunta i amb respecte mutu.

La llibertat ho engloba tot, el dret a pensar, a expressar-se, elegir, manifestar-se tal i com és un mateix, respectant les altres persones i l'entorn que ens envolta i si això es posa en pràctica des d'un principi a l'institut farà que aquest flueixi.

3.1.3. Sistema obert

En el llibre *Escola Moderna*, Francesc Ferrer i Guàrdia ja exposava què es necessitava “una escola amb un programa que ensenyi als alumnes a ser persones justes, instruïdes, verídiques i lliures de prejudicis”. I seguint amb aquest patró és important objectar que estem dins una societat canviant, que cada dia ofereix transformacions en els integrants d'aquesta, per això és cabdal un sistema que englobi tots aquests canvis i sigui partícip d'aquests. Un sistema que

s'enfronti als reptes que vagin sorgint de manera resolutiva i tingui en compte a tothom per igual, sense exclusions de cap mena. Un sistema obert perquè dins un món globalitzat s'ha d'aprendre amb un mètode integral, que contempli totes les possibilitats possibles i alhora, triï la més justa. Un sistema obert perquè tothom sigui benvingut, on es treballin les diferents competències que engloben el saber humà i on poder desenvolupar-se sense prejudicis establerts.

3.1.4. Creativitat

S'ha de tenir en compte, que com deia Albert Einstein, “la imaginació és més important que el coneixement”. S'explica al llibre *All our futures: Creativity, culture and education* (National Advisory Committee on Creative and Cultural Education, 1999) que la creativitat no és exclusiva de les arts. És igualment fonamental per als avenços científics, matemàtics, tecnològics, polítics, amb els negocis i en tots els àmbits de la vida. Totes les persones són capaces d'assolir èxits creatius en alguna àrea d'activitat, sempre que es donin les condicions adequades i que hagin adquirit els coneixements i habilitats pertinents.

La nostra escola esdevindrà un centre democràtic, oferint oportunitats perquè cadascun dels integrants tingui èxit segons els seus punts forts i capacitats. No podem seguir desaprofitant les capacitats creatives als nostres instituts. Per això, som partidaris d'una concepció democràtica de la creativitat: una que reconegui el potencial de l'èxit creatiu en tots els camps de l'activitat humana. La creativitat porta amb ella la idea d'acció i propòsit. És, d'alguna manera, la imaginació aplicada. Tanmateix, la creativitat ens aporta originalitat i sempre implica un pensament crític. S'ha de tenir present, doncs, que la creativitat és una capacitat bàsica de la intel·ligència humana. Aquesta no és únicament creativa, sinó també diversa i polifacètica. Per aquest motiu, sostenim que tots els joves tenen capacitats creatives i tots les tenen de forma diferent, ja que és una facultat multidimensional. La creativitat és tan essencial per evitar que l'experiència suggereixi per a moltes persones un desafiament i pateixin una sensació de fracàs precisament perquè mai han descobert quines són les seves capacitats úniques. Per tot això, hem de promoure un enfoc ampli de la creativitat en tot el pla d'estudis i equilibrat. És necessari recalcar, que la creativitat suposa coneixement i experiència en les habilitats, els materials i les formes de comprensió que impliquen, no és

simplement una qüestió de “deixar-se anar”. L'èxit creatiu genuí implica coneixement, control i disciplina combinats amb la llibertat i confiança per a experimentar.

3.1.5. Arts

És fonamental entendre que l'art és present a les nostres vides i per això és del tot necessari concebir-lo com una eina més als centres educatius i de la qual no es pot passar desapercebut. L'art és un instrument clau en “la construcció de la personalitat dels joves, així com un dels elements integradors més inclusius que hi ha”, com diu Ricard Aymerich, director de l'escola Montserrat Solà de Mataró, a l'article «Transformar l'educació a través de l'art» publicat al *Diari Ara* (Font, 2016).

Segons l'Aliança Educació 360 (2020), en el seu llibre *Educar en la pràctica artística, un dret irrenunciable*, la pràctica de la cultura i l'art ha de ser una part indispensable del procés d'aprenentatge de qualsevol persona. En el context actual, la desigualtat està lluny de disminuir, i és més necessari que mai aconseguir que l'art i les pràctiques culturals en el seu conjunt formin part de la trajectòria educativa de tots els infants i joves, sense excepció. Certament, les arts ofereixen vies diferents a les habitualment utilitzades per introduir els sabers, aporten un element emocional i de vincle i permeten connectar aprenentatges. Com també proporcionen un gran impacte individual i col·lectiu, condicionant la vida en societat de les persones i beneficiant especialment aquelles d'entorns més desafavorits. Per tant, és intolerable que les oportunitats de desenvolupar una pràctica artística habitual es troben la majoria de vegades fora de l'àmbit escolar, ja que el no accés a aquesta seria un factor d'exclusió. Tal com s'ha dit, doncs, les arts són immancables en l'educació i es vetllarà per la seva pràctica en tots els camps d'aprenentatge, essent, un punt clau en el desenvolupament de la persona i de la seva formació.

3.1.6. Neuroeducació

És determinant veure l'educació com a una eina per a desenvolupar el cervell, però desenvolupar el cervell no tan sols significa omplir-lo d'informació i de continguts, sinó que va molt més enllà. Això és el que David Bueno i Torrens explica al seu llibre *Neurociència per a educadors* (2017) quan ens diu que les emocions tenen una gran importància en l'àmbit

educatiu, quan parlem del funcionament del cervell i com ens ajuda això a entendre els canvis que es produeixen en els circuits cerebrals per saber com anem evolucionant.

Tenir en compte la neuroeducació a l'hora d'impartir les classes és cabdal perquè aquestes funcionin bé, tant per la banda de l'alumnat com del professorat. La neurociència és comportament i el comportament és aprenentatge. S'ha d'entendre que quelcom que aprenem altera alguna de les bilions de connexions que tenim al cervell i en aquest patró de connexions és on s'emmagatzema la memòria, per tant, aprendre és canviar el nostre cervell. Com més connexions hi ha en un aprenentatge amb més eficiència el podem utilitzar, i com més zones connecti el nostre cervell millor recordarem. Per això, cal recalcar la importància de la música o de la plàstica, sabent que són activitats que generen gimnàstica cerebral perquè activen tot el cervell simultàniament i amb això aconseguim un aprenentatge transversal i contextualitzat. Tanmateix, Bueno ens emfatitza la idea que al cervell saber una cosa perquè sí no li importa massa, ja que el que li interessa són les competències, mesclar més d'una cosa, establir connexions i sentir a allò que està aprenent. Per consegüent, la neuroeducació busca formar persones que, primerament, siguin capaces d'analitzar-se a elles mateixes, de comprendre's i de comprendre el seu entorn, de forma crítica, reflexiva i dinàmica, perquè l'entorn canvia constantment i per tant, això té una relació claríssima amb les competències emocionals, que les podem trobar en l'art. Així doncs, s'emprarà la neuroeducació per fer de les aules espais on fer sorgir emocions proactives, on les persones s'integren millor entre elles i fer de l'institut un lloc de sorpresa, atenció i emoció.

3.1.7. Socialització

Seguint els principis de les escoles Amara Berri que afirmen: "La socialització implica interacció. La interacció és actuar entre. És donar i rebre. És generar en comú".

S'ha de tractar a l'institut com a un agent de socialització, donant-li la crucial importància que té en l'efecte social dels joves i responsabilitzant aquest com a un lloc on es produeixen successos o processos significatius per a la socialització de l'infant (Institut Obert de Catalunya, n. d.). S'ha de contribuir en l'efecte social des dels centres escolars i vetllar per la integració social i per la inclusió, i responsabilitzar l'institut davant les dificultats socials. Les institucions escolars s'han de comprometre a tindre en compte totes les situacions, tant

socials com individuals i col·lectives de les persones que les integren. S'ha de posar punt i final als "fracassos escolars", als alumnes "conflictius" i a les dificultats de molts alumnes, que passen desapercebudes, i que tan sols tenen l'escola i l'institut com a punt de recolzament. Per això és conspicu que la funció del centre sigui el desenvolupament de la persona per a la seva incorporació a la vida adulta i per tant, s'ha de tenir com a objectiu bàsic construir un sistema estructurat per a fer front a les necessitats de tots i cadascun dels alumnes. De manera paral·lela, doncs, és també essencial treballar conjuntament els educadors, les famílies i l'alumnat amb l'objectiu d'aconseguir una educació democràtica i de qualitat, on no sigui necessari parlar d'integració social ni d'educació especial perquè s'ha aconseguit proporcionar a cada alumne les oportunitats i el suport necessari per al seu desenvolupament integral. Una escola que no reproduceixi les desigualtats socials, una escola justa. Tanmateix, es vol una acció educativa que no tan sols serveixi per a integrar sinó també per a exigir a la societat i a les seves institucions que assumeixin les seves responsabilitats amb els més marginats i denunciar aquelles situacions en les que, per beneficis polítics, mediàtics o corporatius, es manipula la seva situació. Perquè l'educació o és inclusiva o no és educació. Per tot això, la socialització és tan important i es considera un dels eixos a seguir en primer pla. (Vega Fuente, 2013)

3.1.8. Ser

Segons el llibre *Pedagogia 3000* (2008) s'ha de començar a visualitzar que estem davant d'una generació de joves de naturalesa precoç, madura, extremadament empàtica i sensible, autorealitzada i autodidacta, a la vegada que espiritual i pragmàtica. Tenen virtuts de líders, tenen alta sensibilitat, tenen facultat d'harmonitzar naturalment les dos parts del cervell i tenen intel·ligència intuïtiva, pràctica i cocreadora.

Els joves d'avui dia tenen una intel·ligència supradesenvolupada, el que els proporciona major velocitat d'enteniment, facilitat per actuar ràpidament, sensació de certesa i assimilació holística dels coneixements. Poden percebre, interpretar i remeiar la seva pròpia realitat emocional i la dels altres. Un bon desenvolupament de la intel·ligència emocional els proveeix de talents per a l'aprenentatge, com els de l'associació, col·laboració, llenguatge de les arts i de l'espiritualitat, la llibertat, etc. Es necessita una educació activa i productiva. S'està perfilant una nova humanitat, que es caracteritza per una psicologia ja modificada,

basada en l'expressió del sentiment i no en la seva repressió. Això es tradueix en: una motivació solidària i amorosa, no competitiva ni agressiva, una lògica multinivell, un sentit d'identitat inclusiva-col·lectiva, no aïllada-individual i capacitats psicològiques utilitzades amb propòsits benevolents i ètics, no perjudicials ni immorals.

En aquesta base, hem de desenvolupar i implementar noves eines apropiades per al desenvolupament integral dels joves; és a dir, que donin suport simultani i harmoniós en el seu progrés físic, cognitiu, emocional, artístic, ètic, social, multicultural, ecològic i espiritual. Cada jove és únic, bell i especial per si mateix i hem d'enfortir els seus potencials perquè ells mateixos entenguin: de què són capaços, per a què són bons o com poden fluir amb més facilitat en uns espais més que en uns altres. Hem de reforçar el ser perquè cada jove utilitzi les seves habilitats, atributs i saviesa i reafirmi el seu poder personal com a cocreador responsable.

El professorat ha de rescatar l'autenticitat i essència dels joves, centrant-la en allò que realment és. Que visqui per si mateix i no pel que diguin els altres. Donar-los valor a les seves autèntiques habilitats per a que puguin expandir la seva creativitat amb major confiança i alegria, perquè es converteixi en una persona adulta harmònica, equilibrada, saludable, agraïda, abundant i satisfeta.

3.1.9. Ecologia

Serà de prioritat a l'institut que el docent descobreixi el seu jo ecològic i que sàpiga ensenyar als alumnes per tal d'entreveure un món interdependent, integrat, relacionat, orgànic i ecològic, molt lluny dels valors actuals de competitivitat, egoisme, consumisme, injustícia i explotació que predomina en el món actual. Han de comprendre que vivim immersos en una xarxa de sistemes totalment integrats i relacionat entre ells i que cada acció que realitzem té una repercussió al nostre entorn. Hem d'ensenyar-los que la persona és una unitat ecosistèmica que ho comprèn tot. S'ha de comprendre que allò que fas al teu semblant t'ho fas a tu mateix. Els alumnes han de ser participants de la vida al món, cadascú donant la seva nota particular i tocant l'instrument que li correspon. Hem de substituir la indiferència per responsabilitat. Els hem de fer sentir vius, actius i creatius.

Entre l'equip docent dissenyarem eines que relacionin als alumnes amb la natura, els donin consciència ecològica i promoguin la cura de la Terra (sembrar llavors, fer un hort, promoure transport sostenible, importància de la simbiosi amb els insectes i les plantes, analitzar l'espai on vivim per veure la seva petjada ecològica, saber que passa amb els residus que generem i quin impacte tenen sobre el medi ambient, etc.). En definitiva, que l'alumne surti de l'institut sabent quin impacte té el seu mode de vida sobre l'entorn. Hem de reconnectar-nos amb la natura, promovent accions d'ajuda mútua i fent-los comprendre que la natura quan funciona correctament és amb cooperació i col·laboració. No esperar la solució de fora. Nosaltres som la solució.

Ensenyar-los un camí ecològic fomenta la seva maduresa com a ciutadans, augmenta la consciència de l'entorn, estimula a l'acció, desenvolupa l'esperit col·lectiu i relaxa al docent.

3.2. Proposta curricular de l'institut

3.2.1. Estructura dels cursos

L'institut comprendrà ESO i batxillerat. Estarà format per dues línies per curs amb una ràtio aproximada de vint alumnes per aula. A l'alumnat se li assignarà una classe referència amb gent del seu mateix any de naixement. No obstant això, es tindrà molt en compte i es farà un seguiment minuciós a l'alumnat per saber si per les seves capacitats poden optar a pujar un curs o baixar-lo, segons se sentin més còmodes, en tot moment.

Per tal d'assessorar el professorat i acompanyar l'alumnat en la presa de decisions, hi haurà un equip de psicòlegs, psicopedagogs i monitors que formaran part de l'equip docent. Amb aquest suport, els alumnes poden sentir-se en tot moment capaços de seguir les classes i saber que ni és un fracàs estar un any més a l'escola ni un premi optar a pujar un curs, simplement està fet perquè puguin aprofitar al màxim l'aprenentatge al nivell que més s'adapti a ells, per fer del pas per l'institut una millor experiència educativa, fent sentir l'alumne, sempre, protagonista del seu aprenentatge i permetent que descobreixi el seu talent.

D'altra banda, sabem que el projecte de l'institut serà interdisciplinari i a multinivell, això significa que es treballarà amb alumnes de diferents edats i es faran matèries, activitats i tallers on participaran tots junts. L'alumnat de 1r i 2n d'ESO treballarà de manera conjunta un mínim de 5 hores a la setmana, igual que els alumnes de 3r i 4t d'ESO i els de 1r i 2n de batxillerat. És important recordar que la finalitat de barrejar grups amb edats diferents està feta perquè els més grans aportin coneixements als més petits i a la inversa per poder tenir una visió més àmplia de fer i veure les coses. Tanmateix, pot ser que això canviï amb les necessitats del moment i sempre s'adaptarà als alumnes, per tant, no es pot dir de forma segura que aquestes regles s'imparteixin tal i com està escrit aquí, però la idea i la finalitat amb què es farà serà la mateixa, la de compartir diferents punts de vista, tindre una visió més crítica de la realitat, fomentar el civisme entre tots els alumnes i poder tindre una experiència encara més completa.

3.2.2. Estructura de les classes

Les classes tindran un horari diferent a l'habitual i implantat en els instituts públics de l'Estat. L'horari de les classes serà divers, les classes podran durar un mínim de mitja hora i un màxim de dues hores, segons el projecte que s'estigui duent a terme i les necessitats que requereixi aquest. Aquesta organització de les diferents classes serà pactada pel professorat a principi de curs, però serà flexible i podrà variar, segons l'activitat que s'estigui realitzant. A més, s'acabarà de consensuar l'horari de les diferents classes a l'assemblea que es durà a terme cada divendres per organitzar la següent setmana on participaran alumnes i equip docent. Aquest horari més obert es deu que moltes vegades quan estàs submergit en un projecte necessites més temps i en una hora et sols quedar a mitges i després comences una tasca completament diferent; per solucionar aquest problema, s'ha cregut convenient impartir les classes amb una durada diferent. Tot i que l'horari sigui obert, n'hi haurà un de predeterminat i establert on estaran assignades diferents classes amb diferents durades, segons la matèria que s'estigui donant i la tipologia de classe que s'estigui fent. Tanmateix, però, podrà ser canviat si la situació ho contempla.

Es podrà treballar amb un o dos professors per aula de diferents especialitats, segons les necessitats de la tipologia de classe que s'estigui donant i el contingut que es faci, per garantir un aprenentatge complet i una educació més individualitzada per a l'alumnat present.

3.2.3. Matèries i continguts

Adaptar el currículum a l'institut és una tasca que em suposaria una feina que amb els coneixements que he adquirit fins ara en tant poc temps no és possible, però us explicaré la base i com hauria de ser.

Tenint en compte que el centre funcionaria de manera que les matèries que avui coneixem com a comunes i les extra com podrien ser les optatives i les comptades matèries d'especialitat a 4t d'ESO i batxillerat estarien fusionades, explico a continuació com es duria a terme.

En primer lloc, es tindrà en compte, des que l'alumne ingressa al centre, què és el que més li agrada o allò que li faria il·lusió conèixer o treballar més a fons i per tant, què és el que li

agradaria cursar. Deixant a la seva elecció, l'essència del seu currículum i considerant que a cada curs hi haurà uns coneixements transversals per a tothom. Aquests variaran segons el curs on estigui i podran ser diferents o iguals. Cal afegir, que quan es passi al següent curs, es tornarà a fer l'elecció i podrà ser totalment diferent, com l'alumne ho prefereixi. Perquè en tot moment pugui experimentar, fer i treballar de maneres diferents i descobrir noves coses per aprendre.

En segon lloc, convé subratllar que fomentarem sempre que l'alumne sigui lliure d'escollir què vol estudiar, però seguint unes pautes i algunes matèries que tot alumne ha de cursar, però que comprendran diferents àmbits de coneixement per poder abarcar les necessitats de tots aquests.

En tercer lloc, les matèries donades a l'institut no comprendran tan sols un àmbit de coneixement (per exemple, matemàtiques, català, història, biologia...), sinó que seran classes interdisciplinàries i, per tant, abraçaran diferents àmbits. O sigui, les classes no estaran classificades en projectes de cuina, de matemàtiques, de cantar, de llengües, etc, sinó que seran projectes globals, el més pròxims a la vida real possible, intentant que l'alumnat senti en tot moment que allò que s'està fent té una importància i és rellevant per a les seves vides.

En quart lloc, totes les classes impartides a l'institut, estaran fetes amb la finalitat que l'alumne tingui un aprenentatge global i de qualitat i pugui aprendre tot allò que cregui necessari per a la seva vida, obviant aquelles disciplines que tingui clar que no són necessàries per a la seva formació. Fet amb la intenció que primerament aquest estigui feliç i assoleixi coneixements que segons acord del propi alumne, equip docent, tutoria i equip de reforç cregui que li serviran. Ara bé, això no vol dir que perquè triï ell mateix què vol cursar, sigui menys significativa la classe, al contrari, serà més profitosa perquè la farà per plaer i podrà descobrir que aprendre i treballar sobre allò que t'interessa: és tot un joc. Insisteixo, per això, que sí que hi haurà uns assoliments de caràcter més universal, perquè és essencial que l'alumne tingui un nivell considerable i de qualitat a l'hora d'escriure, d'expressar-se, de comprendre, de saber què ha passat al món i que hi passa actualment, d'intel·ligència emocional, de recursos per a la vida i el dia a dia, d'esperit crític i de respecte per ell mateix i per tothom. Per tant, es durà a terme una educació de qualitat i encarada al futur, on els

alumnes seran els qui decidiran com aprendre aquestes nocions bàsiques i les que ells consideren essencials per a la seva vida.

Per posar en pràctica aquesta teoria tan complexa, atès que es necessitaria un equip de professionals multidisciplinari per dur-la a terme, essent un currículum una comesa del tot laberíntica per vetllar per les necessitats de tots els joves i les joves, us recullo a continuació un petit esbós de la idea central de la qual es partiria per fer-ho. S'ha de valorar en tot moment, que per fer-ho es necessiten molts de punts de vista i el treball de molts professionals per redactar-ho i que el que es fa aquí és fer constar que això és possible, que no és cap utopia i que en moltes escoles i instituts del món ja s'estan implantant mètodes alternatius des de fa alguns segles i els infants aprenen igual i més feliços.

D'acord amb allò explicat anteriorment presento algunes de les propostes de classes pensades tenint en compte tot l'esmentat a dalt i agafant l'essència de tots els mètodes alternatius i els principis filosòfics. Faig especial referència, però, que l'institut serà un sistema obert, per tant, no estarà assentat a una sola metodologia que creguem que sigui millor que les altres, ni s'haurà de seguir sempre un mateix patró per fer les classes, ans al contrari: a la classe triaran entre l'alumnat i el professorat com es treballarà aquell projecte proposat, sempre i quan, això sigui possible. Més ben dit, les tasques sempre es treballaran de la manera més adient perquè el jove i el docent se sentin el més còmodes possibles realitzant-les.

Per il·lustrar el que he dit anteriorment us presento algunes classes. A tall d'exemple, he seleccionat set tipus d'assignatures proposades. No vol dir que es farien així, però seguirien aquesta línia i buscarien tindre aquesta essència i aquest caràcter.

- **Creació literària:** Classe on es treballaria la creativitat, les emocions, la redacció, la lectura, l'oratoría i l'expressió. Es duria a terme llegint llibres; creant escrits a partir de lectures prèvies o escrits a partir d'emocions que es treballarien a classe; interpretació de textos i posada en escena d'aquests; petites escenes de teatre i improvisacions a partir de les lectures treballades o dels textos escrits pels alumnes mateixos.

-
- **Diari:** Classe on es treballaria la creativitat, la redacció, la gramàtica i ortografia de la llengua corresponent, la comprensió, l'esperit crític i analític i l'oratoría. Es duria a terme treballant, per una banda, la gramàtica i l'ortografia i de l'altra, la posada en pràctica d'això, analitzant les propietats dels textos, creant-ne ells i reproduint-ho en un diari escrit per tots els alumnes de l'institut, treballant com a periodistes davant d'una televisió i en una ràdio.
 - **Mirem el món:** Classe on es treballaria la història, l'actualitat, temes de sociologia, els diferents punts de vista, el respecte i l'esperit crític. Es duria a terme fent projectes sobre fets passats, actuals i possibles per al futur, debats sobre paral·lelismes històrics i temes candents en la societat i possibles xerrades i col·loquis.
 - **Reptes d'actualitat i futurs:** Classe on es treballaria la filosofia, la diversitat sexual i de gènere, la llibertat i el respecte, l'esperit crític i la sostenibilitat. Es duria a terme mirant documentals i documents en línia, treballant el pensament crític dels alumnes a partir de filòsofs i pensadors i creant debats, qüestionant el perquè d'alguns fets històrics i trobant solucions creatives i poc habituals, aprenent a estimar la diferència que és el que ens fa ser únics a partir de projectes de recerca i experiències reals.
 - **Entorn:** Classe on es treballaria el medi ambient, biologia, sostenibilitat, ecologia, arquitectura i urbanisme. Es duria a terme per mitjà de la creació d'un hort, de moltes experiències a l'aire lliure i al laboratori, cercant informació als mitjans digitals i comparant-la, contrastant-la i extraient conclusions, fent exposicions orals i textos escrits, tipus monografies.
 - **Taller:** Classe on es treballarien les matemàtiques, la química bàsica, tecnologia, la creativitat per a resoldre els problemes plantejats, la capacitat de concentració i esforç, la constància i la cooperació. Es duria a terme a la cuina, aplicant els coneixements de forma pràctica, al taller, creant objectes o programant alguns jocs i fent experiments i excursions.
 - **Sistemes productius:** Classe on es treballaria l'economia, el dret laboral, recursos del dia a dia i per a la vida, programes culturals, sostenibilitat, cooperació i autonomia en el treball. Es duria a terme per mitjà de moltes experiències reals en empreses, botigues, cooperatives, associacions, ONG o institucions, creant programes culturals per a les ciutats sostenibles, fent projectes de recerca sobre recursos bàsics i de l'entorn, assistint a classes magistrals i fent debats.

3.2.4. Desenvolupament de la classe

La filosofia que Tolstoi va resumir amb la frase “Dur a terme programes flexibles, que poden anar variant segons les necessitats dels alumnes, la matèria i els professors”, em servirà com a eix per a desenvolupar les classes. Basant-me en això, he confeccionat cinc tipus de classes que es complementaran entre elles i que seran flexibles i variables segons les necessitats del moment, tenint en compte que tot està en canvi i ens hem d'anar adaptant a les diferents situacions de l'alumnat, sabent que cadascun és únic.

- **Els debats:** Seran classes interactives, normalment amb una durada de mitja hora i amb un professor/a. Classes on l'alumnat serà el subjecte actiu, serà completament oral i el professor serà el guia i el moderador d'aquesta, deixant als alumnes com a protagonistes en tot moment. Podran ser debats de dos/tres alumnes que es preparen un tema, de tota la classe, barrejant classes, etc; la finalitat serà desenvolupar la fluïdesa oral i capacitat d'argumentació i poder debatre sobre temes actuals, de preocupació entre els adolescents, sobre algun problema que hi hagi hagut recentment o sobre alguna matèria en concret.
- **Els projectes interdisciplinaris:** Aquestes classes seran les de més complexió i que requeriran més concentració per part de l'alumnat. Seran classes pràctiques d'entre una o dues hores i amb dos professors/es. En aquestes classes es duran a terme projectes que podran ser més o menys complexos i amb mescla de grups o no, depenent de quina sigui la finalitat. Aquestes classes sempre seran del tot participatives i es treballaran múltiples competències i diversos àmbits d'aprenentatge, fomentant, així, la col·laboració, el treball en equip, l'organització, les capacitats de l'alumnat per dur a terme diferents tasques segons els seus punts forts i el poder treballar les distintes matèries de manera conjunta i amb projectes reals i candents en l'actualitat. Per això és essencial convertir les aules en laboratoris d'experiències, com ja deia Francesc Ferrer i Guàrdia a principis del segle XX.
- **Les classes teòriques:** Seran classes de mitja hora aproximadament amb un professor/a, en les quals ell mateix exposarà, llegirà o explicarà algun tema sobre alguna de les matèries donades durant el curs. Aquestes classes serviran per fer entendre dubtes, per explicar alguns conceptes de teoria necessaris per després poder realitzar un projecte, una excursió i/o alguna experiència o simplement perquè la

matèria requereix d'explicacions teòriques per completar la pràctica. Cal recalcar que seran de mitja hora perquè els alumnes no perdin l'atenció en cap moment i pugui ser del tot profitós. D'altra banda, fer entendre que seran igual d'importantes aquestes classes més curtes que les altres, perquè sense una bona base teòrica seria més difícil posar-nos a fer qualsevol maniobra.

- **Les classes a l'aire lliure, experiències i viatges:** Aquest tipus de classe serà molt dinàmica, duraran entre una o dues hores depenent també de l'activitat o fins i tot un o més dies en el cas d'una excursió fora de la zona. Seran classes dirigides a conèixer l'entorn que ens envolta i poder ser participants d'aquest fent activitats relacionades amb la naturalesa, la societat, el patrimoni cultural de la ciutat, la riquesa que ens aporta cada lloc i saber com entendre'l de manera sostenible tant per a nosaltres com per al medi ambient. Es duran a terme fora del recinte escolar normalment i tindran gran cabuda les persones del poble/ciutat que són l'eix de la cultura i de la tradició del lloc i així poder fer projectes conjunts amb la comunitat. Aquestes classes, encarades a fomentar la recerca, l'autonomia, l'estima pel lloc que t'ha acollit, la consciència de l'impacte que tenen els nostres actes al planeta i el poder veure en primera persona alguns dels paisatges que ens brinda la Terra. Aquestes sortides seran de dos tipus: d'una banda, rutes pels voltants del centre i per tant a la mateixa zona, per conèixer-la més i participar activament en la societat, i d'altra banda, excursions o viatges a zones més allunyades també amb una finalitat lúdica i d'aprenentatge.
- **Les experiències reals:** Aquestes classes seran les més adaptatives segons les capacitats i el nivell de maduresa de l'alumnat, ja que seran classes més tècniques i de caràcter professionalitzador. Aquest tipus d'experiències reals es realitzaran per entendre millor el món laboral, apropar-nos a la vida real i aprofundir en les tasques del dia a dia, és a dir, d'una banda tindrem estades en empreses, cooperatives, comerços, associacions, ONG o altres institucions perquè l'alumne tingui l'oportunitat de saber si realment allò li agrada, si es sent bé o per donar-se'n compte que aquest camp de treball no és el seu; d'altra banda tindrem xerrades, masterclasses i debats amb professionals d'algun àmbit on podran assistir els alumnes que estiguin interessats amb el tema, així com, xerrades de gent del poble, d'algun membre de la família d'algun alumne o d'un mateix alumne que vulgui exposar quelcom, per tindre

sempre moltes visions i punts de vista sobre gran quantitat d'àrees de coneixement. Aquestes classes estaran obertes al professorat i a les famílies que hi vulguin assistir. Com deia la Institución Libre de Enseñanza: “La feina del mestre consisteix en despertar i mantindre viu l'interès del nen excitant els seus pensaments, suggerint-li questions i ampliant els seus punts de vista amb altres de nous. La classe, activa, ha de servir per ensenyar i aprendre a treballar estimulants i valorant l'esforç, el treball personal.”

3.2.5. L'equip docent i la seva formació

L'equip docent és l'eix fonamental de l'institut, és la base del funcionament d'aquest; per això, juntament amb l'alumnat, són la part més important i, consegüentment, necessiten una sòlida formació, vocació, molta creativitat i moltes ganes d'aprendre.

Es necessitarà un professorat compromès amb la feina, amb adaptació al canvi, amb la recerca constant de noves formes d'ensenyar i guiar a l'alumnat encarades a un ensenyament holístic i de futur i amb ganes de jugar.

Per tant, serà necessari que el professorat es formi amb cursos específics que s'impartiran al mateix institut per tal de complir amb els requisits que la professió demana i poder estar a l'altura d'acompanyar a l'infant i l'adolescent en l'etapa més important de la seva vida, aquella en que es troben a ells mateixos. Perquè això sigui possible s'assitirà obligatòriament a cursos sobre mediació en conflictes i educació emocional, sobre com despertar la creativitat en alumnes i professors, sobre l'art en educació i com implantar-lo, com treballar amb alumnes de diferents edats, ensenyar des de l'amor, autoconeixement, filosofia i comunicació educativa, i s'aniran afegint més cursos, xerrades, debats i col·loquis amb les necessitats que sorgeixin al moment.

3.2.6. Alumnat

L'alumnat de l'institut tindrà un paper clau en el seu funcionament, en l'organització i el desenvolupament d'aquest, confiant al màxim en ells i donant-los el poder i les eines necessàries perquè puguin participar al màxim en la gestió de l'institut perquè tinguin el desig de sentir-se útils. La base perquè aquesta relació entre professor-alumne-escola sigui

profitosa l'hem de basar en la confiança dipositada pels professors en els alumnes i les ganes d'aprendre conjuntament. L'alumnat de l'institut serà el subjecte, i arrel d'aquest títol tan important haurà d'actuar consegüentment. Tindrà la capacitat de decidir democràticament que és el millor per al centre i per a ell, adaptant-se a les circumstàncies de l'entorn i d'ells mateixos, sabent que tothom té unes necessitats diferents i no per això menys valuoses; actuant des del respecte sempre.

Alguns dels propòsits que hauran de complir els alumnes seran la neteja de les seves pròpies aules, ensenyant el valor de ser autònoms des de ben joves i la constància perquè les coses durin més i estiguin millor conservades, tenint una perspectiva global del material i la seva cura; també tindran feines de responsabilitat com la de cuidar l'hort i procurar que la collita estigui al dia, la de vigilar i portar un manteniment adequat de les eines emprades per fer les diferents activitats o bé la construcció de diferents elements per a la millora de l'institut.

S'ha de tenir en compte que tot això està fet per garantir una major autonomia i responsabilitat integrades a les vides de l'alumnat des de ben petits i normalitzar la constància i la part divertida i satisfactòria d'aquest procés, així com el treball de l'esforç per aconseguir els objectius, veient-ho des d'una part més lúdica i no pas com un sobreesforç o un sobre requeriment. El que hem d'entendre és que allò bàsic és que els ensenyem a ser bones persones, per poder dur a terme tota la resta de coses.

3.2.7. Avaluació

L'avaluació serà una cosa totalment supèrflua i a la qual se li traurà gran part de la importància que té avui dia. Es canviarà radicalment el sentit de la paraula. Entendrem l'institut com un espai saludable per als alumnes, un espai on no hi haurà ni millors ni pitjors, ni premis ni fracassos, un espai que no acceptarà que un alumne se senti trist per no haver assolit uns objectius que ha triat l'estat per a tothom iguals i que si no aconsegueixes ja no tindràs èxit i el teu esforç no haurà valgut per a res. Una avaluació on l'alumne senti que val la pena aprendre coneixements per fer-se més savi i poder entendre millor que passa al món. Prenent en consideració l'exposat anteriorment vull concretar la manera de fer un seguiment de l'alumne per saber si s'adapta bé a les activitats, si són del seu nivell o no i si necessita qualsevol ajut extra de qualsevol tipus per poder créixer i desenvolupar-se de la manera més

sana possible. Per dur a terme això es treballarà molt la individualitat de cada alumne perquè ell es pugui conèixer bé i el professorat també i pugui ajustar-se millor a les seves necessitats fent reunions amb el tutor/a per saber com se sent, amb la família i a classe duent a terme autoavaluacions i coavaluacions entre els companys/es per poder fer un acompanyament més exhaustiu o menys, amb unes característiques o altres, ajudant-lo d'una manera o altra a aflorar el seu talent i a posar-lo en pràctica.

3.2.8. Horari

Serà un horari tancat, és a dir, l'horari lectiu serà de 9.00 a 14.00 h per a l'alumnat d'ESO i de 8.00 a 14.00 h per a l'alumnat de batxillerat. Aquest horari és així perquè entre els 12 i 16 anys és innecessari passar tantes hores a l'institut. Tot i així, l'institut sempre serà un lloc obert de creació, on l'alumne podrà venir i estar les hores que vulgui, sempre amb una finalitat lúdica i d'aprenentatge. O sigui, un cop acabades les classes lectives, l'alumne és lliure de decidir si es vol quedar i seguir treballant pel seu compte o anar cap a casa i venir per la tarda o no venir més fins el següent dia. L'institut serà un lloc obert totes les tardes, on els alumnes podran accedir a les diferents aules i materials per treballar amb els seus projectes, ajudar les companyes i els companys, venir a estudiar, llegir o jugar amb les instal·lacions de l'institut.

D'altra banda, pel que fa a l'horari del professorat, s'hauran de quedar a l'institut per fer els cursos de formació obligatòria pertinents, però aquests podran ser impartits al matí a un grup de professorat quan no estiguin donant classe o de tarda, segons les classes d'aquests i les necessitats del moment. També s'hauran de quedar a l'institut de tarda per fer les reunions pertinents sobre els projectes, per fer els seguiments exhaustius de l'alumnat, per revisar les tasques de l'alumnat i plantejar-ne de noves. A més, si l'alumnat queda amb el professor/a per fer alguna activitat de tarda, aquest es quedarà al centre per treballar. Tot i així, aquestes gestions, tan obertes, ara mateix no poden ser determinades i per tant, són tan sols anomenades, però són qüestions que no es poden tenir en compte de manera segura.

De manera paral·lela, l'institut serà un lloc obert, per tant, fora de l'horari pròpiament lectiu es faran activitats obertes a tothom, com poden ser cursos, xerrades, tallers, espectacles o reunions, si es dona el cas. L'institut cedirà les instal·lacions per fer múltiples activitats tant

durant el curs com a l'estiu, perquè es tracta de convertir-lo en un lloc d'aprenentatge i per realitzar actes lúdics i de lleure a tots els nivells i per tothom que hi estigui interessat.

3.2.9. L'art a l'institut

L'art ens proporciona sensibilitat, creativitat i ens fa despegar la imaginació, que ens serveix per ser més capaços de resoldre els conflictes que ens anem trobant de manera més resolutive. L'art és el que mou a les persones, sempre està present en les nostres vides de diferents formes i és casualitat que és el mitjà que utilitzem per comunicar-nos, per sentir emocions, per saber canalitzar-les i per poder ser una mica més feliços. Per això, és necessari que l'art també estigui present als centres com a primera ordre del dia, essent un dels eixos des d'on sorgirà tota activitat a l'institut.

Es tindrà en compte l'art per desenvolupar la sensibilitat i la creativitat de l'alumne, així com, el seu desenvolupament interior. Atès que quan estàs fent allò que més t'agrada desenvolupes un estat de concentració òptim, s'utilitzarà l'art per arribar-hi i ser una de les eines per conèixer-se més a un mateix, saber expressar les seves emocions i canalitzar-les. L'art entès per aconseguir una educació integral de l'alumne, en tots els aspectes de la vida i intentant que trobi la motivació en allò que fa qüestionant-s'ho tot i trobant respostes poc habituals i creatives. Art, també perquè les nenes i els nens desenvolupin el seu potencial i sàpiguen trobar que és allò que més els emociona.

Per dur-ho a terme s'ha de tenir present que l'art el trobarem sempre o gairebé sempre en totes les activitats proposades, essent algunes activitats teatrals, de dansa, creació de grups musicals, cine, televisió i ràdio, grups d'artesanía, clubs i creació de galeries d'exposicions. Aquestes activitats entraran al currículum perquè es complementaran perfectament amb les matèries i és que serà una educació global i els projectes que s'aniran executant les comprendran. L'institut tindrà un grup de redacció, el qual exposarà cada setmana les notícies més importants d'aquesta; es faran concerts sovint, de la mà dels grups musicals que tindran lloc en les mateixes hores lectives i que es contemplaran com una activitat més; es muntaran exposicions dels diferents projectes, també, etc, el que vagi sorgint segons les necessitats socials, culturals, ecològiques i dels docents i alumnes corresponents.

3.2.10. Solució dels conflictes

Basant-me en Tolstoi i amb el que deia ell sobre els càstigs, faig esment d'una referència seua citada al seu apartat dels diferents mètodes alternatius més a dalt: "Deixar els nens que resolguin ells el problema, deixant que s'adonin que allò que han fet està malament. Deixar-los així certa autonomia i responsabilitat. El nen castigat odiarà encara més el seu enemic, el càstig no és la solució. Hem de mantenir els nens lliures d'engany i d'aquesta creença criminal en la legitimitat del càstig." La idea central doncs, partiria d'aquesta base que ens diu que el nen és capaç de resoldre el problema per ell mateix, ara bé, si és necessària la intervenció d'una persona externa al problema es farà un judici amb els alumnes que tinguin el problema, un consell d'alumnes de l'institut que treballarà en la mediació i la resolució de conflictes i un professor/a com a moderador i mediador en el cas que sigui necessari, per solucionar el problema i si fos un cas molt greu entre tots es decidiria quines mesures prendre al respecte.

Cal afegir, que s'ha de tenir en compte que aplicant aquest tipus de metodologia, com que l'alumne es pot expressar millor i més lliurement no hi ha necessitat d'enfadar-se ni de conflicte, ja que la generació de cooperació, d'empatia i d'amor que roman en les nenes i els nens fa que aquests esdevinguin més feliços.

3.2.11. Les famílies a l'institut

Les famílies tindran un paper clau en la vida de l'institut i podran contribuir en alguns dels projectes que es duran a terme en aquest. Tanmateix, se les tindrà molt en compte per a participar en activitats i parlar de la seva experiència sobre la seva trajectòria, algun projecte del que formin part o algun tema interessant del qual ens vulguin parlar, així com participar en algunes de les activitats proposades al centre. D'altra banda, també se les tindrà en compte per a parlar de la seva filla o fill al centre i la seva evolució, així com per saber si hi ha algun problema des de la família, si des del centre es pot fer alguna cosa i donar els recursos necessaris per poder tenir la millor relació família-filles/fills i escola.

PART III. UN EDIFICI BIORESPONSABLE

Com molt bé van dir els professors de la Institución Libre de Enseñanza: “L’objectiu final és la formació total de la persona, per tant, s’ha de cuidar inclús l’edifici i les instal·lacions”. Per aquest motiu trobo imprescindible que tot el recinte, edificis i instal·lacions on es desenvolupi aquest projecte hagin de complir principis de bioresponsabilitat.

Segons Gabi Barbeta, arquitecte, al seu article “Escoles fetes amb cor”, els projectes d'escoles que s’han de fer són edificis de pura consciència, intenció, i amor en consonància a la situació actual de Gaia² i amb la salut mental i espiritual dels nens. El futur està en les seves mans i per tant si es vol desviar el rumb actual, hem d'educar, viure i habitar d'una altra manera. S’està parlant de créixer en escoles vives, bioconstructives, ressonadores i harmonitzants, on tot sigui pur ressentir del potencial intern de cada ésser. Ja no és només una arquitectura per a ser vista, sinó per sentir, respirar, jugar i vibrar. Per això, en tot el procés de materialització de la idea, s'ha de cuidar la forma de treballar, pactar i dialogar possibilitant que l'amor humà perduri impregnat en els seus murs. Aquí és on es fa indispensable generar processos de participació de famílies, equip docent i dels propis nens. Ens hem adonat que el procés és tan o més important que el propi edifici. No ens podem quedar en aquelles bases maquiavèliques de que el fi justifica els mitjans. Això ha dut a la nostra societat a no saber diferenciar quan s’està fent una escola, una presó o una granja de porcs. Sols es dominen paràmetres d’execució en temps rècord, nul manteniment, i seguretat quasi policial, dins uns estàndards i metodologies administratives inamovibles. El resultat no dista molt de fer caixes de sabates insostenibles, sense ànima i sense humanitat. Pel contrari s’aboga per fer escoles com stradivarius afinats, fets poc a poc a mà i amb la saviesa del mestre, fent espais que facin ressonar i potenciar el millor de dins nostre. Tanmateix, l’escola ha de ser un lloc de creixement i evolució, i evitar moltes de les malalties psicosomàtiques i físiques generades per mancances i càrregues afectives, o desdibuixar patrons i formes-pensament, que portem a sobre. Això ens fa sentir la necessitat que els murs d'una escola siguin portadors de salut per als nens a tots els nivells.

² Mare del planeta Terra, la naturalesa. Deessa de la Terra a la mitologia grega (*Gaia*, 2022).

Aquests principis de bioresponsabilitat quedaran definits en la justificació de l'edifici, després s'explicarà què s'ha de fer per dur a terme un projecte arquitectònic, es definiran els aspectes de creació pròpia i s'explicarà la biocompatibilitat i la sostenibilitat que ha de tenir.

4.1. Justificació de l'edifici: l'essència que ha de tenir l'arquitectura

La bioresponsabilitat se sustenta sobre la base que el planeta que habitem, juntament amb milions d'éssers vius, és una unitat en què la presència i els actes de tots i cadascun s'interconnecten i repercuteixen sobre tots de forma ineludible. Som fills i part de La Terra. Les nostres cèl·lules són part del seu propi cos. La matèria física que ens identifica és un tros d'ella mateixa que ens presta perquè puguem experimentar la nostra vida. Cada aliment que prenem és ella. Som els seus fills. El seu lliurament és una de les manifestacions d'amor més boniques que podem trobar. Ella és la gran mestra de la bioresponsabilitat. Només observant-la i mirant-la podem aprendre el gran art d'amor cap a tota manifestació; el gran art d'aprendre a desenvolupar sistemes sorprenents, totalment respectuosos amb el més insignificant bri d'herba (Martínez Martínez, 2015).

4.1.1. Criteris de bioresponsabilitat

Per materialitzar la bioresponsabilitat en el fet arquitectònic, s'ha vist que el decàleg de l'habitatge sa i criteris de biohabitabilitat de l'Asociación de Estudios Geobiológicos GEA,³ sintetitzaria els criteris de bioresponsabilitat que hauria de complir l'edifici i l'entorn on es desenvolupi aquest projecte:

1. **Habitatge i entorn.** Elecció de l'emplaçament de l'habitatge ambientalment més favorable i integració urbanística positiva d'acord amb l'arquitectura local i amb l'entorn (camp, poble, ciutat...), prevalent els espais exteriors cuidats i abundant vegetació (zones arbrades o boscoses, parcs...).
2. **Avaluació global dels factors de risc a l'entorn de l'habitatge:** soroll i contaminació acústica, fonts de contaminació electromagnètica (línies d'alta tensió, subestacions elèctriques, transformadors, antenes de telefonia mòbil o de

³ Entitat independent sense afany de lucre i d'àmbit estatal que desenvolupa una intensa labor social en la investigació i anàlisi, assessorament i divulgació de tots els temes relacionats amb la salut, l'hàbitat i el medi ambient. La geobiologia és la ciència que estudia la relació entre la terra (GEA) i els éssers vius (BIOS=vida).

telecomunicacions) o fonts de contaminació ambiental (abocadors, indústries contaminants, incineradores...) que permeten a un habitatge ser saludable per als seus habitants a l'estar en un entorn saludable.

3. Estudi geobiològic de l'emplaçament de l'habitatge i especialment dels espais de llarga permanència (dormitoris, llocs de treball...), evitant les zones d'intensa radiació terrestre, les alteracions tel·lúriques o geofísiques i els creuaments de línies energètiques, triant les zones favorables per a la salut i la vida.

4. Absència de contaminació elèctrica o electromagnètica en l'interior de l'habitatge: evitant la proximitat de fonts de contaminació electromagnètica i realitzant instal·lacions elèctriques biocompatibles en l'habitatge (apantallament de cables, correctes preses de terra, sistemes de desconnexió elèctrica automàtics...).

5. Criteris de bioconstrucció: disseny bioclimàtic que aprofita els recursos de la naturalesa per a climatitzar l'edifici; elecció raonada dels sistemes constructius i dels materials, prevalent els que siguin els més eficients, confortables, saludables i ecològics possible. Ha de prevaler l'estalvi energètic i l'ús d'energies netes i renovables.

6. Materials sans i ecològics: elecció dels materials, pintures, acabats, mobiliari i elements decoratius, segons criteris de biocompatibilitat i mediambientalment respectuosos (ecològics). Els materials han de propiciar la salut dels habitants, ser transpirables, de baixa emissió radioactiva i absents de compostos químics potencialment tòxics.

7. Qualitat de l'aire interior: mantenir una constant renovació de l'aire interior i una adequada ionització. Evitar la introducció en l'habitatge d'elements de construcció o decoració i de productes de neteja, amb substàncies químiques potencialment tòxiques per a la salut o agressives per al medi ambient. Optar per una química "suau" i poc agressiva. Fer ampli ús de les plantes per a la purificació i neteja de l'aire interior.

8. **Il·luminació natural:** orientació de les façanes principals al sol, àmplies obertures i elecció de llums i sistemes d'il·luminació artificial de màxima eficiència, baix consum energètic i alta qualitat biològica (espectre solar complet).

9. **Òptima gestió dels recursos naturals:** evitar la generació d'excessius residus domèstics, amb un consum responsable i la separació selectiva a casa. Gestió responsable de l'aigua (estalvi, reciclatge i depuració ecològica). Elecció dels aliments sans i de procedència de cultiu ecològic.

10. **Responsabilitat de l'habitatge amb la vida, la salut i l'entorn:** promovent que els habitatges siguin dissenyats, construïts o rehabilitats amb criteris de consciència i responsabilitat mediambiental, sent conscients de la implicació que l'habitatge exerceix en la salut dels seus habitants i com a factor de risc o d'impacte mediambiental. I, procurant que les cases i llocs de treball, compleixin en la mesura del possible, uns criteris mínims d'higiene energètica i implementin de forma progressiva els criteris de biocomptabilitat (Silvestre Fortea, 2007).

Aquests criteris s'hauran d'aplicar adaptats a l'ús general que tindran els edificis i espais d'aquest projecte tenint en compte que en principi no s'hi té previst incloure cap habitatge.

4.1.2. Principis bàsics d'arquitectura circular

Atès que actualment en l'àmbit de la sostenibilitat s'està introduint cada vegada més el concepte d'economia circular,⁴ s'ha cregut convenient introduir també els seus criteris específics en l'arquitectura.

D'acord amb l'article d'Andreu Climent Salvador (2019), els principis bàsics per a una arquitectura circular són:

⁴ L'economia circular és una alternativa atractiva que busca redefinir què és el creixement, amb èmfasi en els beneficis per a tota la societat. Això implica dissociar l'activitat econòmica del consum de recursos finits i eliminar els residus del sistema des del disseny. Recolzada per una transició a fonts renovables d'energia, el model circular crea capital econòmic, natural i social i es basa en tres principis: eliminar residus i contaminació des del disseny; mantindre productes i materials en us i regenerar sistemes naturals (Ellen Macarthur Foundation, 2017).

1. **Disseny per a poder realitzar el desmuntatge:** Cada component d'un edifici ha d'estar pensat per a poder ser arreglat, canviat o desmuntat sense ser malmès per a la seva reutilització o reciclatge al final de la seva vida útil, tenint en compte la diferència de durabilitat de cada element.
2. **Diferenciació de parts i unions entre elles,** amb la finalitat de saber el comportament de cada part de l'edifici, quina és la seva funció i com es relacionen les diferents parts entre elles, amb preferència a les unions mecàniques.
3. **Creació d'un catàleg** on es recullin les característiques de cada material emprat a l'edifici per a conèixer en tot moment les seves necessitats i veure com ésser reutilitzat o reciclat.
4. **Eficiència energètica,** tractant de reduir el consum energètic dels edificis al mínim possible.
5. **Aconseguir materials o productes d'empreses que els ofereixin en lloguer** perquè la mateixa empresa es faci càrrec de la seva reparació, reutilització o reciclatge i així evitar residus i aconseguir un millor servei.

4.2. El projecte arquitectònic

El projecte arquitectònic fonamentarà el seu desenvolupament amb els principis de bioresponsabilitat que s'han exposat al punt anterior i també, s'haurà d'adaptar als aspectes concrets que fan possible la posada en pràctica d'aquest sistema pedagògic.

Per donar contingut als següents apartats d'aquest punt, m'he posat en contacte a través del seu lloc web amb l'arquitecte Gabriel Barbeta i Solà,⁵ especialista en ecoarquitectura.⁶

4.2.1. Dades de partida

La informació bàsica per fer el projecte consistirà en fer un procés participatiu per escoltar les necessitats, desitjos i intencions dels docents, AMPA i alumnes que ocuparan l'edifici. L'arquitecte ha de guiar-ho per treure el millor de tothom. El procés ha de ser vivencial, experimental i molt sentit.

Després cal sentir el lloc, i millor si és conjuntament amb tota la gent implicada. S'ha de crear un procés de feedback i reserir.

Cal recollir informació de les energies (tel·lúriques i electromagnètiques, solars, acústiques, eòliques,...) i memòries del lloc. També hem de tenir en compte la geobiologia i l'observació del patrimoni construït i natural.

Finalment, un estudi topogràfic completarà la informació tant urbanística com de totes les normes que determinen els propis departaments d'ensenyament i el Codi Tècnic de l'Edificació (CTE).

⁵ Doctor Arquitecte. Professor Ecoarquitectura Departament Arquitectura de la Universitat de Girona (UdG). Professor del Màster en Bioconstrucció Aplicada i Ecoarquitectura de la UdG. Membre fundador de l'Agrupació per a l'Arquitectura Sostenible del Col·legi oficial d'Arquitectes de Catalunya, AUS. Investigador i especialista en Arquitectura quàntica Orgànica (geometria sagrada, cristal·lització sensible, geobiologia), materials Sostenibles (BTC-bioterre, àrids reciclats, terra estabilitzada, bambú, fibres i extractes vegetals, ciments naturals), i recuperació i millora de Low Tech (volta catalana, cúpules, tapial, atovó,..) (Universitat de Girona, n.d.). Autor del llibre *L'arquitectura de l'amor*.

⁶ Ecoarquitectura és una manera de concebre el disseny arquitectònic de manera sostenible, buscant optimitzar recursos naturals i sistemes de l'edificació, de manera que es minimitza l'impacte ambiental dels edificis sobre el medi ambient i els seus habitants (*Arquitectura Sustentable*, 2021).

4.2.2. Fases del projecte

Les dades de partida serien la fase inicial per fer l'avantprojecte on es determina la relació de l'edifici amb el lloc, la geometria, l'orientació, l'adaptació topogràfica, les alçades, etc.

La següent fase és el projecte bàsic que determina mides, espais interiors, normatives d'accessibilitat, serveis, etc, i acabes tenint plantes i alçats de l'edifici.

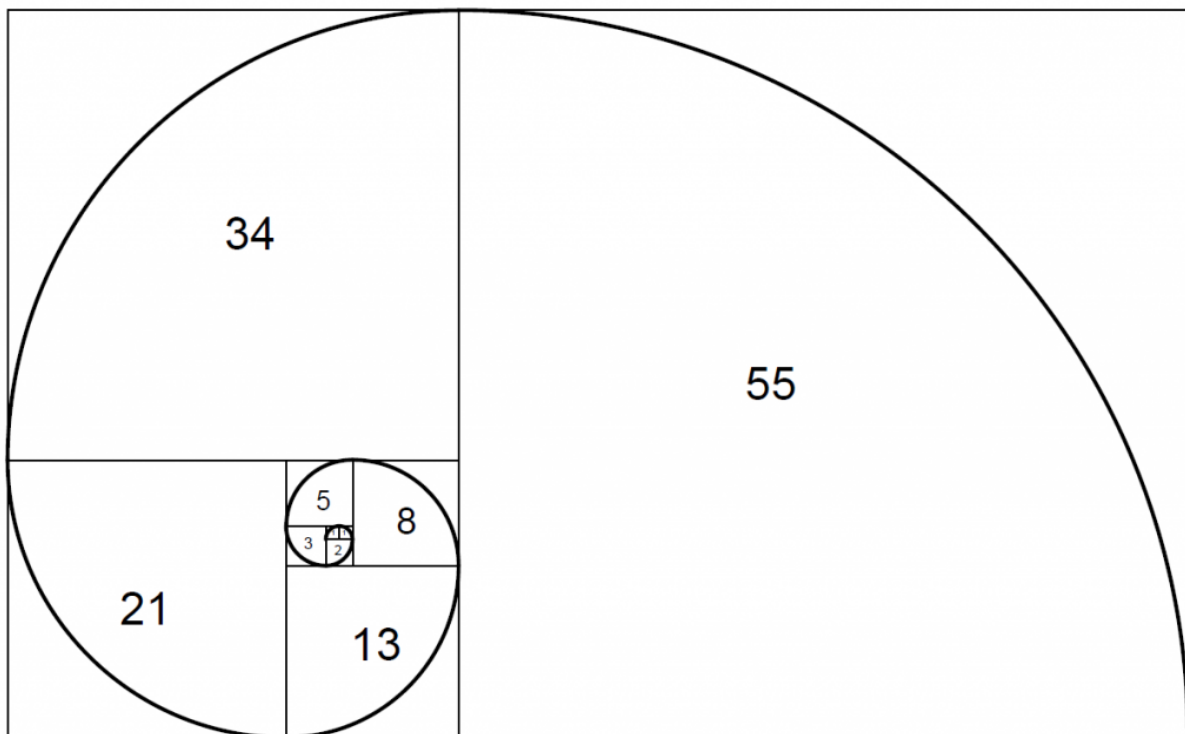
I finalment hi ha la fase executiva on s'estudia com construir-ho, els detalls, les instal·lacions, els materials, etc.

4.3. Aspectes concrets del projecte de creació pròpia

Aquest punt es basa d'una banda en quins espais hi haurà i com seran distribuïts, de l'altra com s'hauran de construir i també s'han tingut en compte aspectes del seu funcionament que són determinants per a complir els principis de sostenibilitat prescrits.

4.3.1. Distribució d'espais de l'institut

La distribució de les edificacions i els espais principals seguiran la geometria d'una espiral de Fibonacci com la de la Imatge 1. A partir del centre de l'espiral on hi haurà una plaça amb un arbre (desmai o salze ploraner) s'aniran succeint els diferents edificis.

Imatge 1. Espiral de Fibonacci. Font: Aragón, 2021.

He realitzat una petita maqueta amb pasta per a modelar perquè es pugui veure com serien els edificis i la distribució dels espais que m'he imaginat. A l'annex 7.4. es mostren fotografies d'aquesta maqueta i dels esbossos a partir dels quals s'ha anat realitzant.

Les representacions gràfiques exposades posen en evidència les formes orgàniques de les edificacions, per significar la integració holística i vinculada totalment a la natura d'aquest projecte. També jugaran un paper molt important l'orientació de l'emplaçament de tot el conjunt edificatori, indicat en l'esboç de distribució general, i les estratègies de bioclimatisme que la forma aporta a les edificacions amb l'objecte d'optimitzar el consum energètic i el confort dels seus usuaris.

4.3.1.1. Espais multifuncionals

Qualsevol espai on es pugui realitzar una activitat docent, serà considerat un espai multifuncional; tot i que hi haurà espais que tindran una funcionalitat més definida, es podran utilitzar per qualsevol altra activitat.

Tots els espais estaran dotats d'equip de música per poder ambientar les aules quan es vulgui. Les aules tindran distribucions completament diferents segons la funció que tinguin i seran espaioses, de diferent grandària i adaptades al màxim a l'activitat que es realitzi allí i a l'alumnat que hi vagi.

El centre disposarà dels següents espais multifuncionals:

- **Espais de ciència i tecnologia: laboratoris.** Aquests espais seran molt tècnics i tindran estris científics i tecnològics amb els quals els alumnes podran treballar a l'hora d'impartir les matèries corresponents. Hi haurà taules altes amb tamborets i llums incorporades per tenir precisió a l'hora de realitzar experiments i crear invents. També hi haurà una aula d'ordinadors on es treballarà programació i es farà recerca. Hi haurà dos laboratoris i una sala amb ordinadors.
- **Espais artesanals: tallers d'expressió plàstica.** Aquests espais seran més diversos. Comprendran aules equipades per treballar costura i activitats plàstiques. Espais equipats per treballar de forma artesanal amb ceràmica i pintura. També hi haurà tallers de construcció amb fusta, mecànica i creativitat. Hi haurà una aula per activitats plàstiques, una altra per treballar costura i un taller.
- **Espais de lectura: biblioteca i àrees de descans.** Aquests espais seran àrees de relax, de silenci i de concentració. Seran aules amb gran quantitat de llibres, on es podrà

buscar informació i fer recerca. Aules amb sofàs per llegir, descansar o treballar; amb taules i cadires per fer projectes i jugar a jocs de taula.

- **Espais de creació artística i expressió corporal: auditori i gimnàs.** L'auditori i les aules annexes a aquest seran les més artístiques i creatives. Sempre hi haurà música sonant i estaran dotades d'instruments, materials de teatre, de dansa i per fer un bon espectacle. També comprendran la redacció del centre i els espais de ràdio i diari. El gimnàs serà l'espai de moviment, espai lliure per expressar-se i dur a terme qualsevol activitat física o diferent.
- **Espais neutres: amfiteatre i aules complementàries.** L'amfiteatre serà una aula a l'aire lliure per fer qualsevol activitat, ja sigui un projecte, un debat o un espectacle. Un espai per reconnectar amb la natura. Les aules complementàries seran aules neutrals on es podrà treballar també qualsevol projecte o activitat plantejada. Hi haurà pissarres, taules rodones i cadires i seran les aules mare. O sigui, l'aula assignada a cada classe i personalitzada per aquesta mateixa. Allí trobarem algunes de les seves creacions. A part, però, els mateixos passadissos comprendran galeries d'exposició i diferents racons on els alumnes també podran estar si així ho volen.

4.3.1.2. Serveis

L'institut també comprendrà zones comunes i per a la seva logística i funcionament. Aquests espais seran els següents:

- Edifici administratiu a l'entrada de l'institut que inclourà els despatxos administratius, sales per fer reunions i l'atenció al públic.
- El bar-restaurant, instal·lació que servirà com a zona d'esbarjo i descans, per menjar i fer classes també. El bar serà un lloc d'aprenentatge i s'aprofitarà per efectuar classes a la cuina, d'hosteleria i restauració i posar en pràctica aprenentatges en una situació real.
- Banys, serveis i vestuaris. Estaran repartits per l'institut i els vestuaris els trobarem al gimnàs.
- Tres ascensors que es trobaran entre el primer i segon edifici, entre el segon i tercer i entre el tercer i el quart edifici per facilitar l'accés a aquelles persones que ho necessitin.

-
- Garatges i cambres d'emmagatzematge que es trobaran repartides per l'institut per guardar material i eines.

4.3.1.3. *Espais exteriors*

L'institut englobarà zones exteriors de lleure, lúdiques i d'aprenentatge. A continuació s'exposa quines seran aquestes:

- Horts fractals on es produiran hortalisses, verdures i on també hi haurà arbres fruiters conreats ecològicament.
- Zona d'animals domèstics i compostatge. No s'especifica el tipus d'animals ni la quantitat ja que caldrà un estudi veterinari per saber les possibilitats que hi haurà per tal de tenir-los de manera ecològica.
- Zones enjardinades amb flors i plantes.
- Plaça central amb un salze al mig, arbre de fulla caduca per donar ombra a l'estiu i no gelar a l'hivern.
- Llac natural al costat de la plaça.
- Bosc d'arbres mediterranis i fruiters que envoltaran l'edifici pel darrera i el recinte escolar.
- Pèrgola a l'aire lliure, a l'entrada de l'institut per jugar i fer activitats.
- Pàrquing per a l'equip docent i pàrquing lliure a l'entrada de l'institut.

4.4. Biocompatibilitat

La biocompatibilitat és la facultat que presenta un compost, una substància o un material d'ésser compatible amb la vida i de resultar innocu per a un organisme vivent (Fundació Enciclopèdia, 2021). Aquest concepte també es pot fer extensible a les instal·lacions tècniques de l'edifici, especialment a l'elèctrica i a la de telecomunicacions que són les que poden tenir una interacció més intensa amb els seus usuaris.

4.4.1. Materials

Dins dels materials que es consideren biocompatibles s'han triat els anomenats bàsics com són la terra, l'argila, la calç, el guix, la fusta, les fibres vegetals i el suro, que conformen el gruix principal de tots els sistemes constructius tal com es descriu a continuació:

- **Fonaments i soleres:** bioformigó amb calç sense armar o armat amb canya de bambú o barres de fibra de vidre.
- **Estructura vertical:** parets de càrrega i arcs amb blocs ceràmics, tàpia, terra comprimida i murs de pedra.
- **Estructura horitzontal en forjats i cobertes:** bigues de fusta i voltes i cúpules amb peces d'argila cuita.
- **Tancaments exteriors i interiors (façanes i envans):** blocs ceràmics, tàpia, terra comprimida, murs de pedra, fusta, envans prefabricats de cartró-guix amb estructura de fusta.
- **Paviments:** ceràmics, fusta i pedra a exteriors.
- **Revestiments exteriors i interiors:** morters de calç, argila, ceràmica i guix.
- **Aïllaments tèrmics i acústics:** suro, cel·lulosa i cànem.
- **Fusteries:** fusta

Tots els materials hauran de ser, en la mesura del possible, de procedència local o estatal, que es puguin considerar de km0; en cas que no pugui ser així hauran de disposar de certificacions ambientals o etiquetes ecològiques reconegudes (Editorial Ecohabitar, 2019) i en cap cas seran de procedències llunyanes, és a dir, més enllà de la Unió Europea.

Caldrà també usar materials sintètics principalment en les instal·lacions de sanejament i subministrament d'aigua i energia; que seran en la mesura del possible de baix impacte i reciclables com els que tot seguit es mostren:

- **Sanejament:** tubs de polipropilè i tubs ceràmics.
- **Lampisteria:** polietilè reticulat.
- **Electricitat:** accessoris lliures de PVC.

4.4.2. Instal·lacions

La biocompatibilitat aplicada a les instal·lacions es refereix als efectes que poden produir les radiacions electromagnètiques que emeten els equips elèctrics i electrònics tal com indica la imatge 2. Aquestes radiacions són les que provoquen el que s'anomena contaminació electromagnètica (CEM), que es pot classificar, en funció de les oscil·lacions per segon (hertz⁷) que tenen les radiacions electromagnètiques de baixa freqüència (BF) i d'alta freqüència (AF), tal com explica Mariano Bueno (2011), expert i divulgador de l'agricultura ecològica, la geobiologia i la bioconstrucció a l'article «Contaminación Electromagnética». El llindar entre baixes i altes freqüències està als 30.000 cicles per segon (30 kHz); per sota són BF i per sobre AF (Institut für Baubiologie + Oekologie (IBN), 2011, p.18 i 20). En la imatge 3 es mostra gràficament l'espectre de freqüències de les ones electromagnètiques on es pot veure a que corresponen les BF i AF.

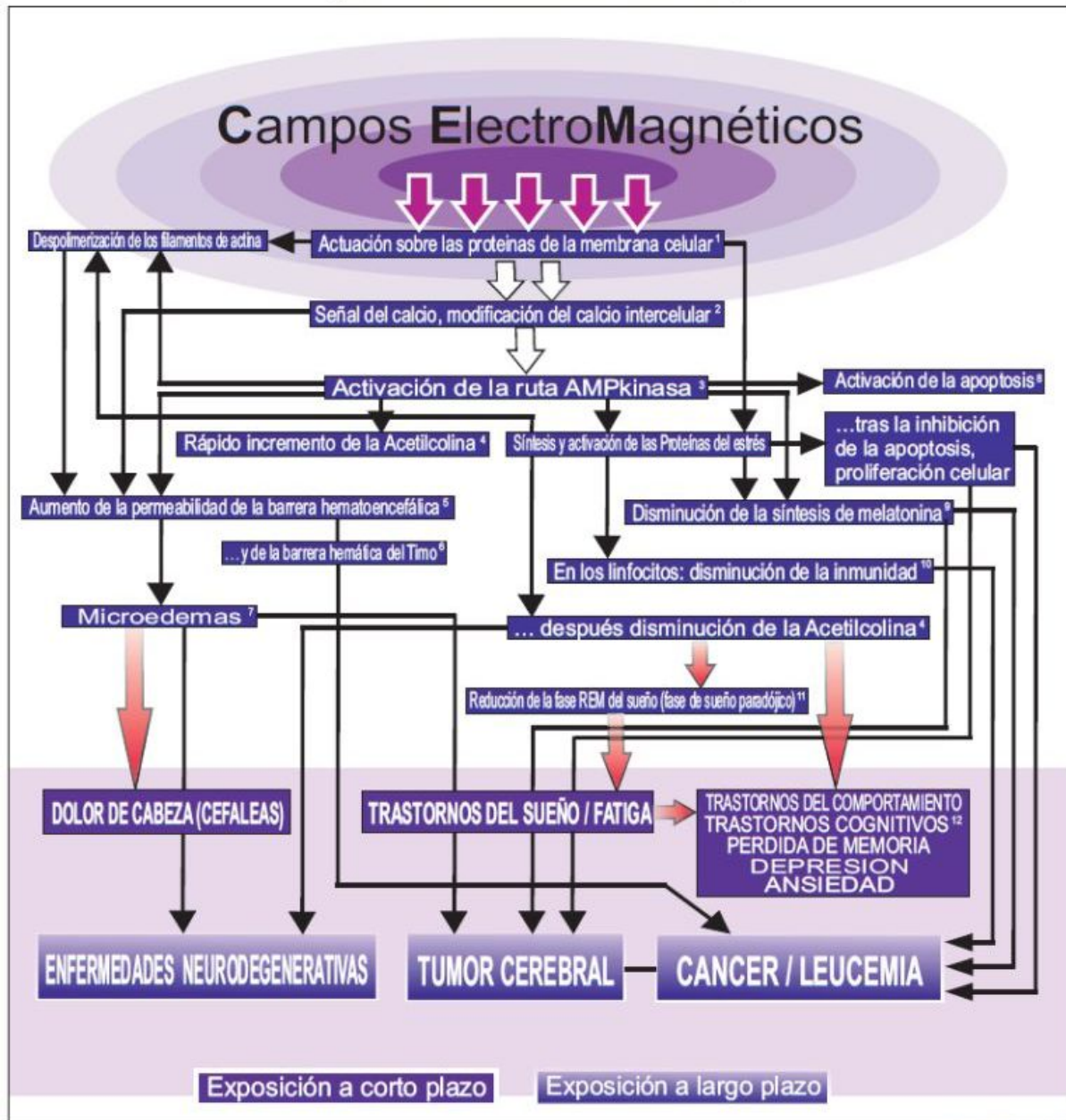
BF: Xarxa de distribució elèctrica, torres, cablejat i transformadors i els aparells que funcionen directament endollats a la instal·lació elèctrica de baixa tensió, la que tots tenim a les nostres cases, així com el seu cablejat de distribució.

AF: Telefonía mòbil: antenes, repetidors i terminals, emissors i receptors wifi, telèfons inalàmbrics, microones i radars.

⁷ Unitat de freqüència del Sistema Internacional, simbolitzada per Hz i que representa 1 cicle per segon.

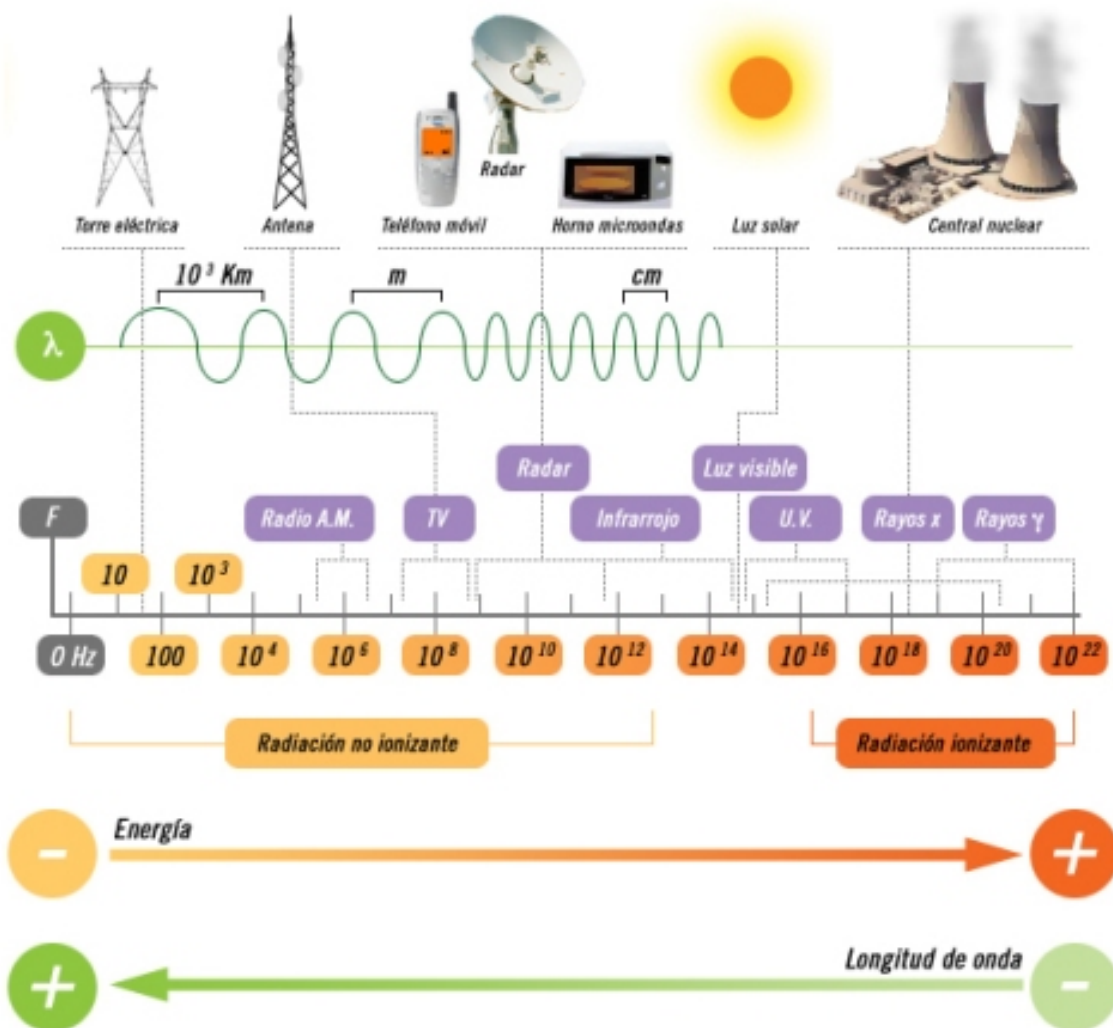
Diagrama de los mecanismos vinculados a la exposición de los Campos ElectroMagnéticos (CEM)

(por le Dr Richard Gautier)

Imatge 2. Font: (Silvestre Fortea, 2007, p.29)

El espectro de frecuencias.

Imatge 3. Font: (1.1. L'espectre Electromagnètic | Zenit, 2017)

Per evitar els efectes nocius d'aquest tipus de contaminació es tindrà en compte en primer lloc l'emplaçament del projecte i els seus edificis que hauran d'evitar la proximitat de línies elèctriques d'alta tensió i estacions transformadores (BF), així com d'antenes i repetidors de telefonia mòbil (AF).

Les recomanacions per minimitzar la CEM-BF són les següents:

- Apantallament de la instal·lació elèctrica interior en els recorreguts per zones que pugui afectar als seus usuaris (espais de lectura, descans i estudi).

- Prescindir dels aparells que puguin provocar alteracions electromagnètiques elevades (transformadors i motors elèctrics) en zones de llarga estància; si no es pot prescindir hauran d'estar suficientment allunyats o al seu defecte degudament apantallats.

Les recomanacions per minimitzar la CEM-AF són les següents:

- Disposar de xarxa de dades i veu per tot l'institut totalment cablejada.
- Evitar l'ús de telèfons inalàmbrics.
- Restringir l'ús del telèfon mòbil a zones exteriors.
- Disposar d'àrees de connexió inalàmbrica (Wi-fi) de baixa potència i d'ús temporal limitat.

No s'ha tingut en compte la contaminació per radiacions ionitzants o radioactivitat, donat que les naturals, produïdes bàsicament per l'emanació de gas radó no són significatives en la nostra zona (Consejo de Seguridad Nuclear, 2018) i les artificials, produïdes bàsicament per accidents nuclears no podem fer res per minimitzar-les o evitar-les.

Finalment, cal tenir en compte que sempre s'haurà de fer un estudi de l'emplaçament i prendre les mesures correctores necessàries en base a les mesures dels índex de radiació electromagnètica existents; que s'hauran de repetir una vegada es posin en funcionament les instal·lacions per definir l'efectivitat de les mesures implementades i valorar si són suficients o cal reforçar-les.

4.5. Sostenibilitat

Tot i que aquest concepte és d'aplicació generalitzada a tot el projecte, en aquest punt se centrarà en l'ús i gestió de tres dels principals vectors ambientals com són l'energia, l'aigua i els residus. Per poder explicar-ho vaig parlar amb l'enginyer especialitzat en medi-ambient Enric Sebastià i Royo que em va donar consell i assessorar en la descripció d'aquests apartats.

4.5.1. Energia

El subministrament energètic del centre haurà de ser majoritàriament d'origen renovable; tant directament de la xarxa pública de subministrament elèctric a través d'una comercialitzadora d'energia elèctrica verda, com de les instal·lacions de producció renovables pròpies.

Aquestes instal·lacions de generació renovable estaran formades pels equips de producció següents:

- Panells solars fotovoltaics per a la producció d'energia elèctrica.
- Panells solars tèrmics per a la producció d'aigua calenta sanitària.
- Caldera de biomassa per a la producció d'aigua calenta, tant per a la calefacció com per a usos sanitaris quan la producció solar no sigui suficient.

Les estratègies per usar de manera racional qualsevol tipus d'energia passaran primer pel seu estalvi, després per fer-ho de manera el més eficient possible i finalment amb fonts d'energia renovable.

4.5.2. Aigua

La gestió de l'aigua anirà encaminada al seu estalvi i aprofitament per la qual cosa es recolliran les aigües pluvials de les cobertes i es canalitzaran fins un dipòsit per ser aprofitades tant per a les cisternes dels inodors com per al reg de les zones ajardinades i horts.

Tots els equips consumidors d'aigua estaran equipats amb dispositius estalviadors; les aixetes de lavabos, piques i dutxes amb airejadors i els inodors amb cisternes de doble flux o descàrrega de baix consum, per citar les que més consum d'aigua tenen.

Per a la gestió de les aigües residuals es preveu que es disposi de connexió al clavegueram públic i per tant faran cap a la depuradora municipal.

4.5.3. Residus

La gestió de residus es basarà en la regla de les 5 R, és a dir: Reduir, Reparar, Reutilitzar, Recuperar i Reciclar, aplicada de manera jeràrquica.

Per poder-la complir primer s'hauran de dissenyar estratègies d'adquisició de béns encaminades a la reducció de residus i a la seva possibilitat de reparació i reutilització; una vegada esgotades aquestes vies mirar de recuperar els materials aprofitables per finalment poder-los reciclar.

A nivell d'infraestructura, es diposarà de contenidors per a totes les fraccions de les que actualment es fa recollida; és a dir; paper i cartró, envasos lleugers, vidre, matèria orgànica i resta.

La fracció orgànica produïda serà totalment reciclada in situ mitjançant un procés de compostatge; aprofitant el compost produït com a fertilitzant per a les zones ajardinades i horts.

5. CONCLUSIONS

Al llarg d'aquest treball he intentat demostrar que sí que és possible crear una metodologia més adaptada al desenvolupament de l'alumne i al seu aprenentatge de manera més individualitzada; així com la creació d'un edifici bioresponsable que s'adeqüi a la pedagogia en qüestió.

Per aconseguir aquest objectiu, vaig formular-me la hipòtesi de saber si era possible un canvi real en el model educatiu i l'he validat a través de l'anàlisi de diferents metodologies i personalitats lligades al món de l'educació que estaven en sincronia amb el meu criteri i els resultats d'una enquesta representativa realitzada a alumnat i professorat de secundària i batxillerat; i finalment, podent confeccionar la creació del meu institut, que ha resultat del tot factible i satisfactòria.

La meua anàlisi ha tingut en compte una enquesta realitzada a 72 professors/es i 320 alumnes sobre quin era el seu pensament arrel d'un canvi en el sistema educatiu. Tot i que la mostra sigui representativa, el fet que els resultats d'aquesta hagin estat favorables a un canvi per les dos bandes, em permet concloure que no tan sols era una idea meua la necessitat d'una transformació educativa sino que és compartida per les dues parts que comprenen un centre, l'equip docent i l'alumnat.

Simultàniament, vaig fer un recull de metodologies de pedagogs, psiquiatres, mestres, professors, antropòlegs, psicòlegs i educadors compresos en dinou documents que han estat ordenats cronològicament, des del més antic fins al més nou. Aquesta compilació m'ha servit per determinar que al llarg de la història moltes persones han lluitat i segueixen lluitant per un ensenyament que reconegui les necessitats dels nens i les nenes per damunt de tot.

Per tant, subratllo que fa anys que un altre tipus d'aprenentatge existeix al món i corroboro altre cop que no soc l'única que creu que és primordial un canvi. Tanmateix, fent aquest estudi exhaustiu em vaig adonar de la quantitat d'informació que hi ha a la xarxa i en físic sobre una educació diferent a l'actual i la immensitat d'estudis que ratifiquen que la reforma és urgent i imprescindible per al correcte desenvolupament de l'infant i el jove. Ara bé, fer la selecció definitiva va ser molt costosa per la quantitat de dades.

Els resultats d'aquesta anàlisi m'han permès dissenyar el meu institut i aconseguir el meu objectiu.

Per una banda he descrit els principis amb els quals es basarà la metodologia. Amb tot el que ja havia llegit prèviament vaig decidir que els principis havien de ser nous i havien de tenir com a eix l'amor, per poder, a partir d'aquest, donar llum a l'institut i a la seva essència.

Un cop explicats els principis vaig passar uns mesos confeccionant com hauria de ser la metodologia i prenent anotacions de tot el que anava pensant i imaginant, a més de seguir-me informant i extraient dades dels dinou documents que ja havia recollit anteriorment i dels quals he extret la major part de les idees que més tard he modificat, canviat i inventat per crear les meves pròpies.

En definitiva, aquesta ha estat la tasca més rellevant del treball, ha sigut la que més feina m'ha suposat i a la que més hores he hagut de dedicar, ja que no ha estat gens fàcil pensar amb tot el que comporta crear el centre educatiu que jo volia i fer que això quadrés, pensant en tots els detalls possibles perquè fos el més precís dins els murs que hi havia.

Com a part final he ideat l'edifici que materialitzarà l'institut. Partint de l'objectiu de crear un edifici ideal per a desenvolupar la metodologia vaig creure convenient fer una justificació dels criteris que havia de seguir l'edificació, seguint uns patrons de bioresponsabilitat i ecoarquitectura. Aleshores vaig contactar amb un arquitecte que està especialitzat amb aquest tipus de construcció per fer l'institut i em va ajudar en el projecte arquitectònic.

Paral·lelament, he formalitzat els aspectes concrets de creació pròpia explicant la distribució dels espais, procurant fer-ho el més minuciós possible per donar una idea clara de com haurà de ser. En suma, per veure el resultat final d'aquesta creació he dibuixat uns esbossos i construït una maqueta, a més d'exposar els aspectes de biocompatibilitat i sostenibilitat que s'hauran de tenir en compte, ajudada també per un enginyer especialitzat en medi-ambient.

En síntesi, el conjunt del treball s'ha pogut dur a terme en la seva totalitat i s'ha pogut demostrar que és possible i necessari un canvi en el sistema educatiu vigent a l'Estat espanyol i un edifici que compleixi els requisits plantejats de bioresponsabilitat i adaptabilitat al nou

sistema. Els resultats han confirmat que això pot ser real i verifiquen que la premissa és factible. La metodologia i l'edifici es podrien crear tal i com m'havia imaginat i puc afegir que com més m'endinsava en el projecte més idees anaven sorgint i feien completar les que ja tenia.

En aquesta direcció, afirmo que no és cap bogeria i, per tant, tan sols faltaria un grup d'experts per reconduir-la i podria ser posada a la pràctica.

Vull compartir el meu somni per transformar-lo en un somni col·lectiu i convertir-lo en un projecte real. De petita ho somiava, a l'adolescència ho he planificat, quan sigui adulta ho executaré i a la vellesa ho celebraré.

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Alonso, T. (2021). Érase una ciudad pensada por y para los niños... Así es el proyecto de Francesco Tonucci. Recuperat 11 setembre 2021, de

<https://www.huellasbysareb.es/ciudades/la-ciudad-de-los-ninos-de-francesco-tonucci/>

Aragón, E. (2021). *La sucesión de Fibonacci y sus propiedades*. Los Ojos del Júcar.

Recuperat gener 7, 2022, de

<https://losojosdeljucar.com/creacion/la-sucesion-de-fibonacci-y-sus-propiedades/>

Arquitectura sustentable. (2021). Wikipedia. Recuperat gener 16, 2022, de

https://es.wikipedia.org/wiki/Arquitectura_sustentable

Artese Grillo, M. (2021). Olga Cossettini: la maestra que revolucionó la educación - itRosario. Recuperat 26 setembre 2021, de

<https://rosario.italiani.it/olga-cossettini-la-maestra-que-revoluciono-la-educacion/>

Asociación de centros educativos Waldorf. (n.d.). *La pedagogía Waldorf en España*.

Recuperat maig 25, 2021, de <https://www.colegioswaldorf.org/pages/la-pedagogia-waldorf>

AUNIÓN, J.A. (2013, 11 23). *35 años y siete leyes escolares*. EL PAÍS. Recuperat 11 15,

2021, de https://elpais.com/sociedad/2013/11/26/actualidad/1385489735_160991.html

Barnes, D. (2009). Leon Tolstoi. Recuperat 26 setembre 2021, de

https://es.slideshare.net/DiegoBarnes/leon-tolstoi-1118631?next_slideshow=2

Bona, C. (2015). *Los nuevos retos de la educación - César Bona - TEDxBarcelona* [Video].

Recuperat de <https://youtu.be/LcNWYNp2MSw>

Bueno i Torrens, D. (2017). *Neurociencia para educadores: todo lo que los educadores siempre han querido saber sobre el cerebro de sus alumnos y nunca nadie se ha atrevido a explicárselo de manera comprensible y útil*. Octaedro.

Camps, J. (2020). *L'Escola Moderna de Francesc Ferrer i Guàrdia - Debats pel Demà*.

Recuperat 14 setembre 2021, de

<https://debatspeldema.org/lescola-moderna-de-francesc-ferrer-i-guardia/>

-
- Chambo, A. (2018). *¿Qué es la pedagogía Waldorf y cuáles son sus etapas?* Recuperat 25 maig 2021, de <https://revistadigital.inesem.es/educacion-sociedad/pedagogia-waldorf/>
- Ciencias de la educación - Wikipedia, la enciclopedia libre. (2021). Recuperat 26 agost 2021, de https://es.wikipedia.org/wiki/Ciencias_de_la_educaci%C3%B3n
- Claudio Naranjo - Wikipedia, la enciclopedia libre. (2021). Recuperat 26 setembre 2021, de https://es.wikipedia.org/wiki/Claudio_Naranjo
- Claves de la enseñanza por proyectos de Kilpatrick. (2014). Recuperat 12 agost 2021, de <http://blog.tiching.com/claves-de-la-ensenanza-por-proyectos-de-kilpatrick/>
- Climent Salvador, A. (2019, Estiu). Economía circular aplicada a la arquitectura. *Dossier GEA: Diseñar en verde*, (105).
- Consejo de Seguridad Nuclear. (2018). *Mapas de radiación natural*. CSN. Recuperat gener 9, 2022, de <https://www.csn.es/mapas-de-radiacion-natural>
- Contaminación electromagnética « Salud - Hábitat - Conciencia :: Bienvenidos a la página de Mariano Bueno*. (2011, May 9). Mariano Bueno. Recuperat gener 9, 2022, de <http://www.mariano-bueno.com/2011/05/09/contaminacion-electromagnetica/>
- Diario de Navarra. (2020, 11 23). *Las 8 leyes educativas en España desde 19880: de la LOECE a la LOMLOE*. DIARIO DE NAVARRA. Recuperat 11 15, 2021, de <https://www.diariodenavarra.es/noticias/actualidad/nacional/2020/11/20/leyes-educativas-esp-ana-logse-lomloe-ley-celaa-708754-1031.html>
- Diesbach, N. *Claudio Naranjo y su propuesta de una educación transformadora* [PDF]. Baja California: Instituto de Investigaciones Pedagógicas. Recuperat de https://www.claudionaranjo.net/pdf_files/education/por_nicole%20diesbach_spanish.pdf
- Domingo i Grabiell, A., Adroer i Puig, A., Catalunya. Generalidad, Departamento de Política Territorial y Obras Públicas, & Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques (Eds.). (2003). *Diccionari Visual de la Construcció*. Generalitat de Catalunya.
- EcoHabitat, S.L. (2011). *Guía del hábitat ecológico* (3a ed.). Ediciones Ecohabitar.

Editorial Ecohabitar. (2019). *Etiquetas ecológicas o ecocertificados*. EcoHabitar. Recuperat gener 9, 2022, de <https://ecohabitar.org/etiquetas-ecologicas-o-ecocertificados/>

Ellen Macarthur Foundation. (2017). *Economía Circular*. Recuperat 16, 2022, de <https://archive.ellenmacarthurfoundation.org/es/economia-circular/concepto>

Escuela de Summerhill - Wikipedia, la enciclopedia libre. (2021). Recuperat 26 agost 2021, de https://es.wikipedia.org/wiki/Escuela_de_Summerhill

Escuela Libre Paideia. (2020). Recuperat 26 agost 2021, de https://es.wikipedia.org/wiki/Escuela_Libre_Paideiahttps://es.wikipedia.org/wiki/Escuela_Libre_Paideia

Espigado Tocino, Gloria y Cabrera Montoya, Blas. «Las leyes educativas de la democracia en España a examen (1980-2013)», *Historia y Memoria de la Educación*, 3 (2016): 7-14.

Ferrer i Guàrdia, F. (2014). *La escuela moderna* [PDF]. Biblioteca Virtual Antorcha. Recuperat de https://www.solidaridadobrera.org/ateneo_nacho/libros/Ferrer%20Guardia%20-%20La%20escuela%20moderna.pdf

Font, R. (2016, juliol 9). Transformar l'educació a través de l'art. *Ara Criatures*. https://criatures.ara.cat/criatures/transformar-leducacio-traves-lart_1_1586393.html

Francesco Tonucci - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure. (2021). Recuperat 11 setembre 2021, de https://ca.wikipedia.org/wiki/Francesco_Tonucci

Fundació Enciclopèdia. (2021). *Gran Enciclopèdia Catalana*. Recuperat 19, 2022, de https://www.enciclopedia.cat/search/site/biocompatibilitat?f%5B0%5D=im_field_faceta_cerca_1%3A472183&f%5B1%5D=im_field_faceta_cerca_1%3A472197&f%5B2%5D=im_field_faceta_cerca_1%3A472198&f%5B3%5D=im_field_faceta_cerca_1%3A472193&f%5B4%5D=im_field_faceta_cerca

Gaia. (2022). Wikipedia. Recuperat gener 18, 2022, de <https://es.wikipedia.org/wiki/Gaia>

Gallardo, J. Claudio Naranjo y la pedagogía del amor. Recuperat 30 agost 2021, de <https://elpuig.xeill.net/el-centre/activitats/jornades-didactiques/educacio-emocional/claudio-naranjo-y-la-pedagogia-del-amor>

González Pérez, C. (2011). *Veintitrés maestros, de corazón: un salto cuántico en la enseñanza*. Mandala.

Institución Libre de Enseñanza - Wikipedia, la enciclopedia libre. (2021). Recuperat 30 juliol 2021, de https://es.wikipedia.org/wiki/Instituci%C3%B3n_Libre_de_Ense%C3%B1anza

Institut für Baubiologie + Oekologie (IBN). (2011). *Instalaciones eléctricas*. EcoHabitar Visiones Sostenibles S.L.

Institut für Baubiologie + Oekologie (IBN). (2011). *Radiaciones*. EcoHabitar Visiones Sostenibles S.L.

Institut Obert de Catalunya. (n.d.). *Desenvolupament socioafectiu*. Desenvolupament socioafectiu. Recuperat desembre 29, 2021, de https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_edi_m07_/web/fp_edi_m07_htmlindex/WebContent/u3/a2/continguts.html

Instituto di Psicología del CNR. *La ciudad de los niños* [Ebook]. Roma. Recuperat de https://www.bizkaia21.eus/fitxategiak/09/bizkaia21/Bizkaia_Maitea/pdf/144/Tonucci_Ciudad_de_los_ninos.pdf?hash=f60fc787d90b901d983c694f8b352ccc

Janusz Korczak - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure. (2021). Recuperat 22 agost 2021, de https://ca.wikipedia.org/wiki/Janusz_Korczak

Josefa Martín Luengo - Wikipedia, la enciclopedia libre. (2021). Recuperat 26 agost 2021, de https://es.wikipedia.org/wiki/Josefa_Mart%C3%ADn_Luengo

Jugar y aprender con el método Montessori (P. Paterna Molina, Trans.; 1a ed.). (2017). Espasa Libros, https://www.planetadelibros.com/libros_contenido_extra/37/36433_jugar_y_aprender_con_el_metodo_montessori.pdf

Ken Robinson - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure. (2021). Recuperat 26 setembre 2021, de https://ca.wikipedia.org/wiki/Ken_Robinson

La Educación Prohibida. (2012). [Video]. Recuperat de <https://youtu.be/-1Y9OqSJKCc>

Lev Tolstoi. (2021). Viquipèdia: L'enciclopèdia lliure. Recuperat 09 26, 2021, de https://ca.wikipedia.org/wiki/Lev_Tolstoi

Markowska-Manista, U., & Zakrzewska-Oledzka, D. (2019). *La pedagogía de Janusz Korczak y los métodos de trabajo participativo con los niños por sus derechos humanos I* [PDF]. Madrid: Ediciones Complutense. Recuperat de <http://file:///C:/Users/ginas/AppData/Local/Temp/64452-Texto%20del%20art%C3%ADculo-4564456572690-2-10-20200116.pdf>

MARTÍN, J. (2020). Entrevista con el pedagogo italiano Francesco Tonucci I RTVE. Recuperat 11 setembre 2021, de <https://www.rtve.es/noticias/20200829/entrevista-pedagogo-investigador-italiano-francesco-tonucci/2041015.shtml>

Martínez Martínez, Á. (2015). *Bioconstrucción. Cómo crear espacios saludables, ecológicos y armoniosos*. Ediciones i.

Martínez Pisón, M. (2012, maig 25). *La evolución del sistema educativo español*. Escuela inclusiva. Recuperat maig 16, 2021, de <https://escuelainclusiva.wordpress.com/2012/05/25/la-evolucion-del-sistema-educativo-espanol/>

Mètode Montessori - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure. (2021). Recuperat 26 setembre 2021, de https://ca.wikipedia.org/wiki/M%C3%A8tode_Montessori#Origen_del_m%C3%A8tode_Montessori

MILLOR SI POSES a totes Recuperat en comptes de Retrieved, de en comptes de from, i els mesos en català i minúscula

Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. (2014). *Entrevista a Francesco Tonucci* [Video]. Recuperat de <https://youtu.be/nSfLOIY-YAg>

Modelos educativos alternativos : Amara Berri. (2017). Recuperat 26 setembre 2021, de <https://fun4us.org/2017/05/18/modelos-educativos-alternativos-amara-berri/>

National Advisory Committee on Creative and Cultural Education. (1999). *All Our Futures: Creativity, Culture & Education*. DfEE.

Olivé, C. (2021). *Una educació rebel: El poder de transformar la societat* (1st ed.). Barcelona: Rosa dels vents.

Parellada, C. (2007). *La pedagogía sistémica: la educación sigue latiendo al compás de los tiempos* [PDF]. Universitat Autònoma de Barcelona. Recuperat de <http://xtec.cat/crp-santcugat/pedagogiasistemicanoustemps.pdf>

Pastor, A. (2006). *Pedagogía sistémica: Cada quien en su lugar para poder educar* [PDF]. Las Palmas de Gran Canaria: Amparo Pastor. Recuperat de https://losrealejos.es/documentos/bienestar-social/dialogo-dialogo/2015/conferencia_amparo_pastor_las_palmas_8_de_junio_de_20063.pdf

Paymal, N. (2008). *Pedagogía 3000: guía práctica para docentes, padres y uno mismo*. Ox La-Hun.

Pedagogia sistèmica - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure. (2021). Recuperat 26 setembre 2021, de https://ca.wikipedia.org/wiki/Pedagogia_sist%C3%A8mica

Pedagogia Waldorf - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure. (2021). Recuperat 26 setembre 2021, de https://ca.wikipedia.org/wiki/Pedagogia_Waldorf

Pierson, R. (2013). *Every kid needs a champion* [Video]. Recuperat de https://www.ted.com/talks/rita_pierson_every_kid_needs_a_champion

Posovisual (Director). (2020). *Waldorf, educación para la vida* [Film]. Youtube. <https://youtu.be/X9nUMm12y4o>

Principios básicos de la pedagogía sistémica. (2015, March 7). VIU. Recuperat gener 16, 2022, de <https://www.universidadviu.com/es/actualidad/nuestros-expertos/principios-basicos-de-la-pedagogia-sistemica>

Principios metodológicos - Amara Berri Sarea. (2021). Recuperat 11 agost 2021, de <https://amaraberrisarea.hezkuntza.net/es/printzipio-metodologikoak>

¿Qué es el método Montessori?. Recuperat 11 agost 2021, de <https://metodomontessori.org/>

Qué es la pedagogía Waldorf y por qué me gusta | De mi casa al mundo. (2015). Recuperat 25 maig 2021, de <https://www.demicasaalmundo.com/blog/hace-unos-dias-mientras-tomaba-un-te/>

Responsabilidad Social TV (Director). (2016). *[Huellas] Olga Cossettini - Pedagoga argentina (Programa 15)* [Film; Youtube]. <https://youtu.be/SAbTar6wLXI>

Robinson, K. (2006). *Do schools kill creativity?* [Video]. Recuperat de https://www.ted.com/talks/sir_ken_robinson_do_schools_kill_creativity

Robinson, K. (2010). *Bring on the learning revolution!* [Video]. Recuperat de https://www.ted.com/talks/sir_ken_robinson_bring_on_the_learning_revolution#t-197765

Robinson, K., & Aronica, L. (2016). *Escuelas creativas*. Debolsillo. 978-84-663-3504-1

Rodríguez Lledó, C., & Equipo de Arquitecturas Adaptadas al Medio. (1999). *Guía de Bioconstrucción: Sobre Materiales y Técnicas Constructivas Saludables y de Bajo Impacto Ambiental*. Mandala Ediciones, S.A.

Rudolf Steiner - Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure. (2021). Recuperat 26 setembre 2021, de https://ca.wikipedia.org/wiki/Rudolf_Steiner

Silvestre Fortea, E. (2007). Geobiología y biohabitabilidad. In *Cuadernos monográficos GEA I*. Asociación de Estudios Geobiológicos.

Tolstói, L. (2017). *Escritos pedagógicos: Tolstói y la escuela de Yásnaia Poliana* (Primera edició ed.). Ediciones La Llave.

UNESCO: Oficina Internacional de Educación. (1999). *JANUSZ KORCZAK*. Recuperat 12, 2022, de <http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/korczaks.PDF>

UNIR - La Universidad en Internet. (2021). *César Bona - Humanizar la Educación - Aula de Cultura* [Video]. Recuperat de https://youtu.be/_46e0Gxcbyg

Universitat de Girona. (n.d.). Dr. Barbeta Sola, Gabriel. UdG. Recuperat gener 7, 2022, from <https://www.udg.edu/ca/directori/pagina-personal?ID=2000974>

Ureña, E. M., & Fuchs, E. (2021). *Karl Christian Friedrich Krause*. Wikipedia. Recuperat gener 9, 2022, de https://es.wikipedia.org/wiki/Karl_Christian_Friedrich_Krause

Usón, P. (Director). (2014). *Entre maestros* [Film]. Youtube. <https://youtu.be/Ogu3TyAbVsI>

Vega Fuente, A. (2013, Gener). La educación social en la escuela: completo imprescindible. (16), 14.

<https://eduso.net/res/revista/16/el-tema-acercamientos/la-educacion-social-en-la-escuela-completo-imprescindible>

Zubacheva, K. (2020). Por qué era tan especial la escuela para niños de Lev Tolstói.

Recuperat 26 setembre 2021, de

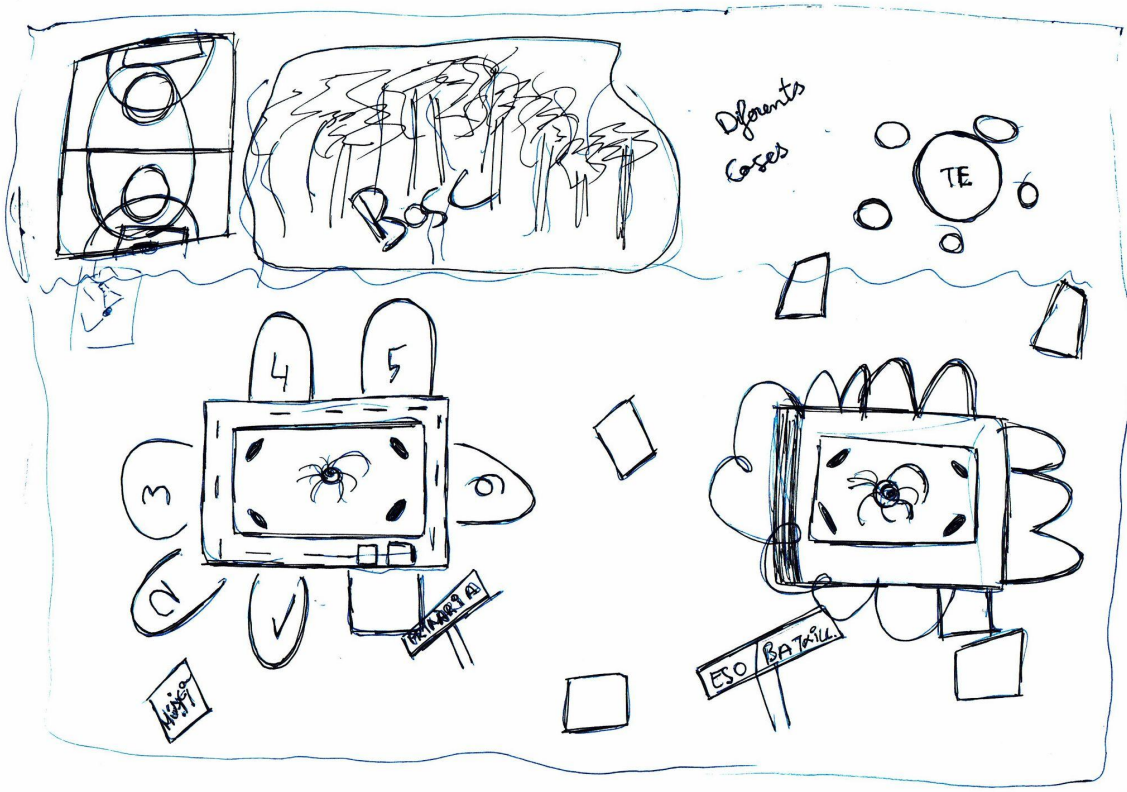
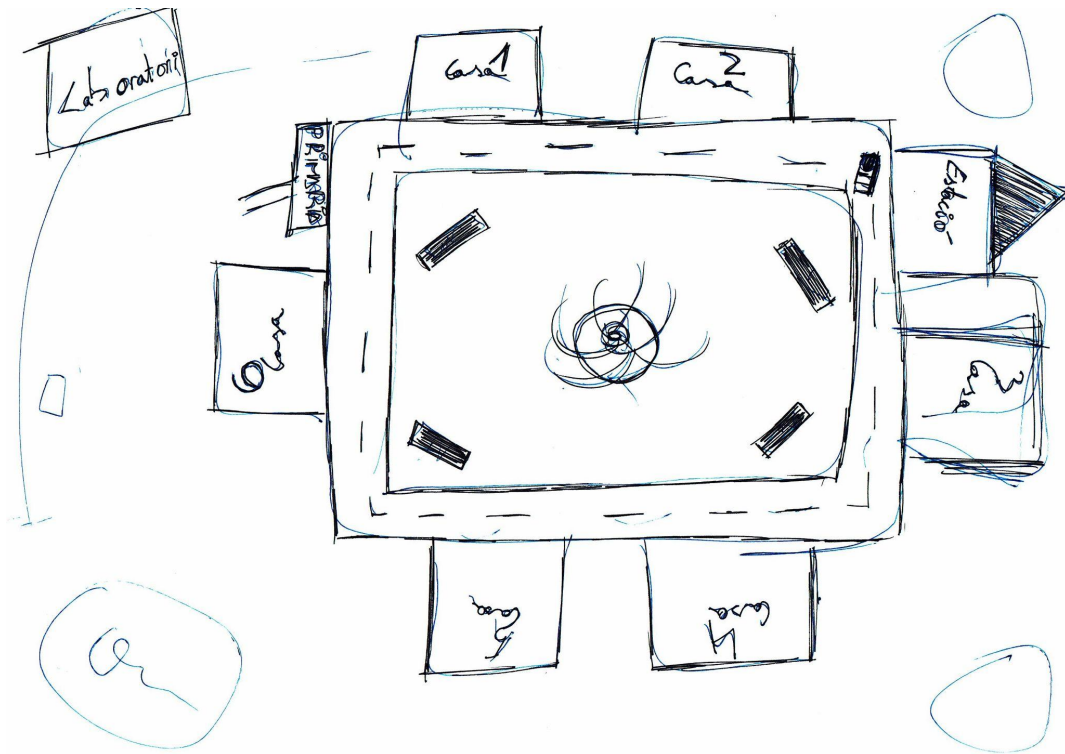
<https://es.rbth.com/historia/85253-especial-escuela-ni%C3%B1os-lev-tolst%C3%B3i>

1.1. L'espectre electromagnètic | zenit. (2017, abril 24). Nodes de projectes XTEC. Recuperat gener 9, 2022, de

https://projectes.xtec.cat/zenit/general/p03_ud01-1-lespecte-electromagnetic/

7. ANNEXOS

7.1. Fotografies dels esbossos que vaig fer quan era petita sobre l'institut

7.2. Entrevista a Jose Álvarez, ex professor d'un institut Waldorf

1. Quan vas entrar en aquest institut coneixies la pedagogia Waldorf? Com la vas conèixer?

Sí, bé en principi em vaig familiaritzar en la pedagogia Waldorf una vegada vaig ingressar a treballar allí, és a dir, de primeres no sabia en que consistia, no obstant això en el moment que em vaig incorporar i vaig entrar en el plantell em vaig haver de posar les piles i conèixer de prop la metodologia, la filosofia, les directrius més o menys bàsiques que ens demanaven als professors, perquè al cap i a la fi jo era nou, però el nou que havia d'adaptar-se al sistema.

2. Quan vas entrar en aquest institut vas tindre que assistir a cursos o fer alguna mena de formació per poder entendre aquesta pedagogia? Et van donar algunes directrius per fer les classes?

No, tens tota la raó. Evidentment, una de les premisses bàsiques per a treballar en un col·legi Waldorf és tindre la pedagogia Waldorf, és a dir, has de fer una formació Waldorf. Això és un curs que evidentment costa uns diners però que jo no tenia. La meva incorporació va ser per una urgència, demanaven un professor de valencià en aquell moment i l'únic que van trobar allí a prop vaig ser jo, de tal manera que no tenia la formació Waldorf. Això m'ho van oferir una vegada vaig acabar el curs escolar, és a dir, fer aquest curs i continuar, però ja va ser una decisió meua que no vaig acceptar, de tal manera que puc dir-te que va ser al llarg del curs quan em vaig informar de totes les bases i totes les directrius que marcava aquesta filosofia i sobretot també la seva pedagogia.

El Waldorf sobretot es basa en la gamificació, en el joc, sobretot en els nens, perquè se'ls ha de despertar la creativitat. Allò artístic està per damunt de qualsevol nivell cognitiu o de qualsevol coneixement o com a mínim és un instrument per a arribar al coneixement, segons la bellesa i l'estètica, perquè aquesta primera impressió és la que ajuda a descobrir el coneixement.

Tot el que serveix per a fer amb les mans li donen una importància radical, o sigui, abans que comprar-ho cal crear-ho. Algunes assignatures no són tan pròpies com aquí o com a mínim li donen més importància com pot ser l'educació plàstica, l'alfareria o la costura, coses d'aquest tipus no les trobes en un col·legi convencional i no obstant,

allí són assignatures que es reconeixen com a tal. Per tant són tres bases: la natura o les coses fetes amb les mans, la gamificació per a despertar la vivesa i la manipulació en tot lo que prové de la terra.

Els tenen una sèrie de limitacions que al mateix temps per a mi suposaven un repte perquè clar, quan vens d'una escola convencional això no t'ho han ensenyat i has d'aplicar-ho d'una altra forma, és a dir, sí que me van ensenyar una sèrie de directrius com per exemple: no podia utilitzar cap tipus de tecnologia a aquestes edats iestic parlant d'un 1r i 2n d'ESO, els meus alumnes eren els majors d'aquella escola.

En aquell moment estava el jardí d'infància, infantil i estava primer i segon de la ESO que era 6è i 7è curs allí, perquè van per septennis i ells formaven part del tercer, que es mou entre el jove i l'adult, però clar la limitació de les noves tecnologies era perquè encara no eren el suficientment madurs com per a utilitzar-les, així ho tenien interioritzat. Per això era un inconvenient però també un repte, de tal manera que havia d'aplicar les classes d'alguna altra forma que no fos en un ordinador o en qualsevol altra aplicació. D'altra banda, la creació de la llibreta, que ve de la mà d'ells, perquè no hi ha llibres. Nosaltres, els professors, donem el que ve a ser una classe convencional en quan a la xerrada de teòrica i un cop acaba la classe fem un petit esquema a la pissarra, que ells traslladen a una llibreta que és seva completament, ja que el que aprenen ve de la reflexió que treuen del que ha fet el professor.

3. Segons la pedagogia Waldorf, “l'educació ha de dur-se a terme com un obrar artístic, en un ambient lliure i creador”. Com ho vas veure reflectit a l'institut on vas treballar?

Completament, ja et dic, jo vaig veure coses que fins aquell moment no havia viscut. Per exemple, donar les classes no sols a l'aula sinó també a l'aire lliure i a la naturalesa va ser una de les coses que més em van impressionar i també que jo més agraiïa, no sols es redueix a l'aula en sí sinó que aquesta era molt més gran. Després els alumnes també tenien coneixements d'horticultura, és a dir, cultivaven, recollien, sabien totes les temporades de cadascuna de les collites... També existia l'euritmia que és la dansa que transmet els sentiments, les emocions, etc, i això era una assignatura obligatòria. El teatre era un dels instruments bàsics que tenien per a

exterioritzar la seva creativitat, el dibuix està molt present, tot allò que està manipulat amb les mans i la naturalesa era per a ells una creació artística, tenien llibertat per a expressar el seu enginy.

4. Tinc entès que aquesta pedagogia agrupa els alumnes en quatre temperaments (el sanguini, el flegmàtic, el colèric i el melancòlic) i a partir d'aquí ells examinen a l'alumne sense jutjar-lo, a l'institut on vas estar això ho posaven en pràctica?

Sí, realment sí. Són grups petits. La meua classe on jo donava valencià eren dotze alumnes, de tal manera que hi ha una atenció pràcticament individual de tots ells, perquè no és un grup gran. No obstant això, sí que es tracten a ells com a família, vull dir, el tractament és tan proper entre tots que al final funcionen com una família i això porta a una gran sensibilitat entre ells. D'altra banda, tot això dels humors sí que ho tenen en compte els professors en certa manera, però clar, al final es reuneixen tots en una classe i s'han de trobar tant els punts òptims com els punts negatius de cada un d'aquests humors. Per tant, estem al mateix, això és igual a la pedagogia que estiguis, ja que, al cap i a la fi tots tenen uns ritmes diferents, un comportament diferent, un caràcter diferent i el professor el que ha de fer és adaptar-se a ells també i una mica veure si poden encaminar la classe cap a una mateixa direcció que és complir una sèrie d'objectius.

5. La idea d'utilitzar l'art d'educar com a fonament d'una verdadera renovació social, és present sempre en la pedagogia Waldorf?

Si vols entendre que és una autèntica revolució de l'educació, no, perquè al cap i a la fi funciona sobre les bases convencionals però donant una apertura molt més holística o panoràmica de diferents coses i té una base molt antiga, ja que sorgeix a principis del segle XX. Vull dir, és una innovació, sí però tampoc, és a dir, s'està aplicant ara, s'està coneixent ara, en els últims anys, perquè la pedagogia Waldorf es movia sobretot a Alemanya. El que passa és que afavoreix a altres aptituds perquè per exemple, molts dels nens venien dels centres habituals o convencionals on no s'havien adaptat bé, de tal manera que allí trobaven un refugi. Altres que tenen desenvolupada la base artística funcionaven de meravella en aquest tipus de col·legis, gent que té una mentalitat molt més oberta, molt més àmplia, també es sentia molt

més agraïda en aquest tipus de col·legis. És una renovació de la pedagogia i pot ser igual de vàlida que qualsevol altra nova pedagogia i no dic que sigui tampoc la més beneficiosa però per supost té els seus punts febles i els seus punts forts.

6. És cert que aquesta metodologia fomenta el grup cooperatiu entre els estudiants?

I tant! Funcionen com una família, com t'he dit abans, de fet les famílies també estan integrades dins de la comunitat educativa. Hi ha molta solidaritat entre ells, molta sensibilitat, o sigui que en el moment que qualsevol d'aquests alumnes tenia algun problema al final se sentia recolzat per la resta dels companys. No era tan individualista sino que al final era un petit grup homogeni on funcionaven tots a una. Això sí que és una cosa que veus que en grups més amplis costa més, però en grups petits de 12, 8 o 10 persones com eren aquelles classes és molt més senzill portar-ho endavant. També és el que dic, hi ha relació en les famílies no tan sols en els propis alumnes, això al final fa que tots giren cap al mateix entorn i com a mínim sigui positiu.

7. Creus que és un avantatge o un desavantatge que un alumne cursi fins a 2n de batxillerat a una escola Waldorf i després vagi a la universitat?

Aquí està la pega. No tot és un món de roses, no? La pedagogia Waldorf crec que va molt dirigida a una edat infantil, després quan arriba una edat de maduresa que és entre els 12 i 14 anys cap endavant, evidentment el canvi que fan des d'un col·legi Waldorf a un institut convencional és un canvi molt dràstic, però tan dràstic com per exemple es troben que mai han fet deures, mai han fet exàmens i llavors per a ells és completament radical a una concepció que tenien des del Waldorf. Clar, aquest xoc és el que produeix moltes vegades el fracàs escolar quan arriben a l'institut. Això vol dir que no tenen aptituds? Sí que les tenen, però no estan acostumats a aquesta metodologia convencional. Això suposa una feina per a ells, depèn també del camí o la branca que agafin perquè per exemple els que van a disseny tècnic són meravellosos perquè ja tenen aquesta tasca o aquesta vessant artística molt enfilada però els que es dediquen a llengües ho tenen més complicat perquè no tenen redacció o no han donat sintaxi... Jo com a professor de llengua me'n donava compte de les mancances que tenien molts d'ells. Al cap i a la fi, quan tu canvies dràsticament de

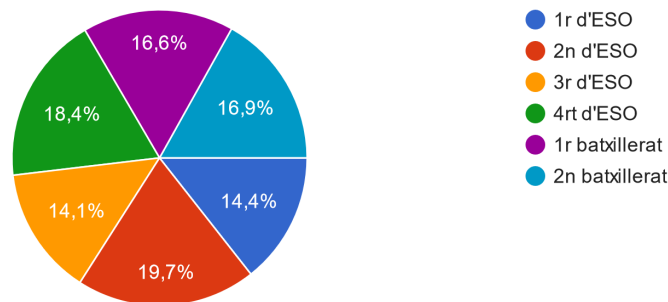
gènere per dir-ho d'algun mode, de col·legi i sobretot de metodologia i sistema és prou greu, però passa en tot, com si tu et canviessis de país. Què passa, què puc adaptar-me o puc vindre'm a baix i aquest és el gran problema, però no del Waldorf sino del sistema educatiu perquè només et garanteix una línia educativa i és una selectivitat, si tu no prepares el Waldorf per a la selectivitat llavors de qui és el problema, del Waldorf o del sistema? Ha d'haver una altra alternativa per a això, el que dic és que llavors han de ser de les dues bandes, el Waldorf ha de saber que en certa edat a d'abandonar en certa manera la seva pedagogia per a ajustar-se a allò que està reclamant el sistema, que és el que tenim tots els estudiants, però el sistema també hauria de ser més tolerant en algunes altres qüestions metodològiques, sobretot per afavorir la gent que ve d'altres pedagogies, no sols la Waldorf, sigui de la Montessori o de la Institución Libre de la Enseñanza o d'on vingui. Al cap i a la fi es tracta de que tant uns com els altres puguin donar de sí una miqueta en aquest camí.

7.3. Enquesta professors i alumnes: “Un canvi en la manera d’ensenyar”

Aquestes són les respostes de totes les preguntes de l’enquesta confeccionada per als alumnes. Les respostes 12, 20, 25 i 28 són més obertes i on l’alumne donava la seva opinió i contestava lliurement; tan sols se n’han adjuntat les primeres com a mostra.

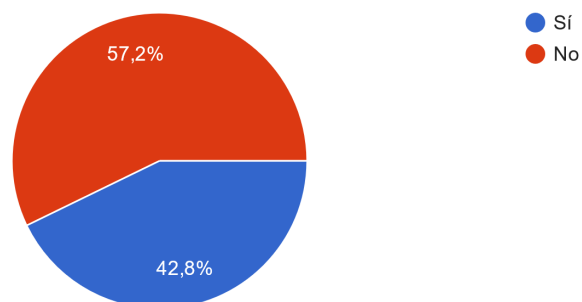
1. Què estàs cursant?

320 respostes

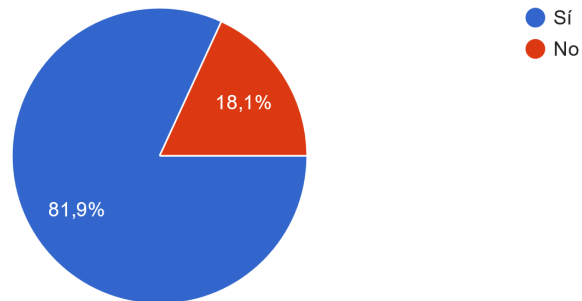
3. T'agrada el que feu a classe?

320 respostes

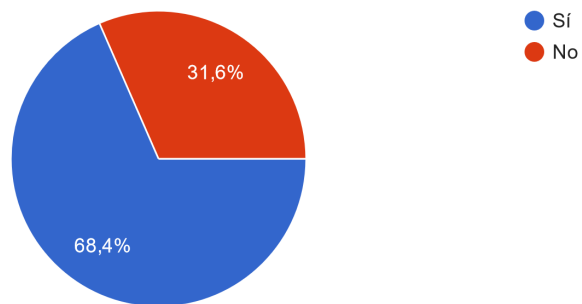
4. T'impliques en la feina que feu a classe?

320 respostes

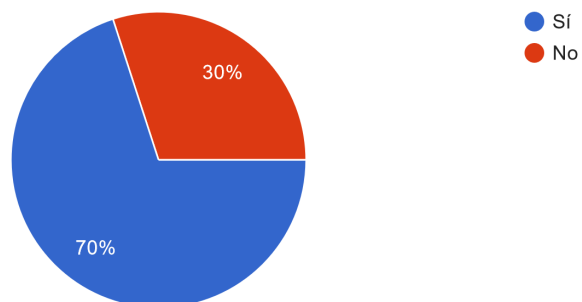
5. Et costa posar-te a fer els deures a casa?

320 respostes

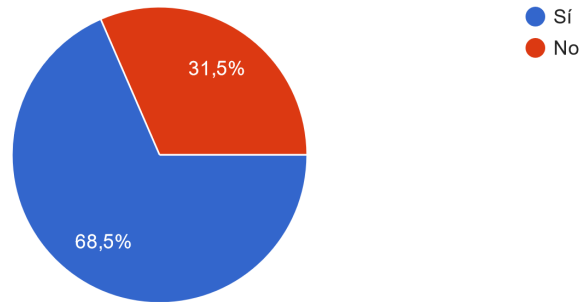
6. Desconnectes molt sovint a classe?

320 respostes

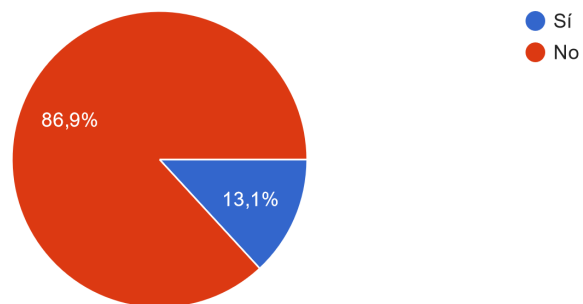
7. Busques informació i et fas preguntes sobre allò que t'interessa?

314 respostes

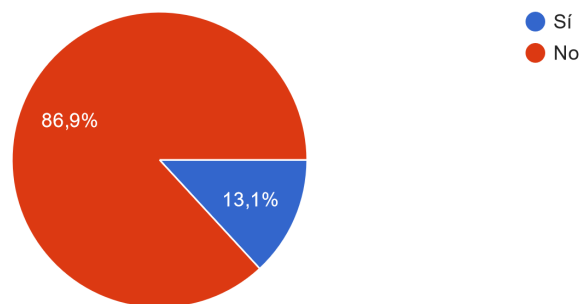
8. T'agrada que de totes les matèries (o gairebé totes) hi hagi examen?

320 respostes

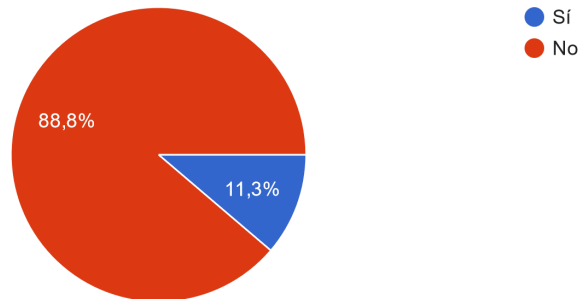
9. T'agrada que totes les classes (o gairebé totes) siguin teòriques?

320 respostes

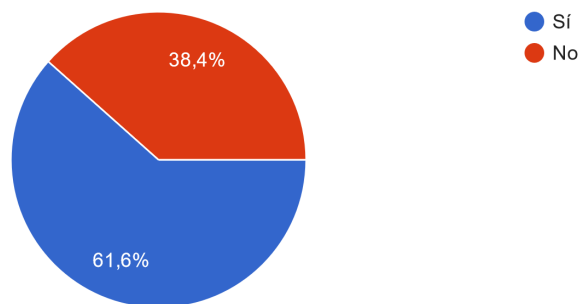
10. Et sents a gust estant asseguda 6 hores al dia a una cadira?

320 respostes

11. Preferiries no anar a l'institut i quedar-te a casa fent allò que més t'agrada?

320 respostes

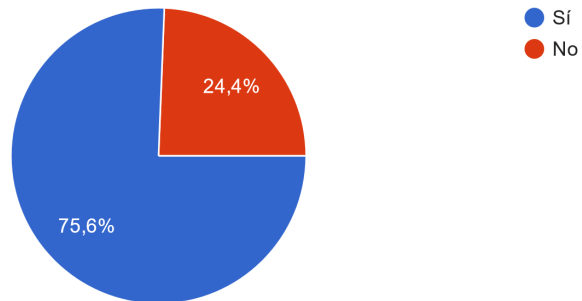
12. Si a la pregunta anterior has respost que prefereixes quedar-te a casa, especifica què és allò que més t'agrada:

164 respostes

Dormir
dormir
no
Cantar i ballar
Ballant, cantant, llegint, mirant series, investigant sobre anatomia humana i malalties
Dibuixar
La natura els gats i llegir
Fer esport, ballar, pintar, tocar la guitarra...
Escriure, relatar històries...

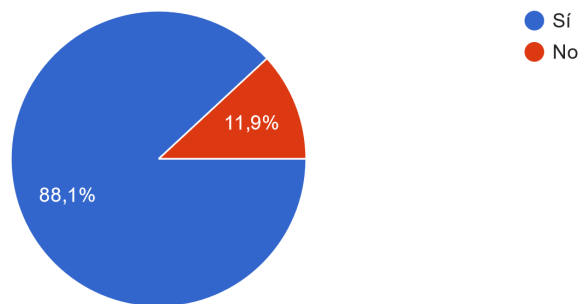
13. T'importa el que els professors pensen i creguin de tu?

320 respostes

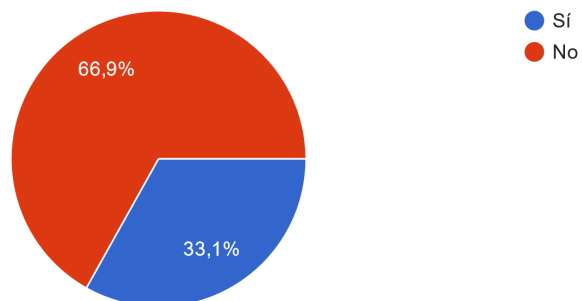
14. Et sents ben tractada a classe?

320 respostes

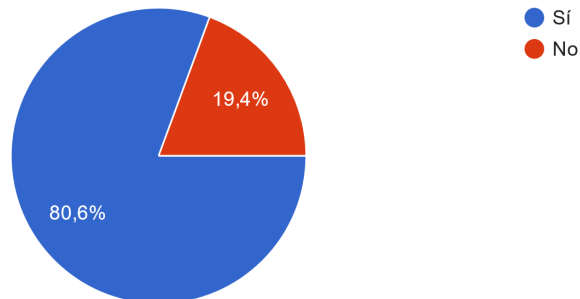
15. Et motiva anar a classe?

320 respostes

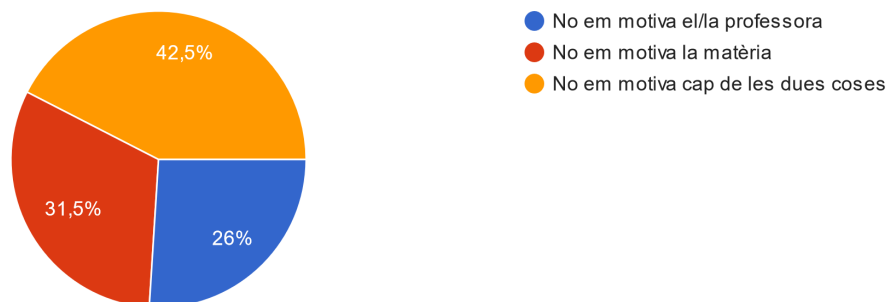
16. T'avorreixes a classe?

320 respostes

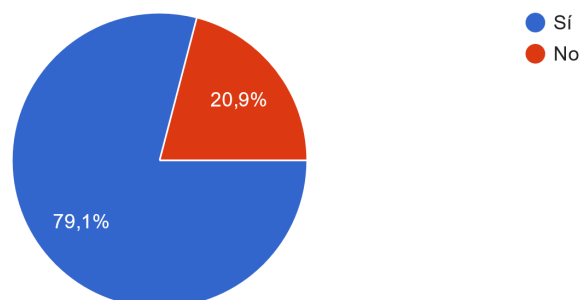
17. si t'avorreixes, creus que és pel professor, la matèria o per les dues coses?

273 respostes

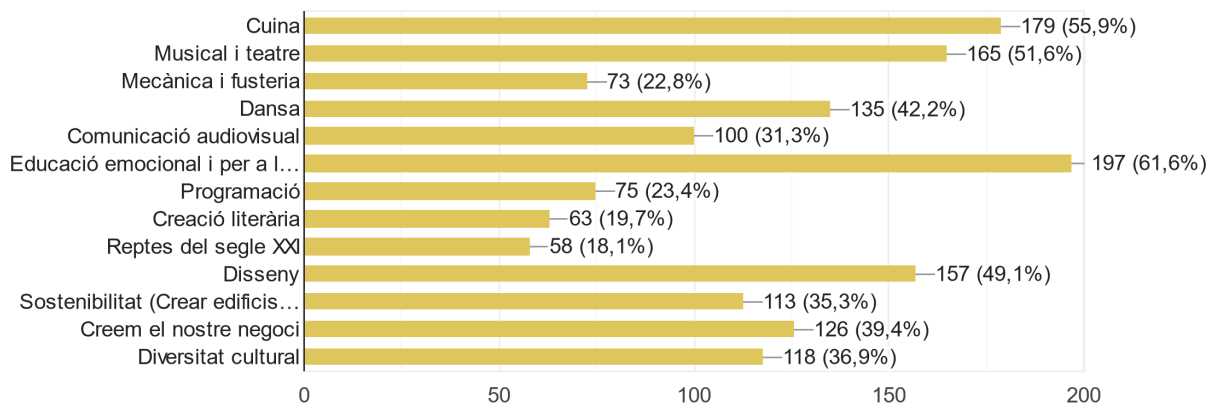
18. T'agradaria anar a un institut on l'art (escènic, musical, visual, estètic, culinari, etc) fos tant important com les altres assignatures?

320 respostes

19. Tria les assignatures que t'agradaria fer si al teu institut estessin. (Pots marcar totes les que vulguis)

320 respostes

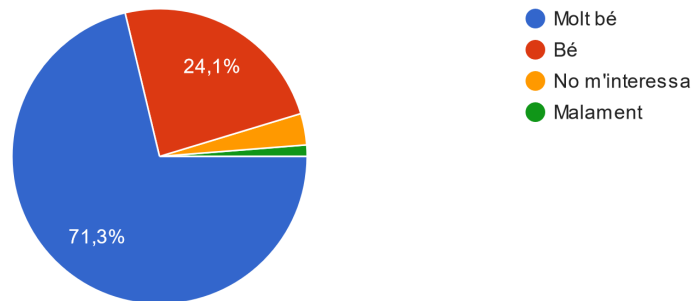
20. Enumera les 3 matèries que més t'agraden de les que fas actualment

320 respostes

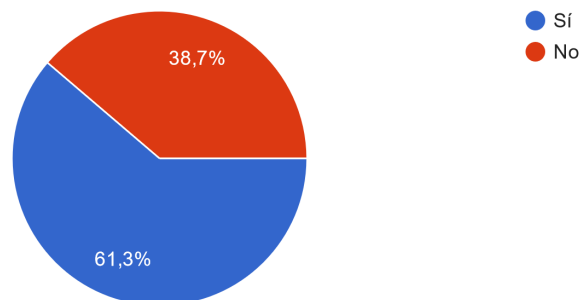
21. Què et semblaria estar en un institut sostenible? És a dir, els materials dels quals estaria fet serien respectuosos amb el medi ambient i la teva salut.

320 respostes

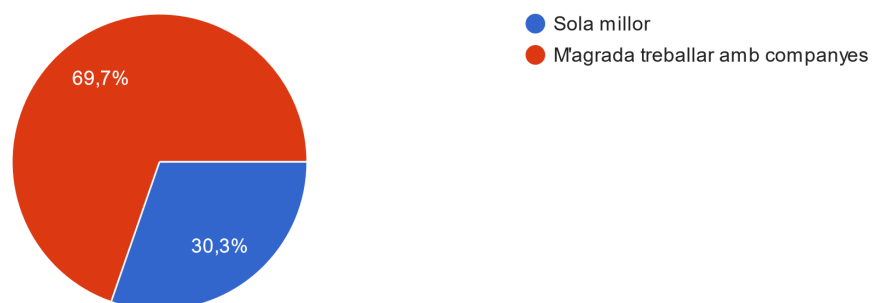
22. T'agradaria tenir l'opció d'anar a classe amb persones més petites i més grans i així aprendre d'elles també?

320 respostes

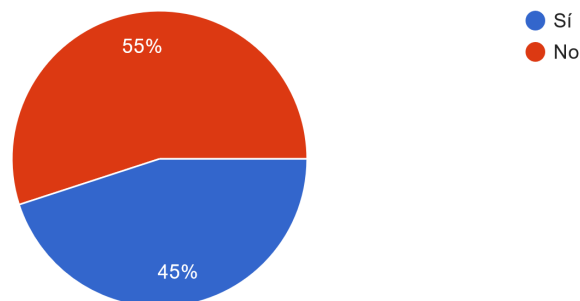
23. T'agrada treballar amb les teves companyes o prefereixes fer-ho sola?

320 respostes

24. Creus que t'estan donant i ensenyant suficients eines per poder complir els teus somnis?

320 respostes

25. Si has respost no a la pregunta anterior, explica quines eines creus que t'haurien de donar:

131 respostes

Eines per al món del espectacle i poder estar davant d'un públic sense passar vergonya

Qualsevol

Especificar més en els meus temes d'interès i no fer l'educació tant general.

Motivació a l'hora de fer les coses, etc.

Sobretot educació en l'economia

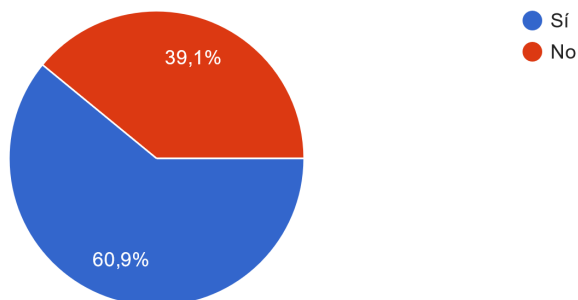
Crec que estaria molt bé que existís una assignatura on s'ensenyés una mica d'Economia domèstica, coses com saber com va lo dels impostos, el IVA que s'ha de pagar a final de trimestre o lo del IRPF. No tinc nidea de que es això i es bastant important pel que me diuen muns pares.

No expliquen com fer un curriculum(per exemple)

Crec que ens haurien d'explicar més coses sobre com aconseguir feina, pagar factures, fer la declaració de la raenda, crear un negoci... Mes coses que de veritat importin i serveixin per a el dia de dema. Que esta

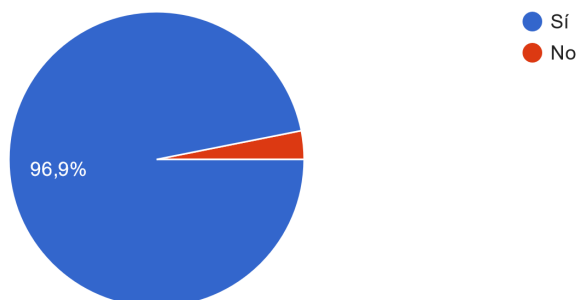
26. Estàs d'acord amb que a 4rt d'ESO hagi de triar ja si vols fer ciències, humanitats o FP (Formació Professional)?

320 respostes

27. Et semblaria bé poder triar més assignatures, és a dir, fer més optatives del teu gust i menys obligatòries?

320 respostes

28. Tens alguna idea d'assignatura que t'agradaria fer si poguessis? Explica-me-la si vols, segur que és genial!

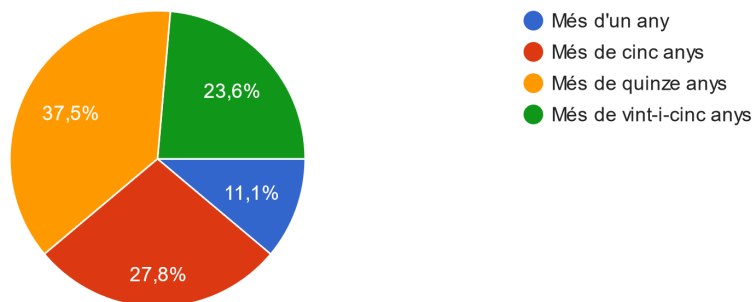
158 respostes

Psicologia
Cuina
no
Gestions bàsiques de la vida, és a dir, com fer la declaració de la renda, contractes, etc
Gestió d'emocions i organització de vida (inteligència emocional)
Estratègia de jocs (jugar a jocs de taula i aprendre a perdre, estratègia, paciència, veure que hi ha batalles mes importants que altres,...)
Autoconeixement (que ets no i que no, ...) i relaxació (aprendre a gestionar l'ansietat, etc)
Anatomia humana
Dansa

Adjunto les respostes de les preguntes confeccionades per als professors.

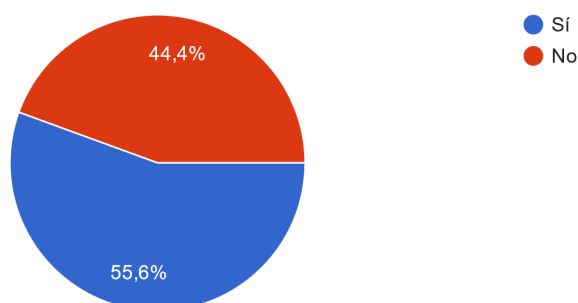
1. Quant temps fa que treballes a l'educació?

72 respostes

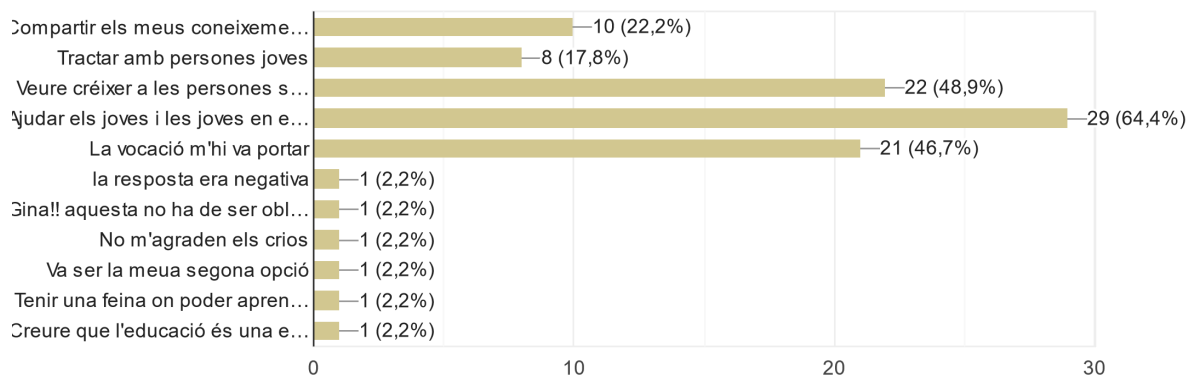
2. Era la teua primera opció dedicar-te a l'ensenyament?

72 respostes

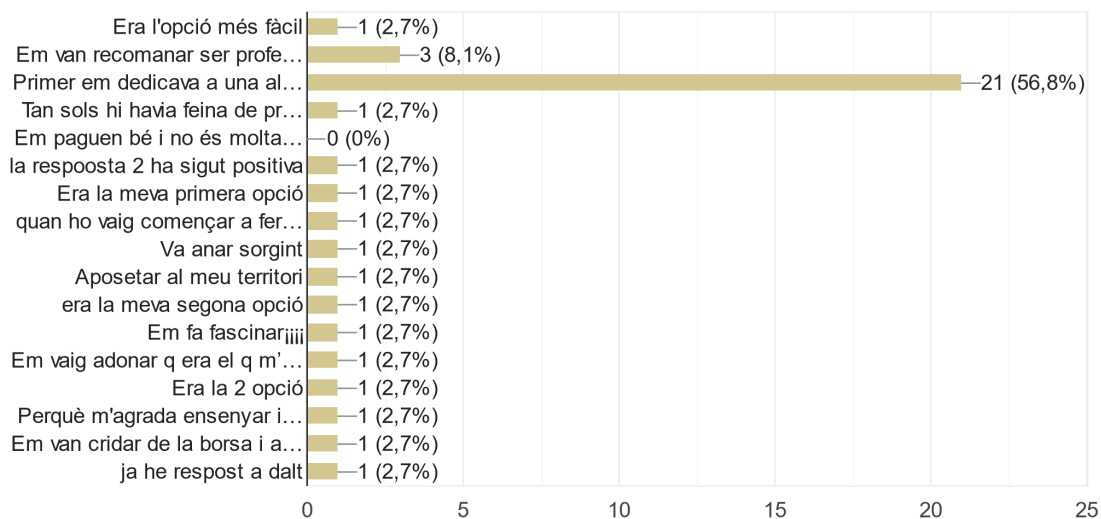
3. Si la resposta anterior ha estat afirmativa pots explicar breument quina va ser la teua motivació i si ha variat amb el temps?

45 respostes

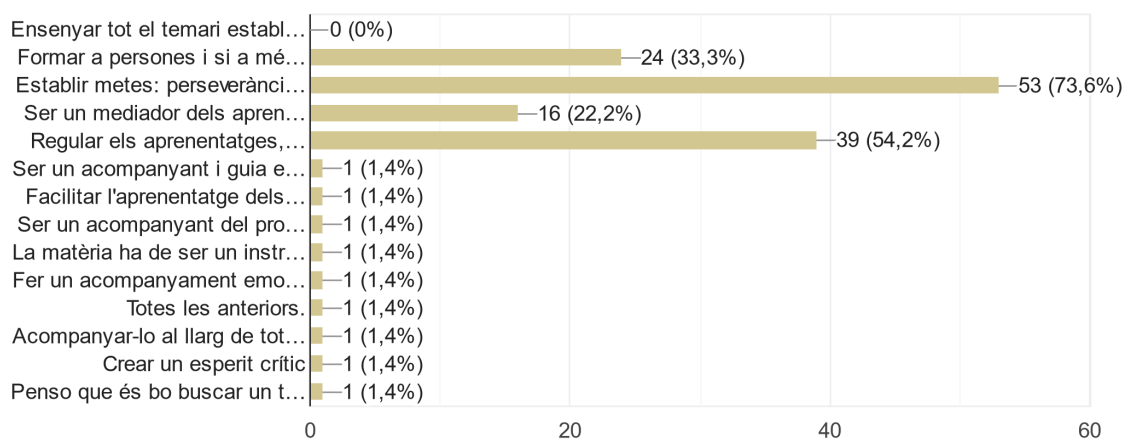
4. Si la resposta 2 ha estat negativa pots explicar breument perquè et dediques a ensenyar?

37 respostes

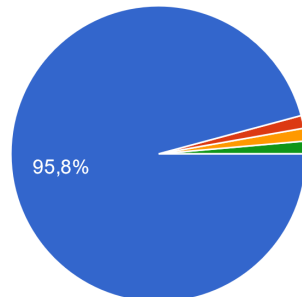
5. Quina creus que és la funció primordial d'un professor?

72 respostes

6. Consideres bàsic ensenyar als alumnes a que siguin bones persones?

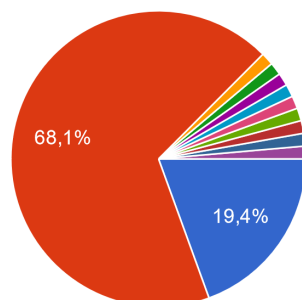
72 respostes

- Sí
- No
- Primer, la família
- Hi estic d'acord, tot i que també que aquesta part és una tasca principal que al ensenyar a casa des de l'educació de la família, essent l'escola un reforç sobre el tema.

7. Reps prou suport, ajuda i comprensió per desenvolupar la teva tasca per part d'ensenyament?

72 respostes

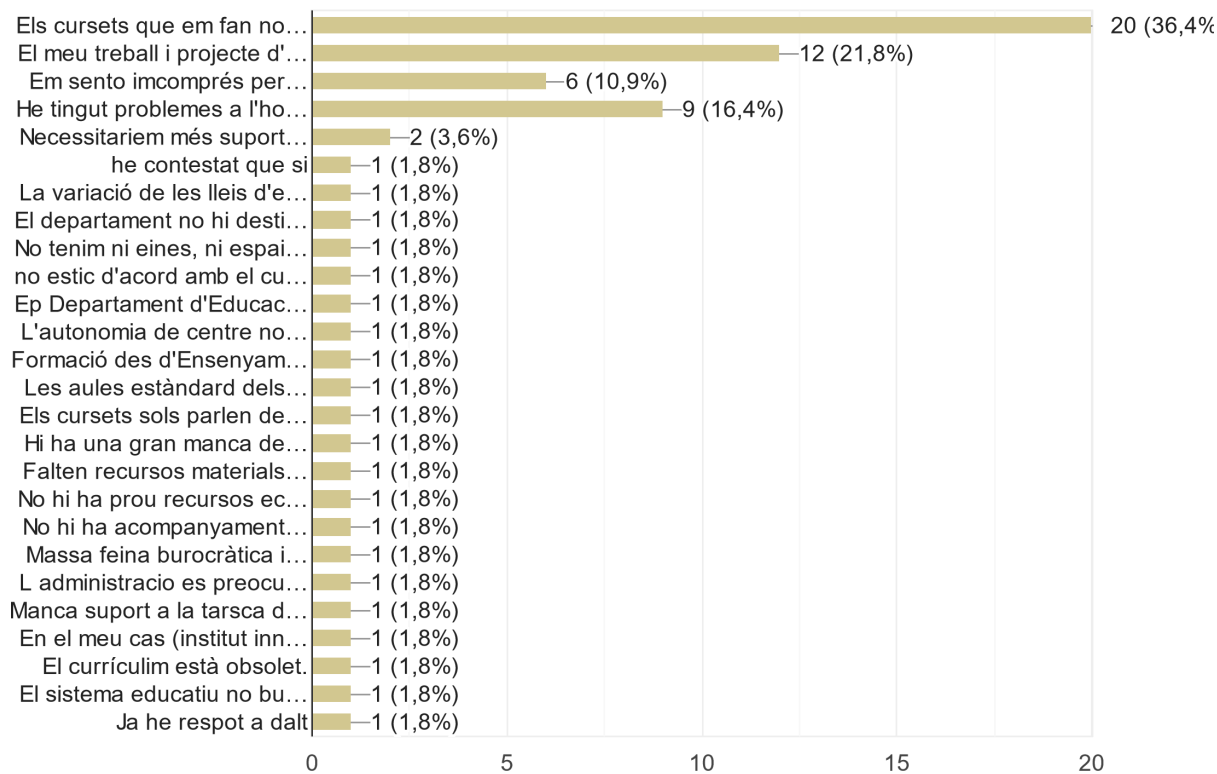

- Sí
- No
- Crec que no, jo també simio encara e...
- Em falten suports per atendre a tota la...
- Potser faltaria més formació en aques...
- L'ajuda per poder portar a terme la me...
- Algunes vades si
- No la duficient

▲ 1/2 ▼

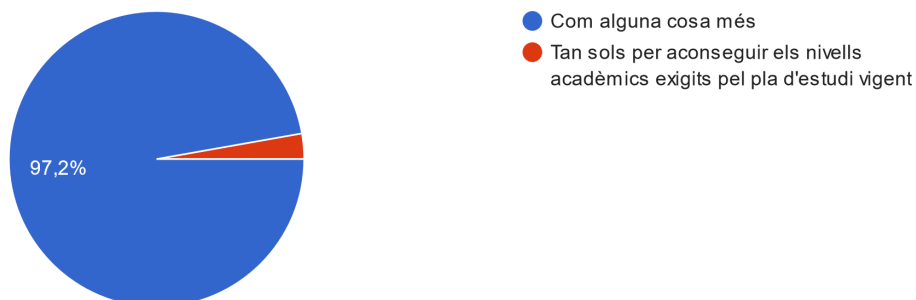
8. Si a la resposta anterior has contestat que no, pots dir si estàs d'acord amb aquestes afirmacions?

55 respostes

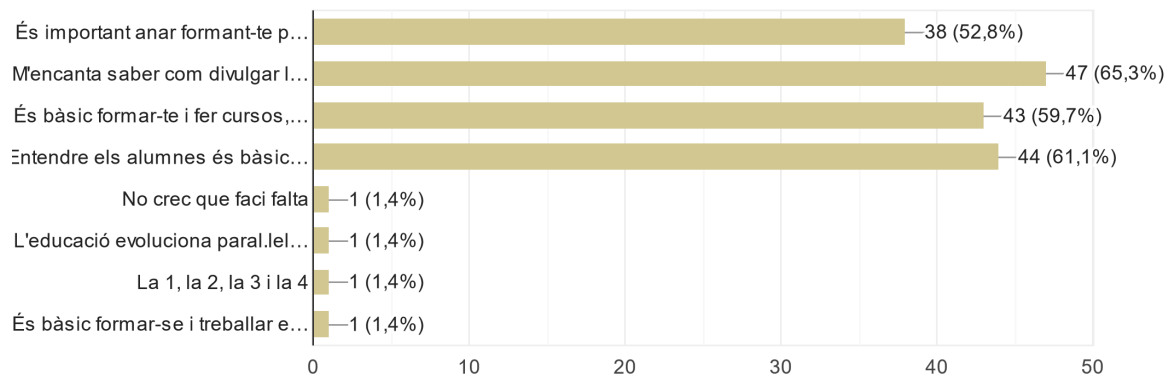
9. Consideres l'ensenyament com un mitjà per aconseguir els nivells acadèmics exigits pel pla d'estudi vigent o com alguna cosa més?

72 respostes

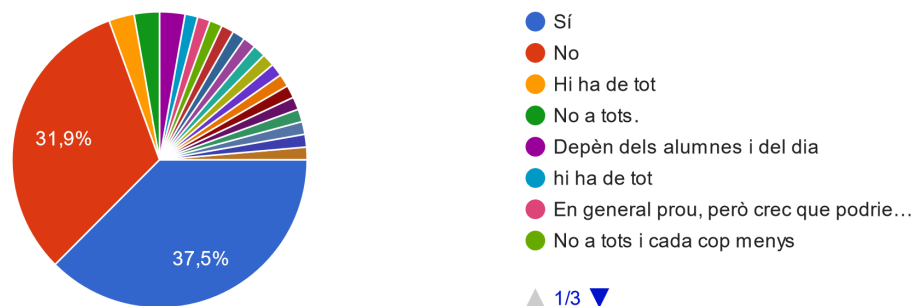
10. Creus que és important formar-te fent cursos, coneixent diverses teories sobre l'aprenentatge, investigacions sobre psicologia, ciències cognitives... o és suficient coneixent la matèria únicament?

72 respostes

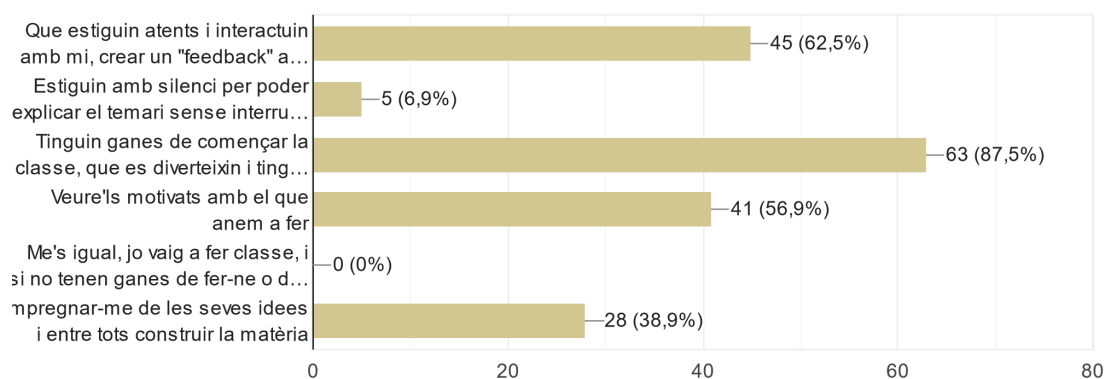
11. Veus als alumnes motivats?

72 respostes

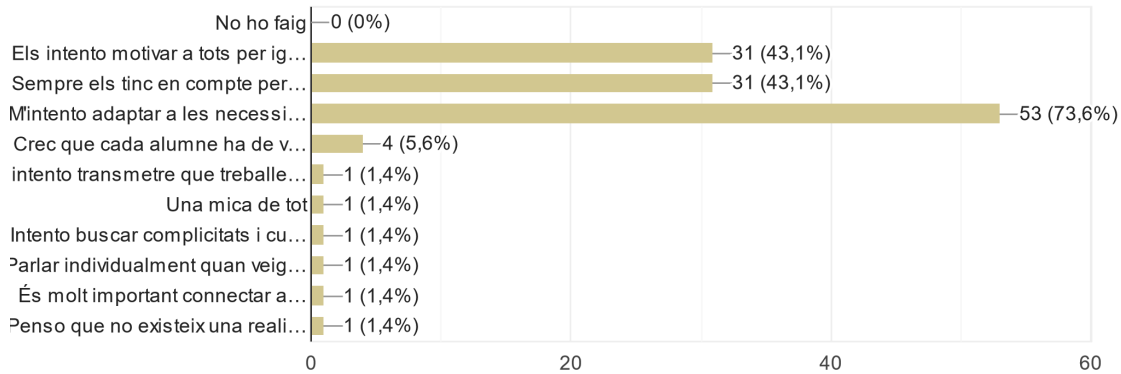
12. Què esperes dels teus alumnes quan entres a classe?

72 respostes

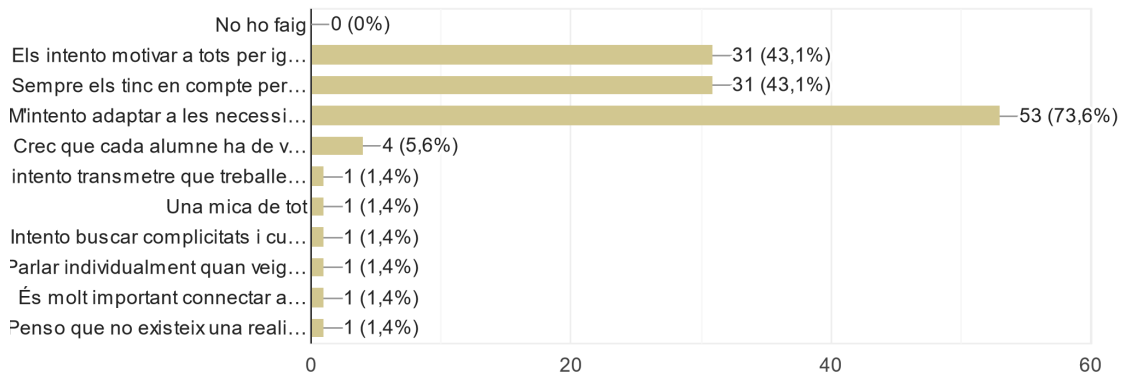
13. Com ho fas per treure de cada alumne el millor que hi ha dins d'ell?

72 respostes

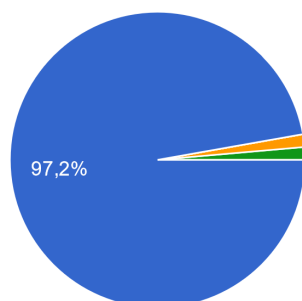
13. Com ho fas per treure de cada alumne el millor que hi ha dins d'ell?

72 respostes

14. Creus que la creativitat pot cultivar-se i perfeccionar-se?

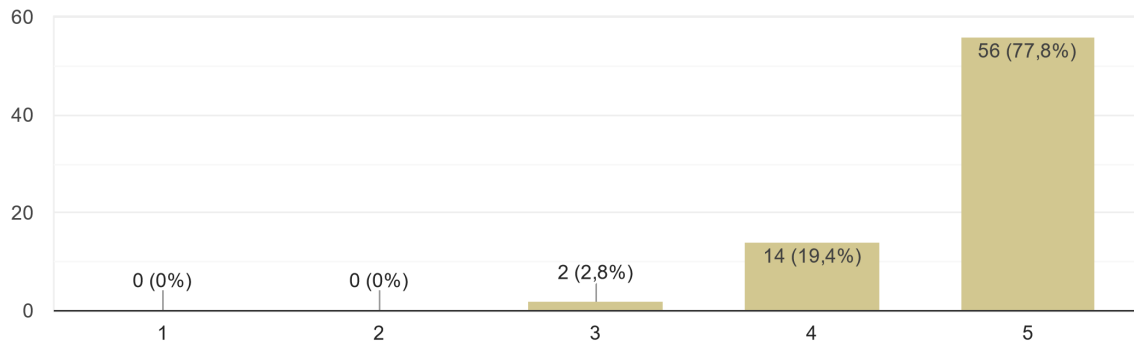
72 respostes

- Sí
- No
- Però el sistema educatiu prioritza el resultat immediat i la reproducció de continguts. Alhora les matèries " creatives" i humanistes cada vegada t...
- Dependrà de quin tipus de creativitat, en la meua opinió i tenint en compte el camp a treballar hi ha persones que ja la tenen innata i altres que els hi resul...

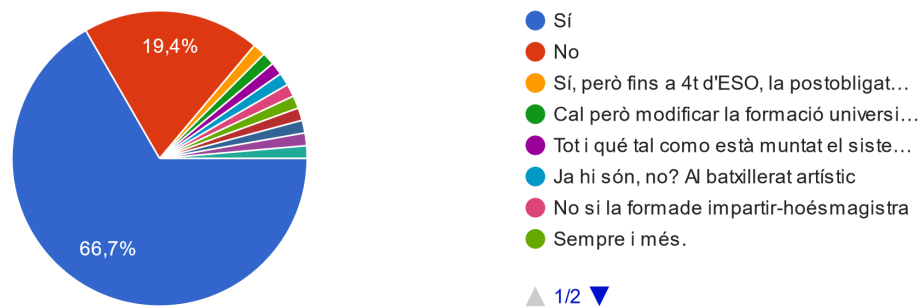
15. Creus que és important treballar la creativitat dels alumnes i professors?

72 respostes

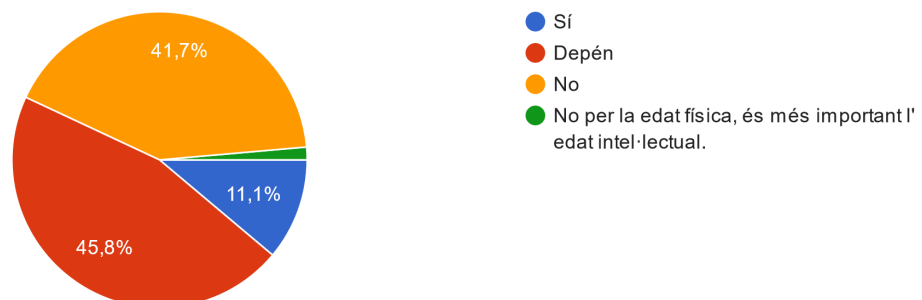
16. Inclouries l'art (musical, visual, estètic, escènic, culinari, etc) com un conjunt de disciplines obligatòries a incloure al sistema curricular d'ensenyament fins a segon de batxillerat?

72 respostes

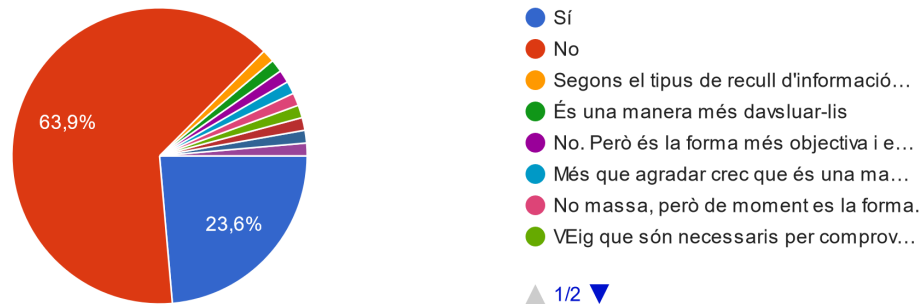
18. T'importaria que a una mateixa classe hi haguessin alumnes de diferents edats?

72 respostes

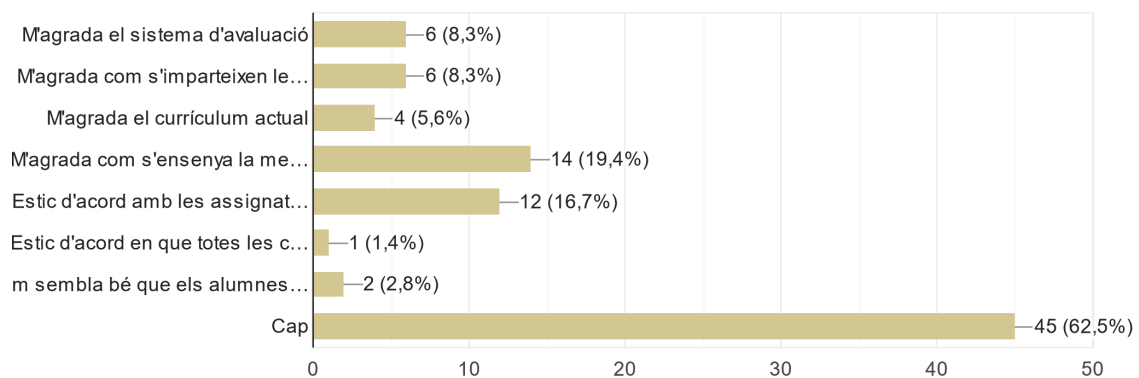
19. T'agrada posar exàmens als alumnes?

72 respostes

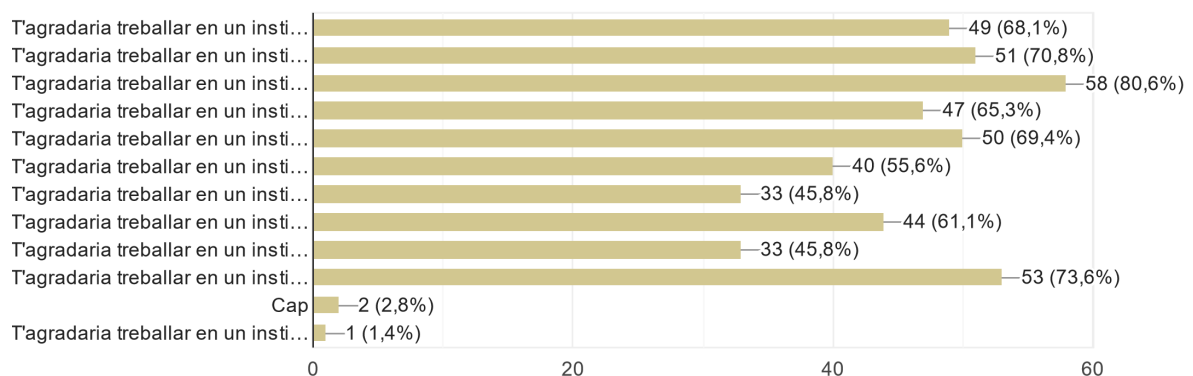
20. De les següents afirmacions marca les que estiguis d'acord.

72 respostes

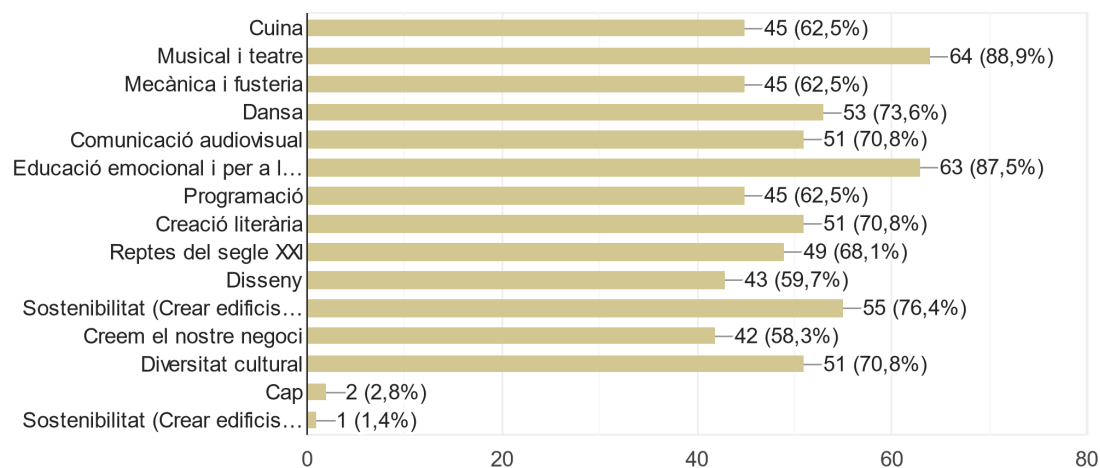
21. Marca les que estiguis d'acord.

72 respostes

22. Marca les assignatures que et semblaria bé que s'impartissin al teu institut.

72 respostes

23. Tens alguna idea d'assignatura que t'agradaria implantar a l'institut? Explica-me-la si vols, segur que és genial!

21 respostes

Educació sexual.

Trobo que seria necessari treballar la salut mental, emocional... i la gestió de les emocions.

D'una altra banda considero necessari un treball de coneixement i de gestió per assegurar les competències per viure, sobreviure i treballar ... (necessitats, impostos, contractes, relacions, drets, deures, salut, neteja, alimentació...)

Filosofia perquè promou l'esperit crític. Hi ha un programa de Filosofia 3-18 Gruplref amb idees molt semblants al que plantejes.

Educació sexual

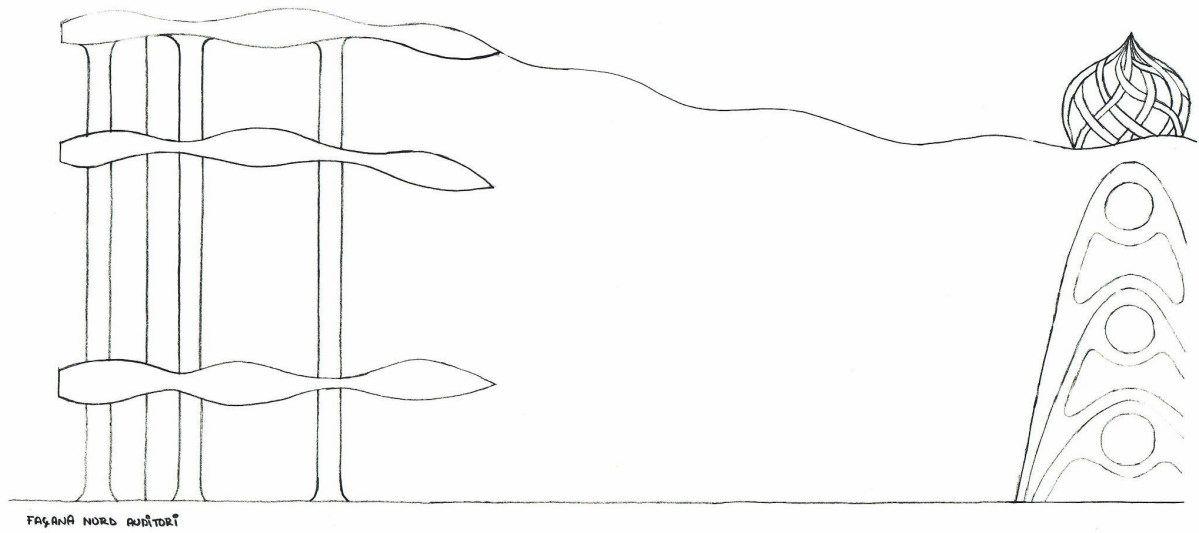
club de lectura

Llengua de Signes Catalana

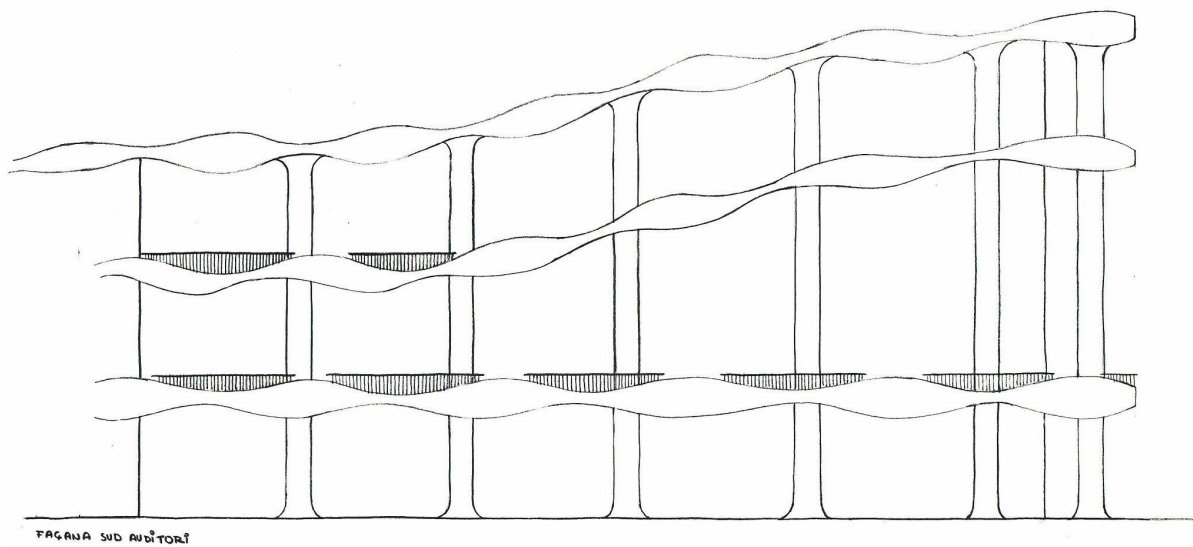
Crec que oblidés en tot moment les llengües estrangeres tan útils en un moment de la història que hi ha

7.4. Fotografies dels esbossos i la maqueta

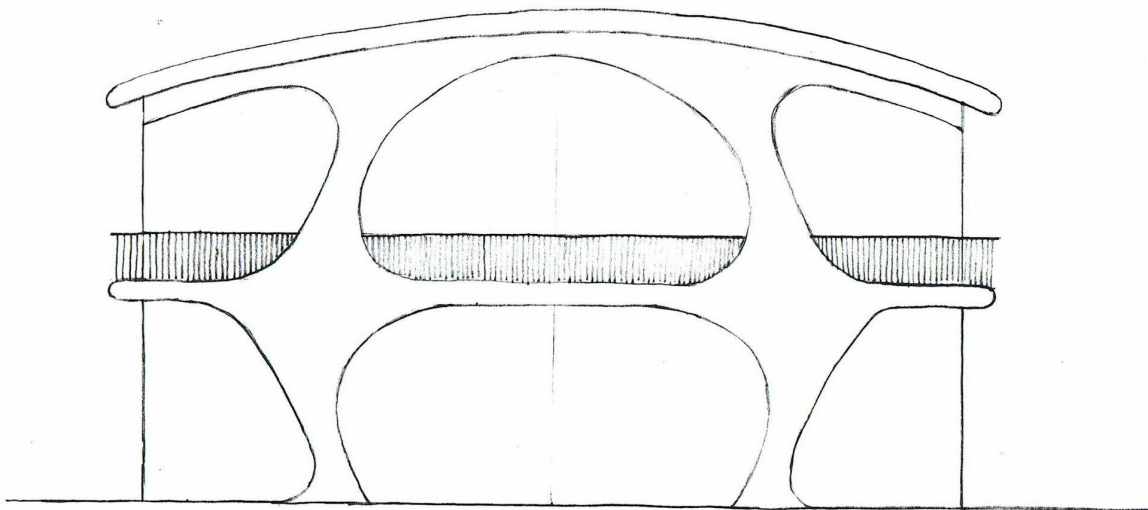
Façana nord auditori

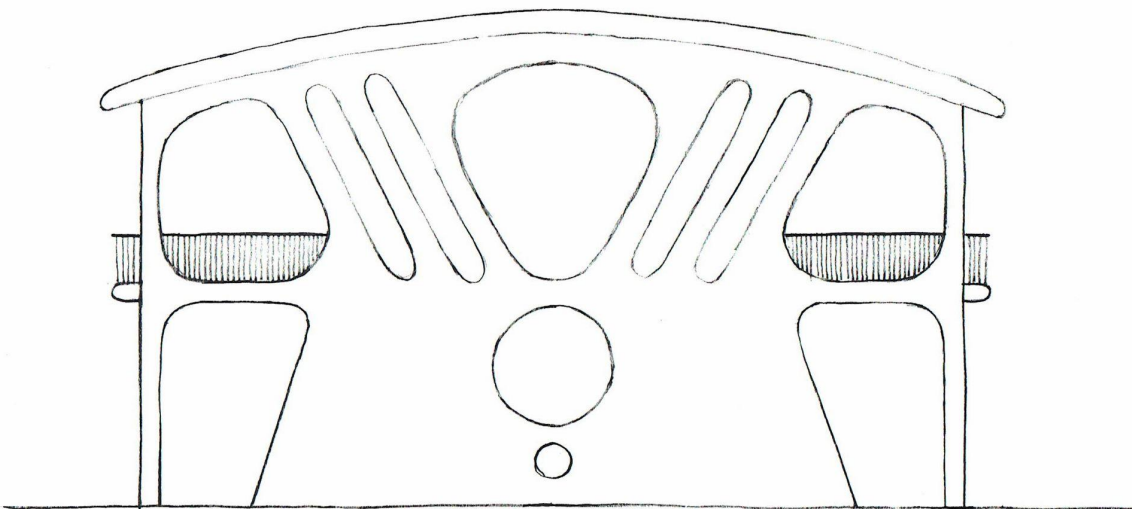
Façana sud auditori

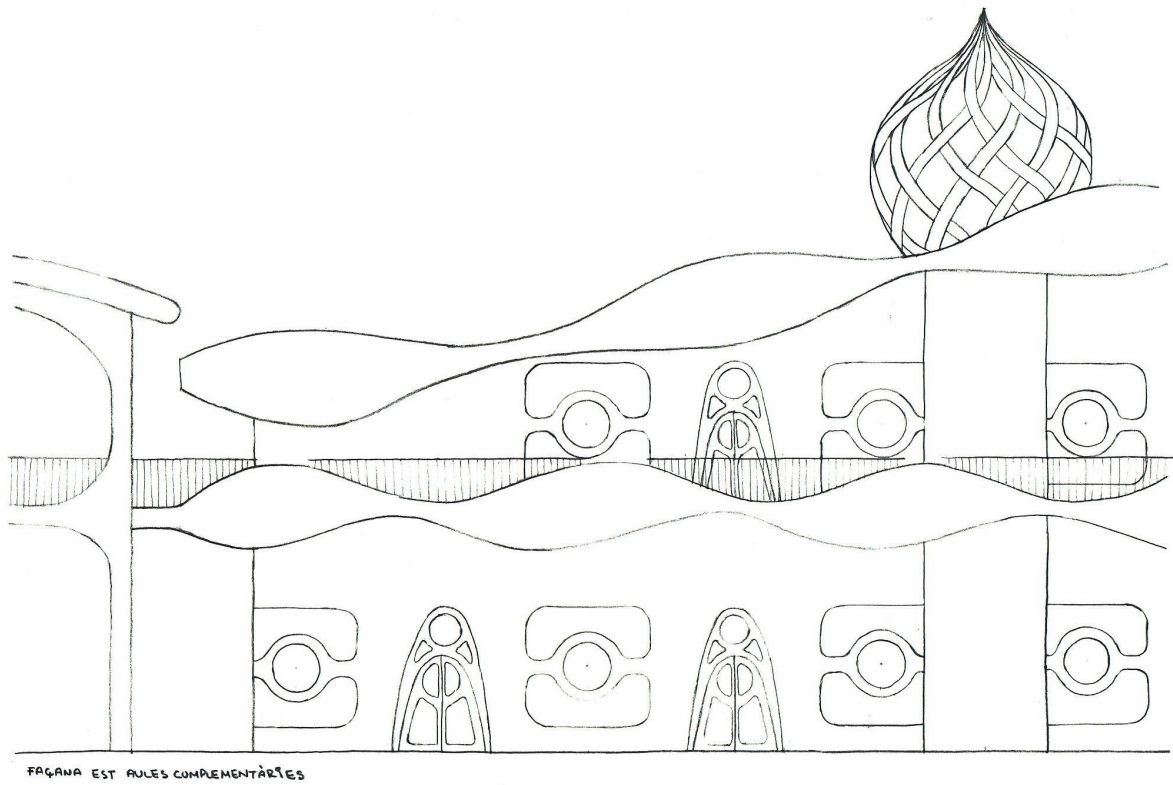
Façanes nord i sud de l'edifici administratiu

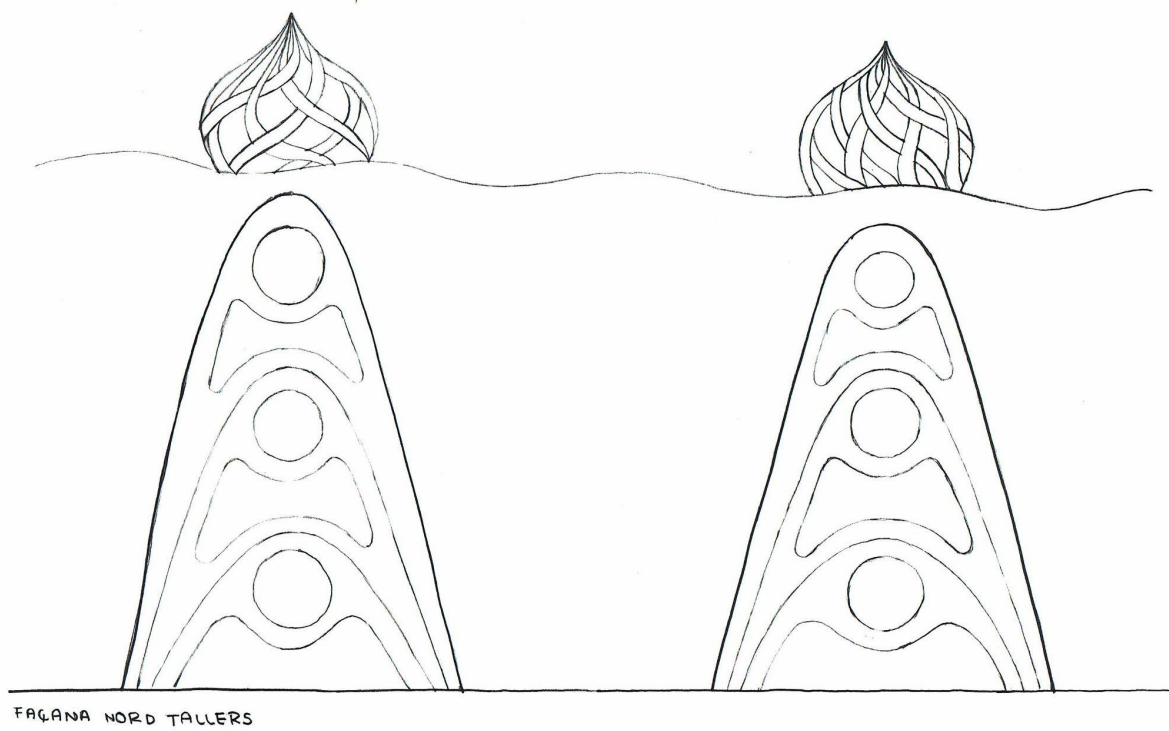
FAÇANA SUD EDIFICI ADMINISTRATIU

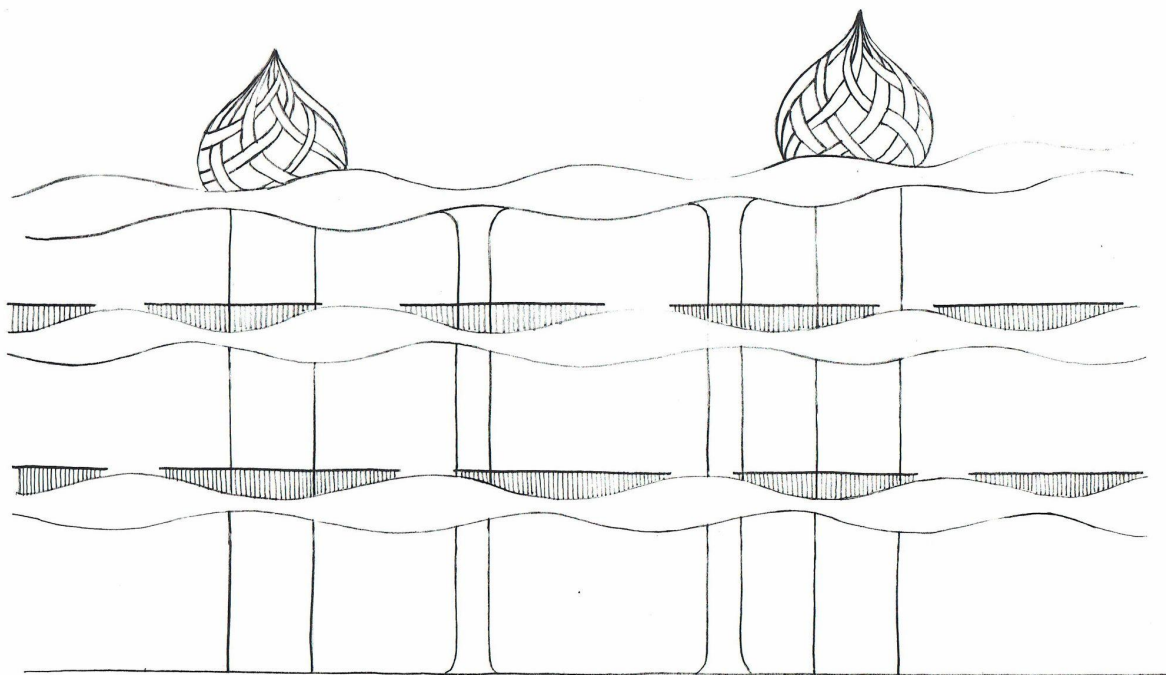
FAÇANA NORD EDIFICI ADMINISTRATIU

Façana est aules complementàries dalt i façana nord tallers baix

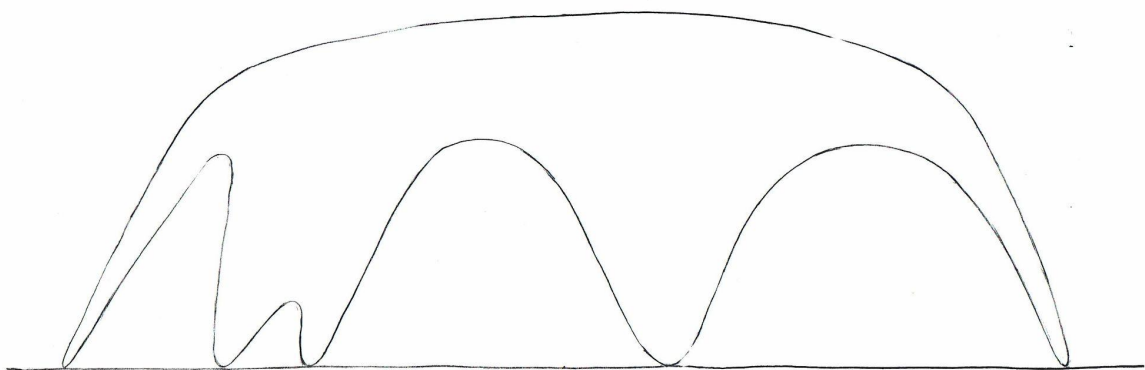

Façana sud tallers

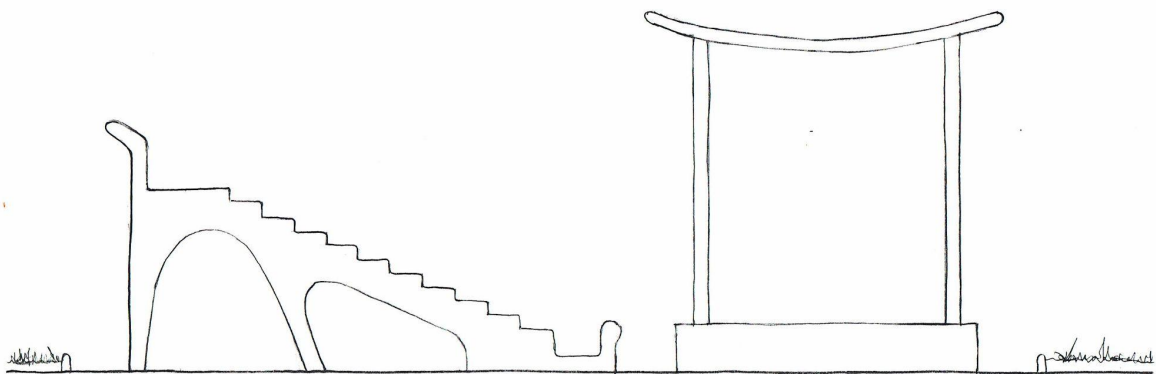

FAÇANA SUD TALLERS

Pèrgola i anfiteatre

PÈRGOLA

ANFITEATRE

Fotografies de la maqueta:

